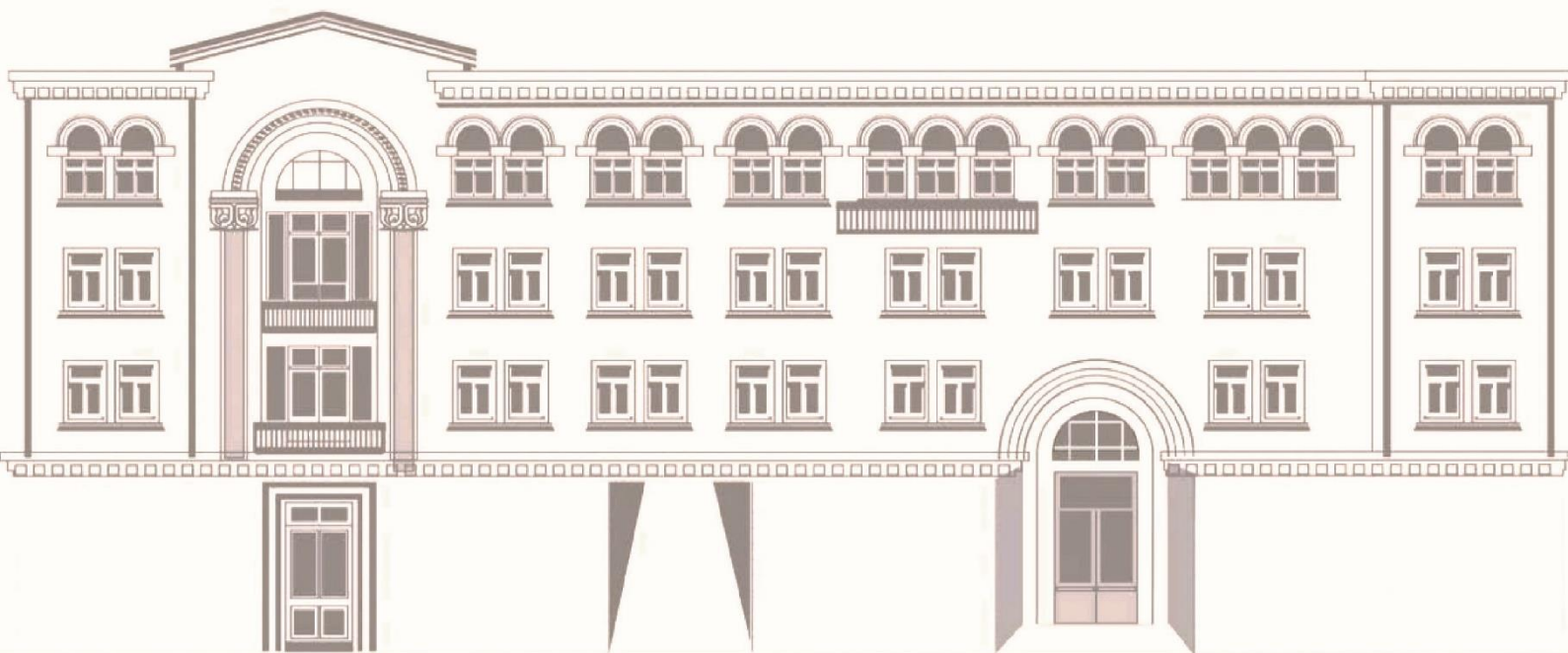




ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ
ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ ՊԵՏԱԿԱՆ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԿՈՄԻՏԵԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ

2024 ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ



Հարգելի գործընկերներ,

Ներկայացվող հաշվետվությունը ամփոփում է ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի կողմից 2024 թվականին ընթացքում կատարված աշխատանքների հիմնական արդյունքները, որոնք ապահովել են վերջին տարիներին իրականացվող հարկային և մաքսային համակարգերում բարեփոխումների շարունակականությունը:

Հաշվետվությունում ներառված են ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի գործունեության հիմնական ցուցանիշները, գերակայությունները, իրագործված ծրագրերի արդյունքները, ինչպես նաև համակարգերի զարգացման հետագա ուղղությունները:

Կարևորելով ՀՀ տնտեսական անվտանգության ապահովման ուղղությամբ ՀՀ ՊԵԿ դերակատարումը 2024 թվականի ընթացքում ՊԵԿ կողմից իրականացվող բարեփոխումներն առավելապես ուղղված են եղել ներդրումային միջավայրի բարելավման նպատակով հարկային վարչարարության և մաքսային ընթացակարգերի պարզեցմանը, ստվերի դեմ պայքարին, հարկային և մաքսային կարգապահության բարձրացմանն ուղղված արդյունավետ, հետևողական վարչարարության իրականացմանը և օրինապահ հարկ վճարողների համար տնտեսական խթանների ընդլայնմանը՝ կարևորելով հանրային միջավայրում հարկ վճարելու մշակույթի արմատավորումը որպես պետության կարիքների համար հանրային ծախսերի իրականացման անհրաժեշտ միջոցի ընկալումը՝ միաժամանակ ստեղծելով արդար և մրցակցային տնտեսական դաշտ:

2024 թվականի ընթացքում առանձնակի կարևորվել է թվայնացված ծառայությունների մատուցումը, կառավարման ենթակառուցվածքների, ինչպես նաև այլ համակարգերի կատարելագործումը, որոնցից առավել հատկանշական են.

1. ֆիզիկական անձանց ինքնահայտարարագրման համակարգի կատարելագործումը և վերազինումը,

2. արտաքին տնտեսական գործունեություն իրականացնողների շրջանակներում «Ծանուցման» էլեկտրոնային համակարգի ներդրումը,

3. օրինապահ հարկ վճարողի գործող համակարգի կատարելագործումը,

4. անձնական հաշվի քարտի նոր համակարգի ներդրումը,

5. մարդկային ռեսուրսների կառավարման համակարգի

կատարելագործումը:

Տարվա ընթացքում ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի կողմից արձանագրված ձեռքբերումները և անձնակազմի բարեխիղճ աշխատանքը հիմք են հանդիսանալու նաև առաջիկա տարիներին հարկային և մաքսային ոլորտներում բարեփոխումների որդեգրած ուղղությունների իրագործմանը՝ էլ ավելի բարձրացնելով վարչարարության արդյունավետությունը և հանրային վստահության մակարդակի բարձրացումը՝ առաջնություն տալով հարկ վճարողներին ժամանակակից ծառայությունների մատուցմանը:

**ՀՀ ՊԵԿ ՆԱԽԱԳԱՀ
ԷԴՈՒԱՐԴ ՀԱԿՈԲՅԱՆ**

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

I. ՀԱՐԿԱՅԻՆ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԻ ՀԱՎԱՔԱԳՐՈՒՄ	4
1.1 ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՐԿԵՐ/ՀՆԱ	5
1.2 ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՎՃԱՐՆԵՐ	10
II. ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ	27
2.1 ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԵՎ ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ	28
2.2 ՕՐԵՆՍԴՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐ	32
2.2.1 ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	32
2.2.2 ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՕՐԵՆՍԴՐՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	60
III. ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ	86
3.1 ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ	87
3.2 ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ	95
3.3 ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱԽՏՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՔՐԵԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹՆԵՐ	116
IV. ՀԱՐԿ ՎՃԱՐՈՂՆԵՐԻ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄ	119
4.1 ՀԱՐԿ ՎՃԱՐՈՂՆԵՐԻ ԻՐԱԶԵԿՈՒՄ ԵՎ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ	120
4.2 ՀԱՐԿ ՎՃԱՐՈՂՆԵՐԻՑ ՍՏԱՅՎԱԾ ՀԵՌԱԽՈՍԱԶԱՆԳԵՐ ԵՎ ԲՈՂՈՔՆԵՐ	122
V. ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐ	123
5.1 ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐ ՏՏ ՈԼՈՐՏՈՒՄ	124
VI. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	130
6.1 ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ, ԱՅԼ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ԵՎ ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՀԵՏ	131
VII. ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ	145
7.1 ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ	146
VIII. ՀԱՇՎԵՏՎՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԹԱՓԱՆՑԻԿՈՒԹՅՈՒՆ	148
8.1 ՊԵԿ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ	149
8.2 ՊԵԿ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ	151

1. ՀԱՐԿԱՅԻՆ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԻ ՀԱՎԱՔԱԳՐՈՒՄ



1.1 ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՐԿԵՐ/ՀՆԱ

2024 թվականին հարկային և մաքսային մարմինների կողմից ապահովվել են 2,390.9 մլրդ դրամի չափով պետական բյուջեի հարկային եկամուտներ և պետական տուրքեր, որը 169.0 մլրդ դրամով կամ 7.6%-ով ավել է նախորդ տարվա նույն ցուցանիշից:

2024 թվականի հունվարի 1-ից հիպոտեկային վարկերի տոկոսների սպասարկման համար վարկառուներին և համավարկառուներին վերադարձված եկամտային հարկի գումարները չեն նվազեցվել հարկային եկամուտներից, հետևաբար համադրելիություն ապահովելու համար, եթե 2023 թվականի պետական բյուջեի հարկային եկամուտներում ներառենք նաև նշված եկամտային հարկի գծով վերադարձված գումարները, ապա 2024 թվականին ՀՀ ՊԵԿ կողմից վերահսկվող հարկային եկամուտների և պետական տուրքերի փաստացի մուտքերը նախորդ տարվա համադրելի ցուցանիշի համեմատ աճը կկազմի 117.0 մլրդ դրամ կամ 5.1% (Աղյուսակ 1):

Աղյուսակ 1. 2022-2024թթ. հարկային եկամուտներ և պետական տուրքեր, հարկային եկամուտների ու պետական տուրքերի և ՀՆԱ-ի հավելածի տեմպը

Ցուցանիշ	մլրդ դրամ		
	2022	2023	2024
Հարկային եկամուտներ և պետական տուրքեր	1,962.5	2,273.9	2,390.9
Հարկային եկամուտների և պետական տուրքերի հավելածի տեմպ	21.9%	15.9%	5.1%
ՀՆԱ (շուկայական գներով) ¹	8,501.4	9,453.2	10,127.2
ՀՆԱ-ի իրական աճ ¹	112.6	108.3	105.9
Անվանական ՀՆԱ-ի հավելածի տեմպ	21.6%	11.2%	7.1%
Հարկային եկամուտներ և պետական տուրքեր/ՀՆԱ	23.1%	24.1%	23.6%

Ընդհանուր առմամբ 2024 թվականին ՀՀ ՊԵԿ կողմից վերահսկվող հարկային

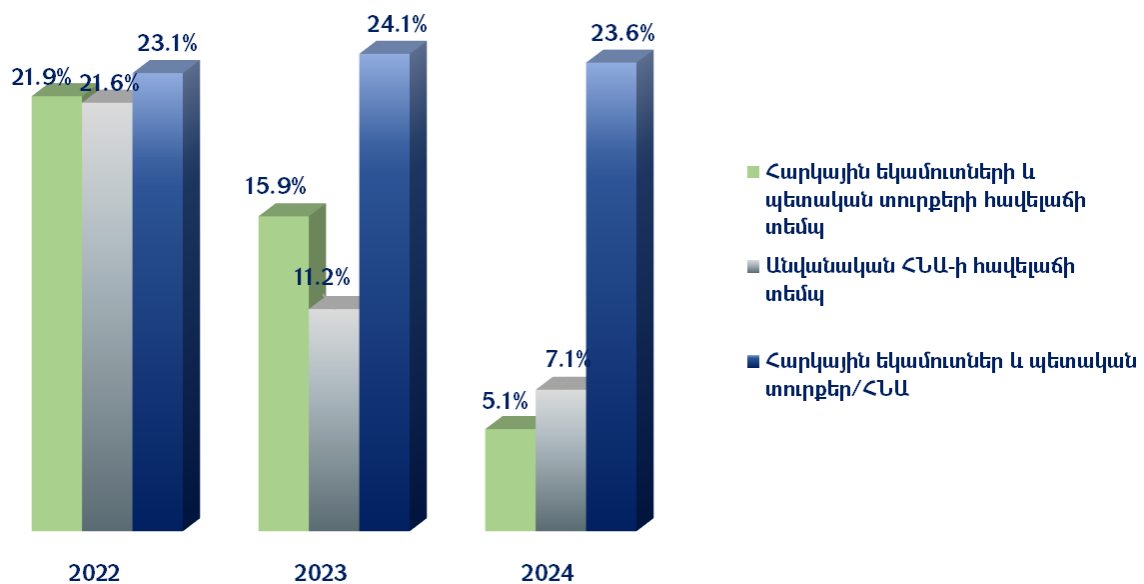
¹ Ըստ ՀՀ ՎԿ տվյալների <https://www.armstat.am/am/?nid=12&id=01001>

եկամուտների և պետական տուրքերի փաստացի աճի հիմնական պատճառ են հանդիսացել ներքին տնտեսական ակտիվությունը, հարկունակ ոլորտների իրացման շրջանառությունների, աշխատատեղերի ու միջին աշխատավարձի ավելացումը:

2024 թվականին անվանական ՀՆԱ-ն կազմել է 10,127.2 մլրդ դրամ, իսկ անվանական ՀՆԱ-ի աճը՝ 674.0 մլրդ դրամ կամ 7.1%: 2024թ. ՀՆԱ-ի իրական աճը կազմել է 105.9%:

2024 թվականի հարկեր/ՀՆԱ հարաբերակցության ցուցանիշը կազմել է 23.6%: Նախորդ տարվա նկատմամբ էական աճ արձանագրվել է հետևյալ հարկատեսակների գծով. բնապահպանական հարկ և բնօգտագործման վճար 65.8%, եկամտային հարկ՝ 17.2%, շրջանառության հարկի աճը՝ 16.7%:

Գծապատկեր 1. 2022-2024թթ. հարկային եկամուտների և պետական տուրքերի հավելածի տեմպը, անվանական ՀՆԱ հավելածի տեմպը, հարկային եկամուտներ ու պետական տուրքեր/ՀՆԱ ցուցանիշ



ՀՀ ներմուծման ծավալները 2024 թվականին կազմել են 6,730.1 մլրդ դրամ, ինչը 33.5%-ով ավել է նախորդ տարվա համեմատ: ԵԱՏՄ երկրներից ներմուծումները կազմել են 3,790.9 մլրդ ՀՀ դրամ կամ ընդհանուրի 56.3%, որը նախորդ տարվա ցուցանիշից բարձր է 103.4%-ով:

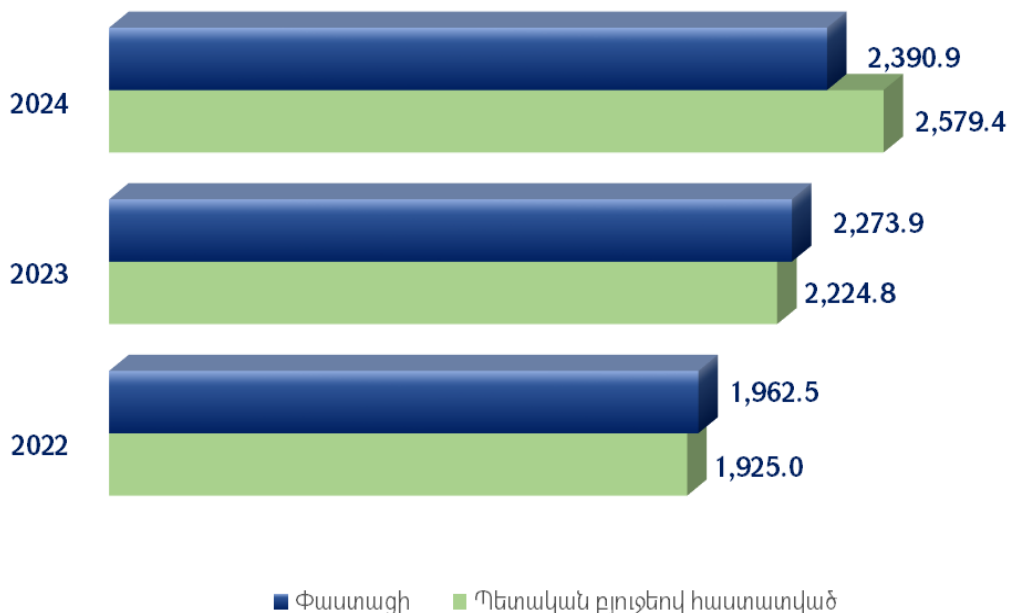
2024 թվականին ՀՀ արտահանման ծավալները կազմել են 5,142.8 մլրդ ՀՀ դրամ, ինչը 52.1%-ով ավել է նախորդ տարվա ցուցանիշից: ԵԱՏՄ անդամ երկրներ արտահանման ծավալները կազմել են 1,316.4 մլրդ ՀՀ դրամ կամ ընդհանուրի 25.6%, ինչը 2023 թվականի ցուցանիշից ցածր է 11.5%-ով:

Աղյուսակ 2. ՀՀ արտաքին և փոխադարձ առևտրի ընդհանուր ապրանքաշրջանառությունը

Գործարքի բնույթը	Արտահանում		Ներմուծում		Ընդամենը	
	2023թ.	2024թ.	2023թ.	2024թ.	2023թ.	2024թ.
Ընդամենը, այդ թվում՝	3,380.1	5,142.8	5,041.0	6,730.1	8,421.1	11,872.9
Փոխադարձ առևտուր	1,487.2	1,316.4	1,863.3	3,790.9	3,350.5	5,107.4
Արտաքին առևտուր	1,893.0	3,826.3	3,177.7	2,939.2	5,070.6	6,765.5

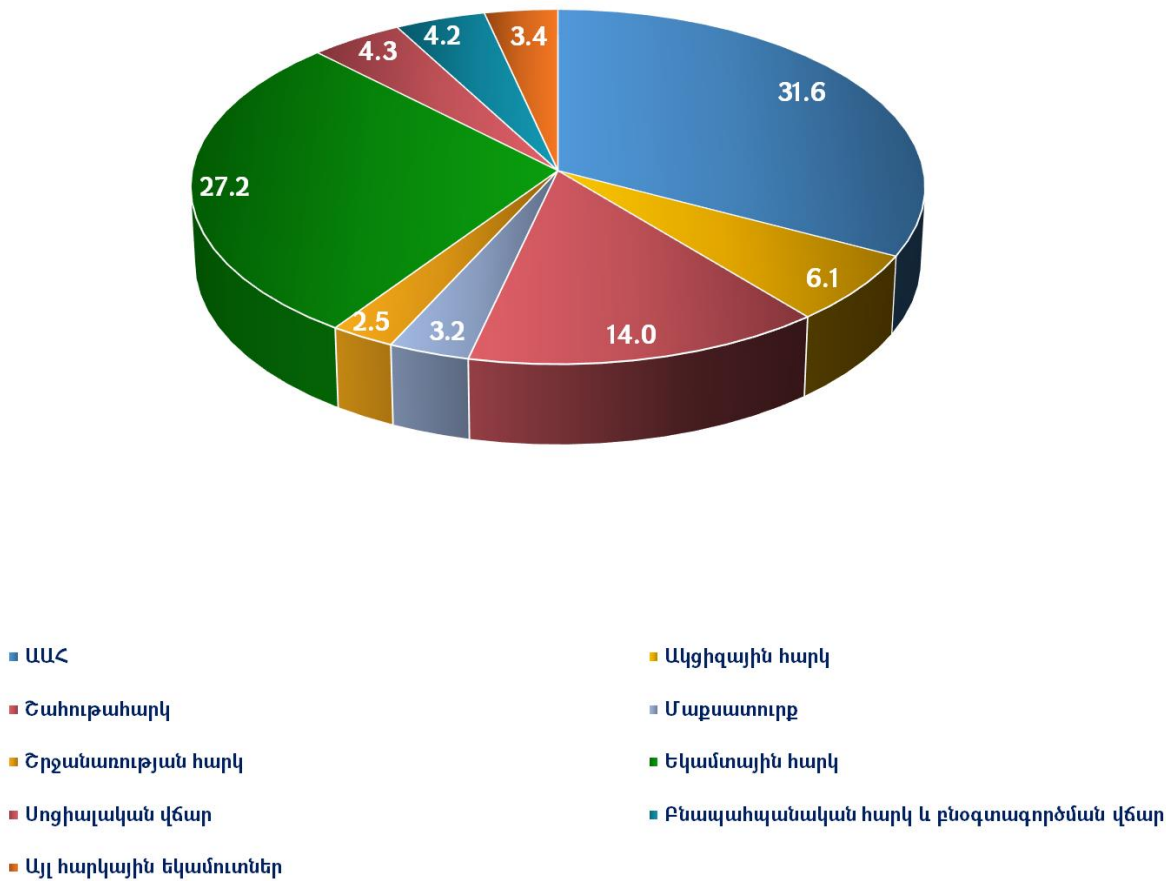
2024 թվականի ՀՀ պետական բյուջեով նախատեսվել էր ապահովել 2,613.6 մլրդ դրամ հարկային եկամուտներ և պետական տուրքեր: Տարեկան ծրագրային ցուցանիշներում կատարված փոփոխությունների համաձայն տարեկան ճշտված ծրագրային ցուցանիշը կազմել է 2,579.4 մլրդ դրամ: 2024 թվականի հարկային եկամուտների և պետական տուրքերի կատարողականը կազմել է 2,390.9 մլրդ դրամ, որը ՀՀ պետական բյուջեով ճշտված ծրագրային ցուցանիշի նկատմամբ կազմել է 92.7% (Գծապատկեր 2), կամ 188.5 մլրդ դրամով պակաս:

Գծապատկեր 2. Հարկային եկամուտների և պետական տուրքերի կատարողականը 2022-2024թթ., (մլրդ դրամ)



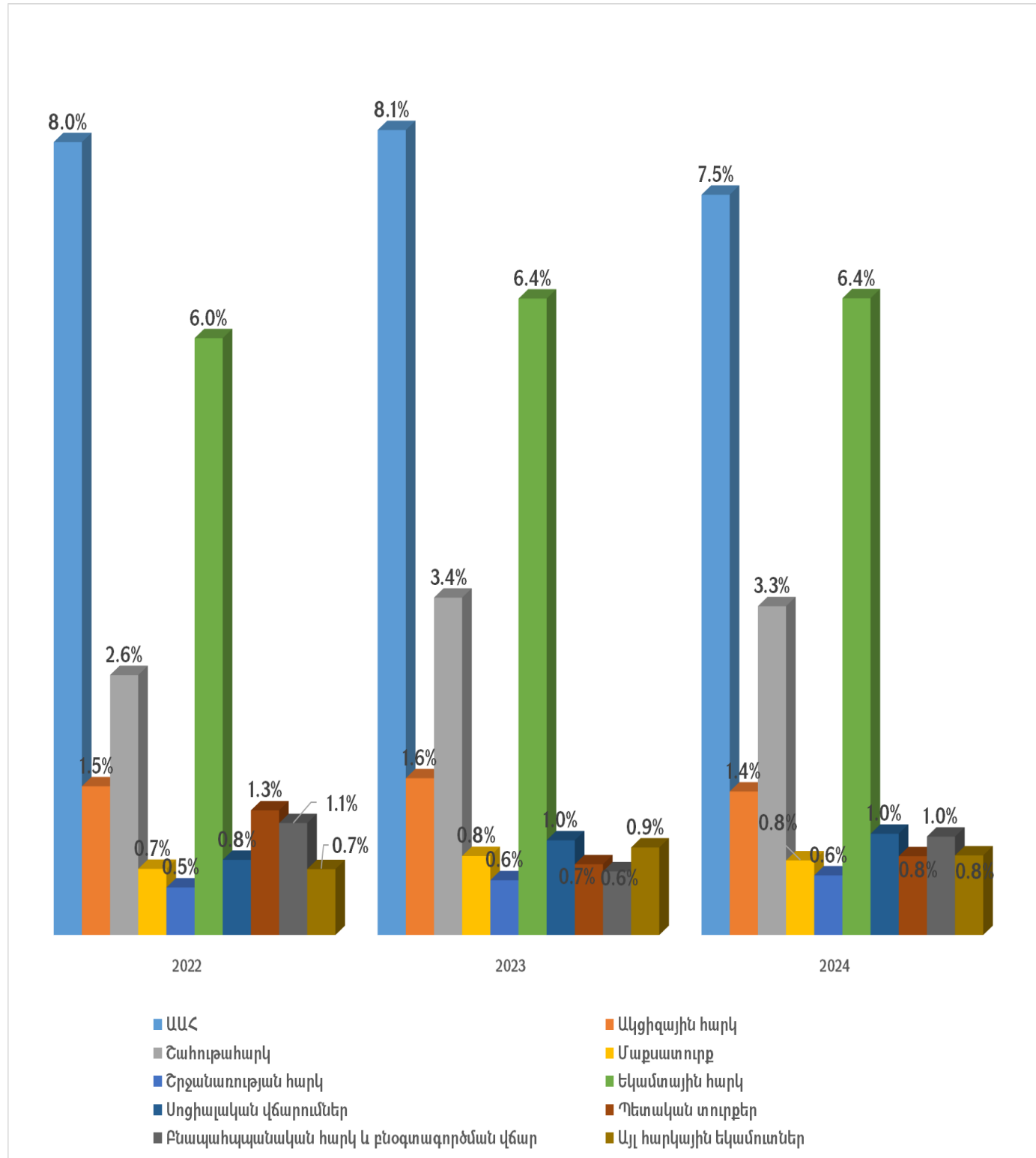
Հարկատեսակների և վճարների տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում ներկայացված է Գծապատկեր 3-ում:

Գծապատկեր 3. 2024թ. Հարկատեսակների և վճարների տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում



2022-2024թթ. հարկային եկամուտների և պետական տուրքերի մուտքերում ամենամեծ տեսակարար կշիռն ունեցել են ավելացված արժեքի հարկը, եկամտային հարկը և շահութահարկը (Գծապատկեր 4):

Գծապատկեր 4. 2022-2024թթ. հարկային եկամուտներ և պետական տուրք/ՀՆԱ կառուցվածքը



1.2 ՀԱՐԿԵՐ ԵՎ ՎՃԱՐՆԵՐ

ԱՎԵԼԱՑՎԱԾ ԱՐԺԵՔԻ ՀԱՐԿ

2024 թվականին ԱԱՀ-ի մուտքերը կազմել են 755.9 մլրդ դրամ: 2023 թվականի համեմատ ԱԱՀ-ի մուտքերը նվազել են 11.3 մլրդ դրամով կամ 1.5%-ով (Աղյուսակ 3):

Աղյուսակ 3. 2022-2024թթ. ԱԱՀ-ի մուտքերը

Ցուցանիշը	մլրդ դրամ		
	2022	2023	2024
ԱԱՀ, այդ թվում՝	679.6	767.2	755.9
ԱԱՀ ներքին շրջանառությունից	236.6	250.2	320.8
ԱԱՀ երրորդ երկրներից ներմուծումից	282.9	359.0	285.1
ԱԱՀ ԵԱՏՄ անդամ պետություններից ներմուծումից	160.1	158.0	150.0

2024 թվականին ԱԱՀ-ի մուտքերից 435.1 մլրդ դրամն ապահովվել է ՀՀ ներմուծվող ապրանքներից, այդ թվում 150.0 մլրդ դրամը՝ ԵԱՏՄ անդամ պետություններից ՀՀ ներմուծվող ապրանքներից, իսկ 320.8 մլրդ դրամը՝ ներքին շրջանառությունից:

2024 թվականին 2023 թվականի համեմատ ներքին շրջանառությունից ԱԱՀ-ն աճել է 70.6 մլրդ դրամով կամ 28.2%-ով, երրորդ երկրներից ՀՀ ներմուծվող ապրանքներից ԱԱՀ-ն նվազել է 73.9 մլրդ դրամով կամ 20.6%-ով, իսկ ԵԱՏՄ անդամ պետություններից ՀՀ ներմուծվող ապրանքներից ԱԱՀ-ն նվազել է 8.0 մլրդ դրամով կամ 5.1-ով%:

2024 թվականի ԱԱՀ-ի գծով մուտքերի վրա ազդող գործոններից թերևս հատկանշական է գնաճի գործոնը, ընդ որում, 2024 թվականին սպառողական գների ինդեքսը կազմել է 0.3%², իսկ ներմուծման գները նվազել են 2.0%³-ով:

Մյուս առանցքային ուղղությունը հարկային վարչարարության արդյունավետության բարձրացման հաշվին հարկային հսկողության և կանխարգելիչ միջոցառումների

² Ըստ ՀՀ ՎԿ տվյալների <https://armstat.am/am/?nid=12&id=07001>

³ Ըստ ՀՀ ՎԿ տվյալների <https://armstat.am/am/?nid=12&id=07009>

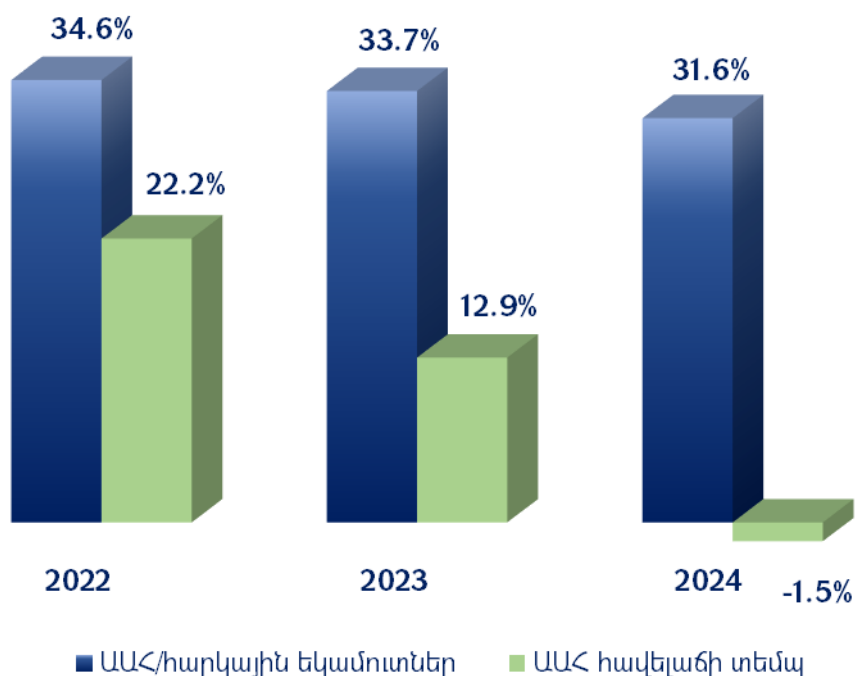
արդյունքում հավաքագրված լրացուցիչ մուտքերի աճն է, որով էլ պայմանավորված, հնարավոր է եղել 2024 թվականի հունվար-դեկտեմբեր ամիսների ընթացքում հարկ վճարողներին վերադարձնել 289.6 մլրդ դրամ ԱԱՀ, որը 2.2 մլրդ դրամով կամ 0.8%-ով ավել է նախորդ տարվա ցուցանիշից:

2024 թվականի հունվար-դեկտեմբեր ամիսների ընթացքում Tax free հաշիվներով ԱԱՀ-ի վերադարձված գումարը կազմել է 0.6 մլրդ դրամ, որը 0.4 մլրդ դրամով կամ 41.2%-ով պակաս է նախորդ տարվա ցուցանիշից:

ԱԱՀ-ի գծով պետական բյուջեի եկամուտների համադրման համատեքստում անհրաժեշտ է նշել, որ 2024 թվականին հարկ վճարողներին վերադարձված ԱԱՀ-ի գումարները կազմել են 290,2 մլրդ դրամ, որը նախորդ տարվա համեմատ աճել է շուրջ 1,8 մլրդ դրամով կամ 0.6%-ով:

ԱԱՀ-ի գծով մուտքերի տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում 2024 թվականին կազմել է 31.6% (Գծապատկեր 5):

Գծապատկեր 5: 2022-2024թթ. ԱԱՀ-ի տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում, ԱԱՀ-ի հավելաճի տեմպը



ՇԱՀՈՒԹԱՀԱՐԿ

2024 թվականին շահութահարկի մուտքերը կազմել են 335.7 մլրդ դրամ: 2023 թվականի համեմատ շահութահարկի մուտքերն աճել են 14.2 մլրդ դրամով կամ 4.4%-ով (Աղյուսակ 4): 2024 թվականի շահութահարկի մուտքերից 310.1 մլրդ դրամն ապահովվել է ռեզիդենտ շահութահարկ վճարող կազմակերպությունների կողմից գանձված գումարներից, իսկ 25.6 մլրդ դրամը՝ ոչ ռեզիդենտ շահութահարկ վճարող կազմակերպությունների կողմից գանձված գումարներից:

Աղյուսակ 4. 2022-2024թթ. շահութահարկի մուտքերը

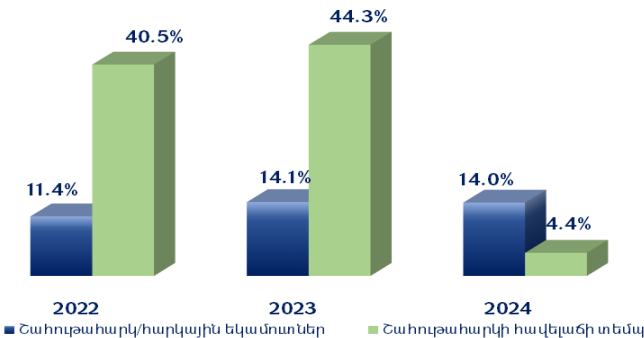
Ցուցանիշը	մլրդ դրամ		
	2022	2023	2024
Շահութահարկ, այդ թվում՝	222.8	321.5	335.7
շահութահարկ ռեզիդենտից	206.8	297.0	310.1
շահութահարկ ոչ ռեզիդենտից	16.0	24.5	25.6

Շահութահարկի գծով հարկային եկամուտների աճը հիմնականում պայմանավորված է եղել նախորդ տարվա համեմատ ռեզիդենտ շահութահարկ վճարողների շահութահարկի մուտքերի աճով, ինչը կազմում է 13.1 մլրդ դրամ կամ 4.4%:

Շահութահարկի գծով պետական բյուջեի մուտքերի վրա իրենց ազդեցությունն են ունեցել ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ շահութահարկ վճարողների հաշվարկման բազայի աճը:

Շահութահարկի տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում 2024 թվականին կազմել է 14.0%՝ 2023 թվականի համեմատ նվազելով 0.1%-ով (Գծապատկեր 6):

Գծապատկեր 6: 2022-2024թթ. շահութահարկի տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում, շահութահարկի հավելածի տեմպը



ԵԿԱՄՏԱՅԻՆ ՀԱՐԿ

2024 թվականի եկամտային հարկի մուտքերը կազմել են 650.1 մլրդ դրամ: 2023 թվականի համեմատ մուտքերն աճել են 95.6 մլրդ դրամով կամ 17.2%-ով:

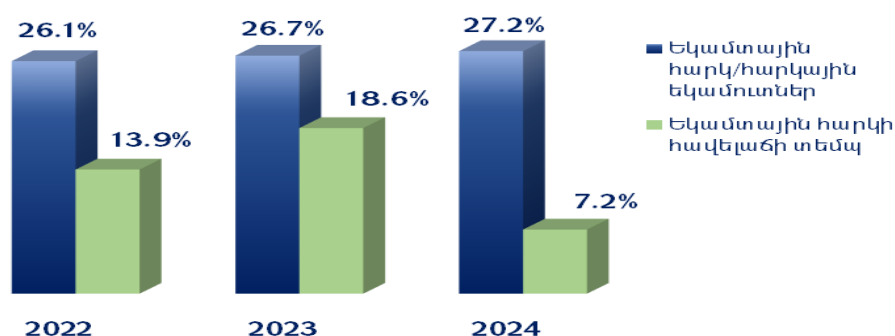
2024 թվականի հունվարի 1-ից հիպոտեկային վարկերի տոկոսների սպասարկման համար վարկառուներին և համավարկառուներին վերադարձված եկամտային հարկի գումարները չեն նվազեցվել հարկային եկամուտներից, հետևաբար համադրելիություն ապահովելու համար, եթե 2023 թվականի եկամտային հարկի մուտքերում ներառենք նաև նշված եկամտային հարկի գծով վերադարձված գումարները, ապա 2024 թվականին եկամտային հարկի փաստացի մուտքերը նախորդ տարվա համադրելի ցուցանիշի համեմատ աճել են 7.2%-ով կամ 43.6 մլրդ դրամով: (Աղյուսակ 5):

Աղյուսակ 5. 2022-2024թթ. եկամտային հարկի մուտքերը

	մլրդ դրամ		
Ցուցանիշ	2022	2023	2024
Եկամտային հարկ	511.5	606.5	650.1

Եկամտային հարկի աճը հիմնականում պայմանավորված է 2024 թվականի հունվար-դեկտեմբեր ամիսների աշխատատեղերի և միջին աշխատավարձերի աճերով: Մասնավորապես՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ աշխատատեղերի աճը կազմել է 5.5%, իսկ միջին ամսական անվանական աշխատավարձի աճը՝ 6.2%: Նշված երկու գործոնների համադրմամբ, եկամտային հարկի հարկման բազայի նպաստումը եղել է շուրջ 12.0%: 2024 թվականին եկամտային հարկի տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում կազմել է 27.2%՝ 2023 թվականի համեմատ աճելով 0.5%-ով (Գծապատկեր 7):

Գծապատկեր 7: 2022-2024թթ. եկամտային հարկի տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում, եկամտային հարկի հավելածի տեմպը



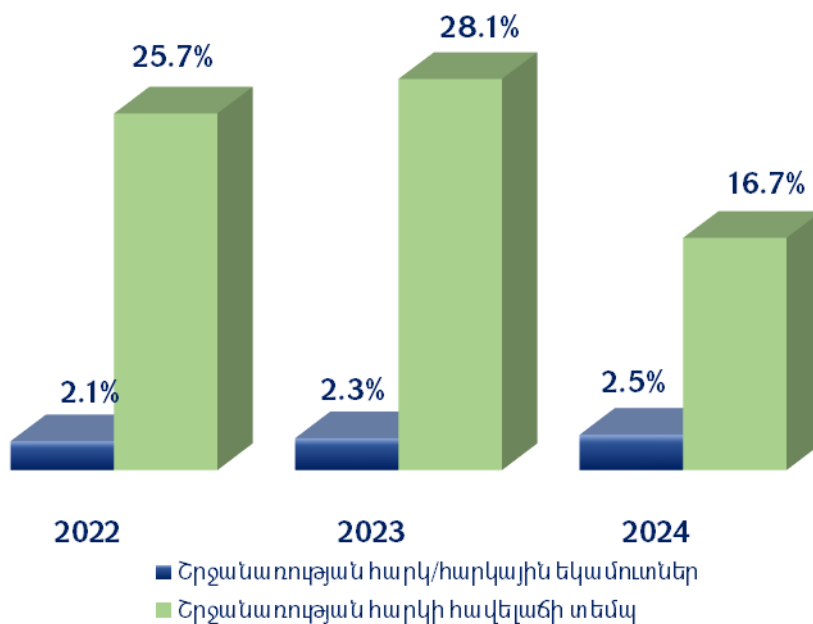
ՇՐՋԱՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐԿ

2024 թվականին շրջանառության հարկի մուտքերը կազմել են 60.9 մլրդ դրամ: 2023 թվականի համեմատ շրջանառության հարկի մուտքերն աճել են 8.7 մլրդ դրամով կամ 16.7%-ով:

Շրջանառության հարկի գծով մուտքերի աճը հիմնականում պայմանավորված է տնտեսական ակտիվության աճով, հատկապես այն ոլորտներում, որտեղ գործում են շրջանառության հարկով հարկվող գործունեություն ծավալող հարկ վճարողները: Մասնավորապես, համաձայն ՀՀ ՎԿ հրապարակումների⁴՝ մանրածախ առևտրի ծավալներն աճել են 7.9%-ով, արդյունաբերական արտադրանքի ծավալները՝ 6.5%-ով, իսկ ծառայությունների ծավալները՝ 10.6%⁵-ով:

Շրջանառության հարկի տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում 2024 թվականին կազմել է 2.5%՝ աճելով 0.3%-ով (Գծապատկեր 8):

Գծապատկեր 8: 2022-2024թթ. շրջանառության հարկի տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում, շրջանառության հարկի հավելանքի տեմպ



⁴ https://www.armstat.am/file/article/sv_12_24a_121.pdf

⁵ https://armstat.am/file/article/sv_12_24a_121.pdf

ԱԿՑԻԶԱՅԻՆ ՀԱՐԿ

2024 թվականին ակցիզային հարկի մուտքերը կազմել են 146.5 մլրդ դրամ: 2023 թվականի համեմատ ակցիզային հարկի մուտքերը նվազել են 2.9 մլրդ դրամով կամ 1.9%-ով (Աղյուսակ 6):

Աղյուսակ 6. 2022-2024թթ. ակցիզային հարկի մուտքերը

Ցուցանիշը	մլրդ դրամ		
	2022	2023	2024
Ակցիզային հարկ, այդ թվում՝	127.5	149.4	146.5
<<-ում արտադրվող ապրանքներից	66.6	73.4	86.5
երրորդ երկրներից ներմուծվող ապրանքներից	43.0	55.4	53.5
ԵԱՏՄ անդամ պետություններից ներմուծվող ապրանքների համար	17.9	20.6	6.5

Ակցիզային հարկի մուտքերի մեջ բացասական ազդեցություն են ունեցել և մաքսային մարմինների կողմից գանձված ակցիզային հարկի մուտքերը, մասնավորապես՝ մաքսային մարմինների կողմից գանձված ակցիզային հարկի մուտքերը 2024 թվականին կազմել են 53.5 մլրդ. դրամ, ինչը 2023 թվականի համեմատ նվազել է 1.9 մլրդ. դրամով կամ 3.5 %-ով: Միաժամանակ, ակցիզային հարկի գծով ընդհանուր մուտքերի վրա իրենց բացասական ազդեցությունն են ունեցել հարկային մարմինների կողմից գանձված ակցիզային հարկի մուտքերը: Հարկային մարմինների կողմից գանձված ակցիզային հարկի մուտքերի մեջ էական բացասական ազդեցություն են ունեցել ԵՏՄ անդամ պետություններից ներմուծվող ապրանքների համար գանձվող ակցիզային հարկի մուտքերը, մասնավորապես՝ ԵՏՄ անդամ պետություններից ներմուծվող ապրանքների համար գանձվող ակցիզային հարկի մուտքերը նախորդ տարվա համեմատ նվազել են 14.1 մլրդ. դրամով կամ 68.5 %-ով, մինչդեռ առանց ԵՏՄ անդամ պետություններից ներմուծվող ապրանքների համար գանձվող ակցիզային հարկի մուտքերը աճել են 13.1 մլրդ. դրամ կամ 17.9 %-ով:

Ակցիզային հարկի գծով մուտքերի վրա բացասական ազդեցությունը բացատրվում է հիմնականում 2024 թվականին ակցիզային հարկով հարկվող ԵՏՄ պետություններից ներմուծվող ապրանքների ծավալների նվազմամբ:

Ստորև ներկայացվում են ակցիզային հարկով հարկվող այն ապրանքների արտադրության և ներմուծման ծավալների փոփոխությունները, որոնք էական ազդեցություն են ունեցել 2024 թվականի ակցիզային հարկի մուտքերի վրա: Մասնավորապես՝

1) Գարեջրի արտադրության ծավալները 2024 թվականին կազմել են 29,079.4 հազ. լիտր, նախորդ տարվա նկատմամբ աճելով 3.0 %-ով կամ 836.2 հազ. լիտրով, իսկ ներմուծման ծավալները աճել են 6.2 %-ով կամ 499.4 հազ. լիտրով,

2) Գինիների արտադրության ծավալները 2024 թվականին կազմել են 10,029.6 հազ. լիտր, նախորդ տարվա նկատմամբ նվազելով 29.0 %-ով կամ 4,095.1 հազ. լիտրով, իսկ ներմուծման ծավալները նվազել են 10.4 %-ով կամ 138.6 հազ. լիտրով,

3) պտուղներից և (կամ) հատապտուղներից պատրաստված օղու (ԱՏԳ ԱԱ 2208 90 480 0) արտադրության ծավալները 2024 թվականին նվազել են շուրջ 116 անգամ,

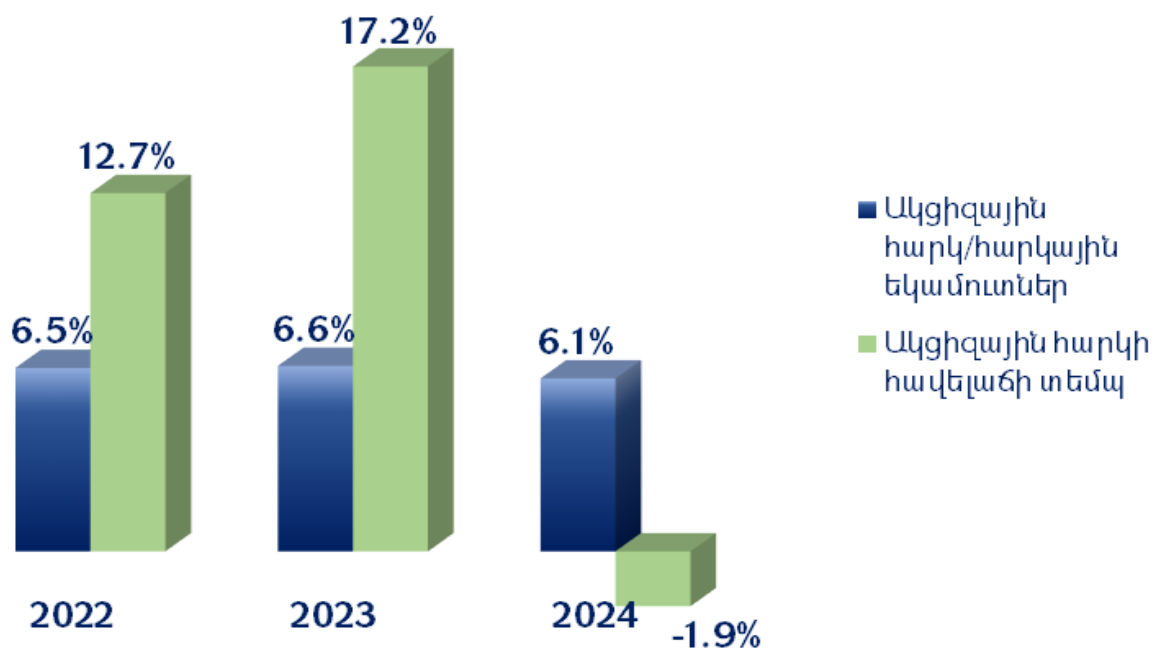
4) ծխախոտի արտադրության ծավալները կազմել են 1,847,006.0 հազ. տուփ (տուփի մեջ 20 հատ սիգարետ), նախորդ տարվա նկատմամբ աճելով 5.4 %-ով կամ 94,789 հազ. տուփով, իսկ ներմուծման ծավալները նվազել են 31.3 %-ով կամ 39,836.5 հազ. տուփով, կազմելով 87,368.5 հազ. տուփ, ընդ որում, արտահանման ծավալները գրեթե չեն փոփոխվել:

Ակցիզային հարկի գծով պետական բյուջեի հարկային եկամուտների վրա իր բացասական ազդեցությունն է թողել նաև վերադարձված ակցիզային հարկի գումարների աճը: 2024 թվականին ակցիզային հարկի գծով ընդհանուր վերադարձված գումարները կազմել են 11.2 մլրդ. դրամ, նախորդ տարվա նկատմամբ՝ աճելով 6.0 մլրդ. դրամով կամ 113.4 %-ով: Մասնավորապես, ՀՀ Կառավարության 24.08.2017թ. թիվ 1048-Ն որոշման համաձայն՝ ակցիզային հարկի (ՀՀ տարածքում ձեռք բերված և արտահանված ապրանքների) փոխհատուցված գումարը 2024 թվականին կազմել է 6.9 մլրդ. դրամ ինչը 4.6 մլրդ. դրամով կամ 206.9 %-ով ավել է նախորդ տարվա համեմատ, իսկ ՀՀ կառավարության 08.06.2023թ. թիվ 904-Ն

որոշման համաձայն՝ ակցիզային հարկի վերադարձված գումարը 2024 թվականին կազմել է 3.3 մլրդ. դրամ ինչը 2.9 մլրդ դրամով կամ 819.7%-ով ավել է նախորդ տարվա համեմատ: Միաժամանակ, 2024 թվականին ակցիզային հարկի փոխհատուցվող գումարի գծով միասնական հաշվին մուտքագրված գումարը կազմել է 0.8 մլրդ դրամ, ինչը 1.5 մլրդ դրամով կամ 64.2%-ով պակաս է, քան նախորդ տարվա ցուցանիշը և ՀՀ Կառավարության 28.09.2017թ. թիվ 1208-Ն որոշման համաձայն՝ ակցիզային հարկի (շարժիչային յուղերի) փոխհատուցված գումարը 2024 թվականին կազմել է 0.2 մլրդ դրամ, ինչը 0.1 մլրդ դրամով կամ 31.9%-ով պակաս է, քան նախորդ տարվա ցուցանիշը:

2024 թվականին ակցիզային հարկը կազմել է հարկային եկամուտների 6.1%-ը՝ 2023 թվականի համեմատությամբ նվազելով 0.4%-ով (Գծապատկեր 9):

Գծապատկեր 9: 2022-2024թթ. ակցիզային հարկի տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում, ակցիզային հարկի հավելաճի տեմպը



ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐԿ ԵՎ ԲՆՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՎՃԱՐ

2024 թվականին բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարի մուտքերը

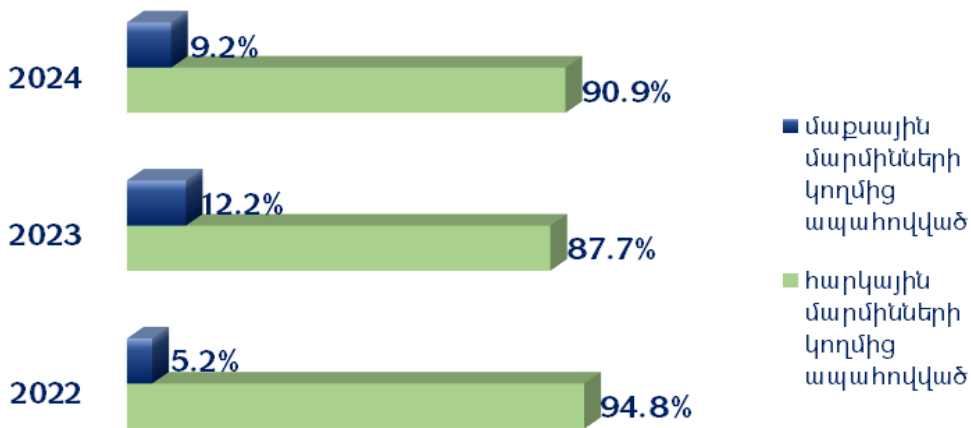
կազմել են 100.5 մլրդ դրամ: 2023 թվականի համեմատ բնապահպանական հարկը և բնօգտագործման վճարը աճել են 39.8 մլրդ դրամով կամ 65.7%-ով (Աղյուսակ 7):

Աղյուսակ 7. 2022-2024թթ. բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարի մուտքերը

	մլրդ դրամ		
Ցուցանիշը	2022	2023	2024
Բնապահպանական հարկ և բնօգտագործման վճար, այդ թվում՝	95.9	60.6	100.5
<i>հարկային մարմնի կողմից ապահովված</i>	90.9	53.2	91.3
<i>մաքսային մարմինների կողմից ապահովված</i>	5.0	7.4	9.2

Ընդ որում, հարկային մարմնի կողմից ապահովված բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարից մուտքերը 2024 թվականին կազմել են 91.3 մլրդ դրամ՝ 2023 թվականի 53.2 մլրդ դրամի համեմատ աճելով 71.6%-ով, իսկ մաքսային մարմինների կողմից ապահովված բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարից մուտքերը 2024 թվականին կազմել են 9.2 մլրդ դրամ՝ 2023 թվականի 7.4 մլրդ դրամի համեմատ աճելով 24.3%-ով:

Գծապատկեր 10: 2022-2024թթ. հարկային և մաքսային մարմինների կողմից ապահովված բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարի տեսակարար կշիռները



Բնապահպանական հարկերից և բնօգտագործման վճարների գծով մուտքերի աճի մեջ ամենամեծ տեսակարար կշիռն ունի արդյունահանված մետաղական օգտակար

հանաժոնների և դրանց վերամշակման արդյունքում ստացված արտադրանքի իրացման համար վճարվող ռոյալթիի աճը, որը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 36.4 մլրդ դրամով կամ 87.2%-ով:

Համաձայն ՀՀ ՎԿ տվյալների 2023 թվականին հանքարդյունաբերության և բացահանքերի շահագործման ոլորտում ծավալները նվազել են 5.6%-ով:

Մասնավորապես՝ պղնձի խտանյութի արտադրության ծավալները նվազել են 5.8%-ով, ցինկի խտանյութին՝ 17.9%-ով, իսկ մոլիբդենի խտանյութի արտադրության ծավալները աճել են ընդամենը 4.6%-ով: ՀՀ ՖՆ կողմից հրապարակվող տվյալների համաձայն Լոնդոնի մետաղների բորսայի տվյալներով 2023 թվականին 2022 թվականի համեմատ մոլիբդենի գինն աճել է 31.1%-ով, պղնձինը նվազել է 3.8%-ով, իսկ ոսկու գինն աճել է ընդամենը 7.9%-ով:

Արդյունահանված մետաղական օգտակար հանածոների և դրանց վերամշակման արդյունքում ստացված արտադրանքի իրացման համար վճարվող ռոյալթիի աճը հիմնականում պայմանավորված է օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում ռոյալթիի Բ3 բազայով, մասնավորապես՝ 2024 թվականին 2023 թվականի արդյունքներով ռոյալթիի Բ3 բազայի հիման վրա ռոյալթիի մուտքերն ավելացել են 16.1 մլրդ դրամով:

Պինդ օգտակար հանածոների, բացառությամբ մետաղական օգտակար հանածոների մարված պաշարների, ստորերկրյա քաղցրահամ ու հանքային ջրերի և աղի արդյունահանված պաշարների համար գանձվող բնօգտագործման վճարների գծով մուտքերը 2024 թվականին կազմել են 8.7 մլրդ դրամ, ինչը նախորդ տարվա նկատմամբ ավել է 2.0 մլրդ դրամով կամ 30.6%-ով: Այս եկամտատեսակի գծով մուտքերի աճը պայմանավորված է հիմնականում 2024 թվականին 2023 թվականի համեմատ արդյունահանման ծավալների աճով:

Այլ պետություններում գրանցված տրանսպորտային միջոցներից օդային ավազան վնասակար նյութեր արտանետելու համար մուտքերը 2024 թվականին կազմել են 1.3 մլրդ դրամ, ինչը նախորդ տարվա նկատմամբ աճել է 9.1 մլն դրամով կամ 0.7%-ով: Նշված աճի պատճառ է հանդիսացել այլ պետություններում գրանցված տրանսպորտային միջոցների՝ ՀՀ սահմանը հատող մարդատար տրանսպորտային մեքենաների քանակի ավելացումը:

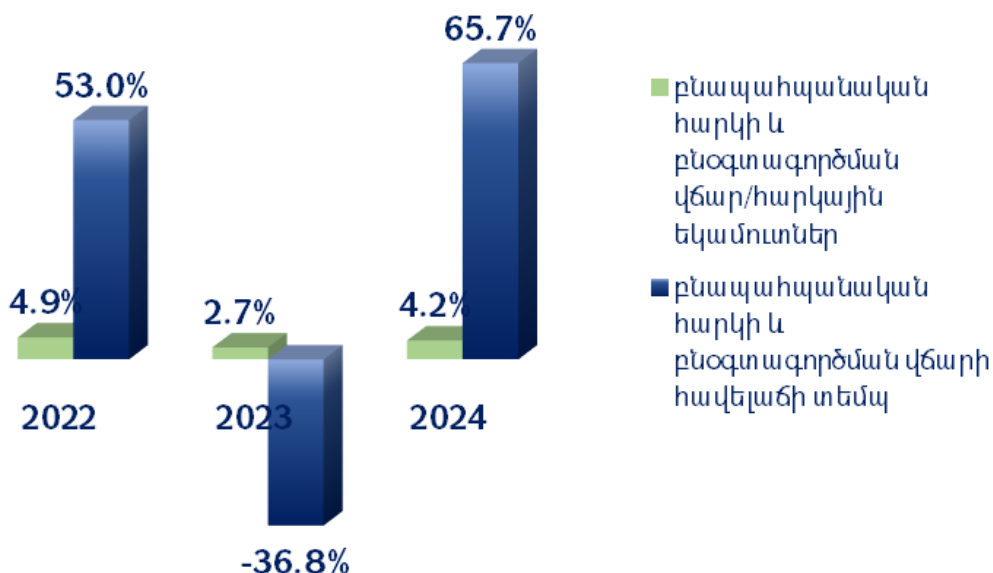
ՀՀ ներմուծվող շրջակա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների համար

գանձվող բնապահպանական հարկի գծով մուտքերը կազմել են 7.9 մլրդ դրամ, նախորդ տարվա նկատմամբ աճելով 1.8 մլրդ դրամով կամ 29.1%-ով: Աճը պայմանավորված է ՀՀ ներմուծվող շրջակա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների ծավալների աճով:

Աճ է արձանագրվել նաև սիրողական ձկնորսություն կամ որս կատարելու համար՝ անհատ ձեռնարկատեր չհանդիսացող ֆիզիկական անձանցից գանձվող բնապահպանական հարկի մուտքերի գծով, որը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 2.3 մլն դրամով կամ 45.5%-ով, ինչը պայմանավորված է հիմնականում ՀՀ սիրողական ձկնորսություն կամ որս կատարող անձանց քանակի աճով:

Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների գծով մուտքերի վրա իր բացասական ազդեցությունն է ունեցել ԵՏՄ անդամ պետություններից ներմուծվող՝ շրջակա միջավայրին վնաս պատճառող ապրանքների համար գանձվող բնապահպանական հարկի մուտքերի նվազումը, ինչը նախորդ տարվա ցուցանիշի նկատմամբ նվազել է 411.7 մլն դրամով կամ 13.4%-ով:

Գծապատկեր 11: 2022-2024թթ. բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարի տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում և դրանց հավելաճի տեմպ



ՄԱՔՍԱՏՈՒՐՔ

2024 թվականին ԵԱՏՄ մաքսային օրենսգրքով սահմանված ներմուծման մաքսատուրքերի, հատուկ, հակազնագցման, փոխհատուցման տուրքերի (երեքը

միասին՝ Միության տուրքեր) և ֆիզիկական անձանցից գանձվող միասնական մաքսային վճարի գծով մուտքերը կազմել են 76.2 մլրդ դրամ: 2023 թվականի համեմատ մաքսատուրքի մուտքերը աճել են 0.9 մլրդ դրամով կամ 1.2%-ով (Աղյուսակ 8):

Աղյուսակ 8. 2022-2024թթ. մաքսատուրքերի, Միության տուրքերի և միասնական մաքսային վճարի գծով մուտքերը

մլրդ դրամ

Ցուցանիշը	2022	2023	2024
Միության օրենսգրքով սահմանված վճարներ, այդ թվում՝	60.5	94.8	91.5
Մաքսատուրք, որից՝	56.7	75.3	76.2
ԵԱՏՄ երկրներից բաշխված մաքսատուրքեր և տուրքեր	55.1	73.0	74.1
Ֆիզիկական անձանցից գանձվող մաքսատուրքեր (ԵԱՏՄ երկրների միջև չբաշխվող)	1.6	2.3	2.1
Միասնական մաքսային վճար ֆիզիկական անձանցից ⁶	3.8	19.6	15.3
ԵԱՏՄ երկրներից լրացուցիչ մուտքեր	-72.6	-114.4	-52.9

Մասնավորապես, 2024 թվականին ԵԱՏՄ շրջանակներում ստացված մաքսատուրքերի գումարը կազմել է 74.1 մլրդ դրամ, ինչը նախորդ տարվա նկատմամբ աճել է 1.1 մլրդ դրամով կամ 1.5%-ով: 2024 թվականին ֆիզիկական անձանց կողմից երրորդ երկրներից ներմուծված ապրանքների գծով մաքսատուրքերի գումարը կազմել է 2.1 մլրդ դրամ, ինչը 0.2 մլրդ դրամով կամ 9.7%-ով⁷ պակաս է նախորդ տարվա ցուցանիշից:

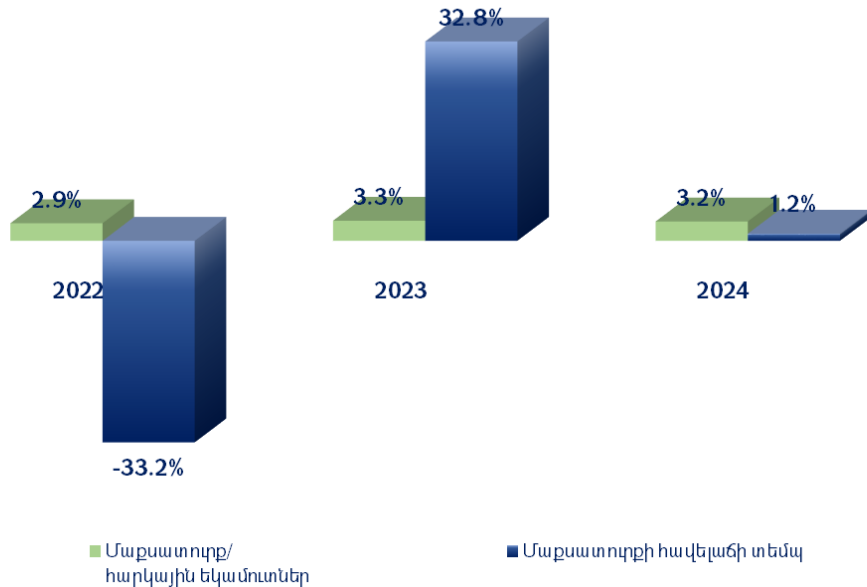
Միաժամանակ 2024 թվականին ՀՀ-ում գանձված մաքսատուրքը կազմել է 129.1 մլրդ դրամ, որից 127.0 մլրդ դրամը բաշխվել է ԵՏՄ երկրների միջև, իսկ ՀՀ պետական բյուջե ԵՏՄ երկրներից ստացված մաքսատուրքը կազմել է 74.1 մլրդ դրամ: Այսինքն 2024 թվականին Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեն Հայաստանի Հանրապետության կողմից հավաքագրված մաքսատուրքից պակաս է ստացել 52.9 մլրդ դրամ, ինչը հիմնականում պայմանավորված է Ռուսաստանի Դաշնության դեմ Եվրամիության և արևմուտքի մի շարք երկրների կողմից սահմանված

⁶ Ներառված է 1.2 բաժնի «Այլ հարկային եկամուտներ»-ում:

⁷ 2023 թվականին ֆիզիկական անձանց կողմից երրորդ երկրներից ներմուծված ապրանքների գծով մաքսատուրքերի գումարը կազմել է 2.3 մլրդ դրամ իսկ 2024 թվականին 2.1 մլրդ դրամ

պատժամիջոցներով:

Գծապատկեր 12: 2022-2024թթ. ներմուծման մաքսատուրքի տեսակարար կշիռը հարկային եկամուտներում, ներմուծման մաքսատուրքի հավելածի տեմպը



ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՎՃԱՐ

Նպատակային սոցիալական վճարի 2024 թվականի մուտքերը կազմել են 103.4 մլրդ դրամ՝ 2023 թվականի համեմատ աճելով 13.1 մլրդ դրամով կամ 14.5%-ով:

Նպատակային սոցիալական վճարի աճը հիմնականում պայմանավորված է 2024 թվականի հունվար-դեկտեմբեր ամիսների աշխատատեղերի և միջին ամսական անվանական աշխատավարձի աճով:

Համաձայն ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի հրապարակած տվյալների, 2024 թվականին աշխատատեղերի աճը նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի համեմատ կազմել է 5.5 տոկոս, իսկ միջին ամսական անվանական աշխատավարձի աճը՝ 6.2 տոկոս:

ԱՅԼ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ԵԿԱՄՈՒՆՏՆԵՐ

Այլ հարկային եկամուտները⁸ 2024 թվականին կազմել են 81.3 մլրդ դրամ, որը 2023

⁸ Այլ հարկային եկամուտներում ներառված են՝ ճանապարհային հարկը, հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճարները, արտոնագրային հարկը, հարկային օրենսդրությունը խախտելու համար գանձվող տուգանքները և տույժերը, միասնական մաքսային վճարը, դրոշմանիշային վճարները և այլ եկամուտներ:

թվականի համեմատ նվազել է 2.1 մլրդ դրամով կամ 2.6%-ով:

Այլ հարկային եկամուտների 47.7 մլրդ դրամը՝ 58.6%-ը կազմում է դրոշմանիշային վճարը: 2023 թվականի համեմատ դրոշմանիշային վճարը աճել է 10.7%-ով կամ 4.6 մլրդ դրամով: Աճը հիմնականում պայմանավորված է աշխատողների թվաքանակի 5.5% և միջին ամսական աշխատավարձի 6.2% աճերով:

2024 թվականին ՀՀ մաքսային մարմինների կողմից ԵՏՄ անդամ չհանդիսացող պետություններից գանձվող միասնական մաքսային վճարներից մուտքերը կազմել են 15.3 մլրդ դրամ՝ 2023 թվականի համեմատ նվազելով 22.3%-ով կամ 4.4 մլրդ դրամով: Նվազումը բացատրվում է հիմնականում ֆիզիկական անձանց կողմից 3-րդ երկրներից ՀՀ տարածք ներմուծված մարդատար ավտոմեքենաների համար գանձվող վճարների նվազմամբ: Չնայած այն հանգամանքին, որ 2024 թվականին ՀՀ ներմուծված մարդատար ավտոմեքենաների քանակը աճել է, սակայն դրանց մասով գանձվող գումարները նվազել են: Մասնավորապես՝ 2024 թվականին ՀՀ ներմուծված 11609 մարդատար ավտոմեքենաների համար գանձվել է 16,119.0 մլն դրամ, իսկ 2023 թվականին 8495 ավտոմեքենաների համար՝ 21,777.6 մլն դրամ, այսինքն 2024 թվականին ՀՀ ներմուծված մարդատար ավտոմեքենաների համար գանձված վճարները նվազել են 26.0%-ով կամ 5,658.6 մլն դրամով, ընդ որում, 2024 թվականին 1 մարդատար ավտոմեքենայի հաշվով գանձվող վճարը միջինում կազմել է 1.4 մլն դրամ, ինչը 45.8%-ով կամ 1.2 մլն դրամով պակաս է նախորդ տարվա նույն ցուցանիշից: Վերոնշյալ նվազումը հիմնականում բացատրվում է նրանով, որ 2024 թվականին ՀՀ են ներմուծվել տարեթվով ավելի թարմ և արժեքով ավելի մատչելի մարդատար ավտոմեքենաներ:

2024 թվականին հանրային ծառայությունների կարգավորման պարտադիր վճարների գծով մուտքերը կազմել են 9.9 մլրդ դրամ, որը 2023 թվականի համեմատ նվազել է 11.4%-ով կամ 1.3 մլրդ դրամով, ինչը հիմնականում պայմանավորված է ռադիոհաճախականության օգտագործման պարտադիր վճարների գծով մուտքերի նվազմամբ: Մասնավորապես՝ 2024 թվականին ռադիոհաճախականության օգտագործման պարտադիր վճարների գծով մուտքերը 2023 թվականի նկատմամբ նվազել է 1.3 մլրդ դրամով կամ 12.7%-ով:

Միաժամանակ, ռադիոհաճախականության թույլտվությունների տրամադրման գծով մուտքերը աճել են 74.8%-ով կամ 13,404.0 հազ. դրամով՝ կազմելով 31,316.5 հազ.

դրամ:

ՊԵՏԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ

2024 թվականին պետական տուրքի գումարները կազմել են 80.5 մլրդ դրամ: 2023 թվականի համեմատ պետական տուրքի մուտքերը աճել են 13.0 մլրդ դրամով կամ 19.3%-ով:

Մասնավորապես, դատարան տրվող հայցադիմումների, դիմումների ու գանգատների, դատարանների վճիռների և որոշումների դեմ տրվող վճռաբեկ բողոքների համար, ինչպես նաև դատարանի կողմից տրվող փաստաթղթերի պատճեններ (կրկնօրինակներ) տալու համար 2024 թվականի պետական տուրքը կազմել է 2,573.2 մլն դրամ, որը 6.2%-ով կամ 171.3 մլն դրամով պակաս է, քան նախորդ տարվա ցուցանիշը: Նշված նվազումը պայմանավորված է դատարան տրվող հայցադիմումների, դիմումների ու գանգատների, դատարանների վճիռների և որոշումների դեմ տրվող վճռաբեկ բողոքների համար, ինչպես նաև դատարանի կողմից տրվող փաստաթղթերի պատճենների (կրկնօրինակների) քանակի նվազումով:

ՀՀ հյուպատոսական ծառայությունների կամ գործողությունների համար 2024 թվականի պետական տուրքը կազմել է 2,771.0 մլն դրամ, ինչը 0.6%-ով կամ 15.5 մլն դրամով պակաս է նախորդ տարվա փաստացի ցուցանիշների համեմատ, որը պայմանավորված է պետական տուրքի վճարում նախատեսող հյուպատոսական ծառայությունների և գործողությունների քանակի նվազմամբ:

Պետական գրանցման համար 2024 թվականի պետական տուրքի գումարը կազմել է 6,846.5 մլն դրամ, ինչը 4.9%-ով կամ 317.2 մլն դրամով ավել է նախորդ տարվա ցուցանիշից: Նշված պետական տուրքի աճը պայմանավորված է պետական գրանցման ենթակա գործարքների աճով:

Ֆիզիկական անձանց տրվող իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստաթղթերի, որոշակի ծառայությունների կամ գործողությունների համար 2024 թվականի պետական տուրքի գումարը կազմել է 3,357.7 մլն դրամ, ինչը 10.5%-ով կամ 318.9 մլն դրամով աճել է քան նախորդ տարվա ցուցանիշը: Նշվածը պայմանավորված է պետական տուրքի վճարում պահանջող ֆիզիկական անձանց տրվող

իրավաբանական նշանակություն ունեցող փաստաթղթերի, որոշակի ծառայությունների կամ գործողությունների քանակի աճով:

Լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ տալու համար պետական տուրքի 2024 թվականի գումարը կազմել է 39,693.1 մլն դրամ, ինչը 34.2%-ով կամ 10,110.6 մլն դրամով ավել է նախորդ տարվա ցուցանիշից, ինչը պայմանավորված է լիցենզավորման ենթակա գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ ստանալու քանակի աճով:

Օրենքով սահմանված այլ ծառայությունների և գործողությունների համար պետական տուրքի 2024 թվականի գումարը կազմել է 24,672.4 մլն դրամ, ինչը 10.7%-ով կամ 2,389.4 մլն դրամով ավել է նախորդ տարվա ցուցանիշից: Նշված պետական տուրքի աճը հիմնականում պայմանավորված է խաղատների գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ տրամադրելու համար գանձվող պետական տուրքի մուտքերի աճով, մասնավորապես՝ 2024 թվականին խաղատների գործունեություն իրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ տրամադրելու համար գանձվող պետական տուրքի մուտքերը նախորդ տարվա նկատմամբ աճել են 30.3%-ով կամ 5,449.5 մլն դրամով:

Աղյուսակ 9. 2022-2024թթ. պետական տուրքի մուտքերը⁹

մլն դրամ

Ցուցանիշը	2022	2023	2024
Պետական տուրք, այդ թվում ¹⁰	106,821.0	67,448.8	80,462.4
Դատարան տրվող հայցադիմումների, դիմումների, դատարանի դատական ակտերի դեմ վերաքննիչ և վճռաբեկ բողոքների համար, ինչպես նաև դատարանի կողմից տրվող փաստաթղթերի պատճեններ (կրկնօրինակներ), այլ նյութերի կրկնօրինակ տալու համար	3,069.2	2,744.5	2,573.2
Հյուպատոսական ծառայությունների կամ գործողությունների համար	2,576.5	2,786.6	2,771.0
Պետական գրանցման համար	4,863.5	6,529.3	6,846.5

⁹ Թվերը ներկայացված են տասնորդական նիշի ճշտությամբ:

¹⁰ Աղյուսակում ներառված են առավել մեծ տեսակարար կշիռ ունեցող պետական տուրքի տեսակները:

Ֆիզիկական անձանց տրվող հրավաքանական նշանակություն ունեցող փաստաթղթերի, որոշակի ծառայությունների կամ գործողությունների համար	3,162.9	3,038.8	3,357.7
Լիցենզավորման ենթակա կամ թույլտվություններով գործունեություն հրականացնելու նպատակով լիցենզիաներ, արտոնագրեր (թույլտվություններ) տալու համար	74,076.1	29,582.5	39,693.1
Օրենքով սահմանված այլ ծառայությունների և գործողությունների համար	18,574.1	22,283.0	24,672.4

II. ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵԼԱՎՈՒՄ



2.1 ՌԱԶՄԱՎԱՐԱԿԱՆ ԵՎ ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲԱՐԵԼԱՎՄԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐ

2024 թվականին պետական եկամուտների վարչարարության ոլորտում բարեփոխումներն իրականացնելիս հարկային և մաքսային մարմիններն առաջնորդվել են ՀՀ կառավարության 18.08.2021թ. N 1363-Ա որոշմամբ հաստատված ՀՀ կառավարության ծրագրով, ՀՀ կառավարության 18.11.2021թ. N 1902-Լ որոշմամբ հաստատված ՀՀ կառավարության 2021-2026թթ. գործունեության միջոցառումների ծրագրով և ՀՀ կառավարության 12.12.2019թ. N 1830-Լ որոշմամբ հաստատված ՀՀ ՊԵԿ զարգացման և վարչարարության բարելավման ռազմավարական ծրագրով:

2024 թվականի ընթացքում Կոմիտեն, հիմք ընդունելով որդեգրած բարեփոխումների հիմնական ուղղությունները, սահմանել և հետամուտ է եղել հարկային և մաքսային ոլորտում հետևյալ ուղղությունների իրագործմանը.

1. էլեկտրոնային համակարգերի և ենթակառուցվածքների արդիականացմանը,
2. հարկ վճարողների սպասարկման որակի բարձրացմանը և մատուցվող ծառայությունների ընդլայնմանը,
3. հարկային հսկողության ռիսկերի կառավարման համակարգերի կատարելագործմամբ ստվերի կրճատմանը,
4. մաքսային ռիսկերի կառավարման գործիքակազմի կատարելագործմամբ մաքսային հսկողության արդյունավետության բարձրացմանը,
5. «Մեկ կանգառ, մեկ պատուհան» համակարգի կատարելագործմանը,
6. միջազգային համագործակցության ամրապնդմանը:

2024 թվականին շարունակվել են ՀՀ կառավարության 12.12.2019թ. N 1830-Լ որոշմամբ հաստատված ՀՀ ՊԵԿ զարգացման և վարչարարության բարելավման ռազմավարական ծրագրի իրագործմանն ուղղված միջոցառումները, մասնավորապես, հետևյալ ուղղություններով.

1. Հարկ վճարողներին թվայնացված ծառայությունների մատուցում, կառավարման ենթակառուցվածքների կադրաբարելագործում

Այս ուղղությամբ իրականացված աշխատանքներից հատկանշական են՝

ա) ֆիզիկական անձանց ինքնահայտարարագրման համակարգի կադրաբարելագործումը, համակարգի վերազինումը, ինչը հնարավորություն է տալիս ֆիզիկական անձանց պարզեցված կարգով հաշվառվել հարկային մարմնում և

ստանալ ՀՎՀՀ, տեսնել իրենց եկամուտները և կատարած սոցիալական ծախսերը, ներկայացնել «Եկամտային հարկի և սոցիալական վճարի հաշվարկ (հայտարարագիրը)», ստանալ ծախսերի փոխհատուցում և կատարել վճարումներ: Գործարկվել է նաև համակարգի mobile տարբերակը:

բ) *անձնական հաշվի քարտի նոր համակարգի ներդրումը*, որը հարկ վճարողների համար ապահովում է հարկային պարտավորությունների և դեբետային գումարների հաշվառման առավել պարզեցված և համակարգված գործընթաց: Նոր համակարգում հարկ վճարողների հարկային պարտավորությունները և դեբետային գումարներն էլեկտրոնային եղանակով հաշվառվում են երկու տարբեր անձնական հաշվի քարտերում՝ հարկատեսակների անձնական հաշվի քարտում ու վարչական ակտի անձնական հաշվի քարտում:

գ) *«Ծանուցման» էլեկտրոնային համակարգի ներդրումը*: Համակարգը ներդրված է ՀՀ ՊԵԿ արտաքին տնտեսական գործունեության մաքսային սպասարկման և հսկողության վարչության ու էլեկտրոնային առևտրի և օդային տրանսպորտով իրականացվող փոխադրումների վարչության բոլոր բաժիններում: Այն հնարավորություն է տալիս ապրանքների՝ ԵԱՏՄ մաքսային սահմանով տեղափոխման ժամանակ առավելագույնս նվազեցնել հայտարարատուների և մաքսային մարմինների միջև ֆիզիկական շփումները՝ որոշումների կայացումը և տեղեկատվության փոխանցումը թղթային փոխարեն էլեկտրոնային եղանակով իրականացնելու միջոցով:

2. Վարչարարության արդյունավետության բարձրացում, սրվերի կրճատում

Այս ուղղությամբ իրականացված աշխատանքներից կարելի է նշել՝

ա) Ռիսկերի կառավարման և ստուգման ենթակա հարկ վճարողների ընտրողականության էլեկտրոնային համակարգում կիրառվող ռիսկերի չափանիշների վերանայումը, նոր չափանիշների մշակումը, հարկային մարմնի գործունեության շրջանակներում ռիսկի վրա հիմնված թեմատիկ հարկային ստուգումների մեթոդաբանության և ռիսկայնությունը որոշող չափանիշների սահմանումը,

բ) օրինապահ հարկ վճարող համարվելու չափանիշների և օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագրի տրամադրման կարգում կատարված փոփոխություններով, բարձրացվել է հավաստագրի տրամադրման համար որպես չափանիշ սահմանված իրավախախտումների արդյունքում հաշվարկված կամ հարկային (մաքսային)

մարմինների կողմից լրացուցիչ առաջադրված պարտավորությունների առավելագույն հանրագումարը և սահմանվել է ԱԱՀ-ի հարկման բազայի 4 մլն դրամը (նախկինում սահմանված 1 մլն դրամի փոխարեն), միաժամանակ ավելացվել է նոր հավաստագրի ձև՝ է լրագործված տնտեսական օպերատորի ռեեստրում ընդգրկվելու համար:

3. Մի քանի աղբյուրից ստացման ենթակա (ստացված) եկամտից հաշվարկված և փոխանցված (գանձված) սոցիալական վճարների առավելագույն չափը գերազանցող գումարները մասնակիցներին վերադարձնելու նպատակով ֆիզիկական անձանց բանկային հաշվեհամարների ստացման գործընթացի ավտոմատացում

2024 թվականին ներդրված նոր համակարգի միջոցով մի քանի աղբյուրից հաշվարկված և փոխանցված սոցիալական վճարների առավելագույն չափը գերազանցող գումարները ֆիզիկական անձանց արդեն վերադարձվում են ինքնաշխատ եղանակով և հարկային մարմին դիմելու անհրաժեշտություն այլևս չկա:

Ֆիզիկական անձանց բանկային հաշվեհամարների վերաբերյալ տեղեկատվության ստացումն իրականացվում է առցանց եղանակով, որից հետո մասնակցի վերաբերյալ ամբողջական տեղեկատվությունը ևս առցանց ներկայացվում է ՀՀ ՖՆ կենտրոնական գանձապետարան՝ գումարը մասնակցի բանկային հաշվեհամարին փոխանցելու նպատակով:

4. Մարդկային ռեսուրսների կառավարման համակարգի կատարելագործում

Այս ուղղությամբ իրականացված աշխատանքներից կարելի է նշել՝

ա) ՊԵԿ հարկային և մաքսային ծառայողների մասնագիտական կարողությունների շարունակական զարգացմանն ուղղված վերապատրաստման ծրագրերը, էլեկտրոնային ուսուցման հարթակի ներդրումը, որի միջոցով ՊԵԿ աշխատակիցները, մասնավորապես, սահմանային անցակետերում ծառայող, հնարավորություն են ունեցել մասնակցելու դասընթացներին նաև առցանց եղանակով՝ անկախ գտնվելու վայրից և ժամանակից,

բ) հարկային և մաքսային ծառայության ընդունման գործընթացի վերափոխումը, որի արդյունքում դիմորդների համար արագ և թափանցիկ գործընթաց ապահովելու համար համապատասխան իրավական ակտերով հիմք է դրվել հարկային և մաքսային ծառայության ընդունվելու համար անցկացվող մրցույթների պարզեցված մեխանիզմներ, ինչպես նաև ավելի դյուրին է դարձել աշխատուժի հավաքագրման աշխատանքները:

ՊԵԿ զարգացման և վարչարարության բարելավման ռազմավարության իրագործման, ինչպես նաև ՊԵԿ ընթացիկ աշխատանքներում ի հայտ եկած խնդիրների ու արտաքին միջավայրի (հարկ վճարողների կարիքների) վերլուծության, միջազգային պրակտիկայում հարկային և մաքսային վարչարարությունների զարգացման նոր միտումների ուսումնասիրության արդյունքներով 2024 թվականի ընթացքում մշակվել են հարկային և մաքսային վարչարարության բարեփոխումների նոր ռազմավարությունների նախագծերը: Նախագծերը քննարկվել են շահագրգիռ կողմերի հետ, լրամշակվել ներկայացված առաջարկությունների հիման վրա: Նշված նախագծերով ներկայացվող ռազմավարական առաջնահերթություններն ուղղված են, մասնավորապես՝

ա) կարգապահության ամրապնդմանն ուղղված օրենսդրության կատարելագործման մասով ՊԵԿ կողմից առաջարկությունների ներկայացմանը,

բ) հաճախորդակենտրոն ծառայությունների մատուցմանը, արտաքին առևտրի դյուրինացմանը, նորարարական և տեխնոլոգիական առաջընթացին,

գ) մարդկային ռեսուրսների և ներքին կառավարման մեխանիզմների կատարելագործմանը:

Վերը նշված ուղղություններով իրականացված աշխատանքների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը ներառված է հաշվետվության բաժիններում:

2.2 ՕՐԵՆԱԴՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐ

2024 թվականին ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի կողմից նախաձեռնած հարկային և մաքսային օրենսդրության հիմնական փոփոխությունները կատարվել են հետևյալ ուղղություններով.

2.2.1 Հարկային օրենսդրության հիմնական փոփոխություններ

1. «Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-269-Ն օրենք (ընդունվել է 12.06.2024թ., ուժի մեջ է մտնում «Խաղային գործունեության կարգավորման մասին» օրենքն ամբողջությամբ գործողության մեջ դրվելու օրվանից)

Օրենքով կատարված փոփոխությունների արդյունքում շահումները համարվելու են հարկվող եկամուտներ, բացառությամբ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով և պայմաններով իրականացվող՝ գովազդային վիճակախաղերի մասնակիցների դրամական և իրային շահումների՝ յուրաքանչյուր շահման դեպքում 50 հազար դրամը չգերազանցող չափով:

Խաղային հաշվի միջոցով ստացվող շահումից և խոշոր շահումից ստացվող եկամուտների մասով սահմանվել են հաշվառման հետևյալ առանձնահատկությունները.

- խաղային հաշվի միջոցով ստացվող շահումից (բացառությամբ խոշոր շահումից, գովազդային վիճակախաղից ստացվող շահումից, ինչպես նաև «Լիցենզավորման մասին» օրենքի համաձայն խաղային գործունեության կազմակերպման լիցենզիա չունեցող անձից ստացվող շահումից) եկամուտը հաշվարկվում է որպես հաշվետու տարվա ընթացքում ստացված շահումների (բացառությամբ խոշոր շահման) և կատարված խաղադրույքների կամ մասնակցության վճարների (բացառությամբ խոշոր շահման հետ անմիջականորեն կապված խաղադրույքի կամ մասնակցության վճարի) դրական տարբերություն,

- խաղային հաշվի միջոցով ստացվող խոշոր շահումից եկամուտը հաշվարկվում է որպես խոշոր շահման և անմիջականորեն դրա ստացման հետ կապված խաղադրույքի կամ մասնակցության վճարի դրական տարբերություն: Ընդ որում, խոշոր շահումը «Խաղային գործունեության կարգավորման մասին» օրենքով

սահմանված՝ միանվագ 5 միլիոն դրամ կամ ավելի չափով ստացվող շահումն է:

Շահումների մասով սահմանվել են հետևյալ դրույքաչափերը.

- «Լիցենզավորման մասին» օրենքի համաձայն խաղային գործունեության կազմակերպման լիցենզիա ունեցող անձից ստացված շահումների (բացառությամբ հարկային գործակալից ստացված խոշոր շահումների) մասով եկամտային հարկը հաշվարկվում է 5 տոկոս դրույքաչափով,

- հարկային գործակալից ստացված խոշոր շահումների մասով եկամտային հարկը հաշվարկվում է 10 տոկոս դրույքաչափով,

- վերոնշյալ դեպքերից տարբերվող դեպքերում ստացվող շահումների մասով եկամտային հարկը հաշվարկվում է 20 տոկոս դրույքաչափով:

Սահմանվել է նաև, որ հարկային գործակալն ազատվում է ֆիզիկական անձանց եկամուտների մասով եկամտային հարկը հաշվարկելու և պահելու պարտավորությունից, եթե ֆիզիկական անձանց վճարվող եկամուտները վերաբերում են շահումներին, բացառությամբ խոշոր շահումների և գովազդային վիճակախաղից ստացվող շահումների:

Միաժամանակ սահմանվել է, որ շրջանառության հարկ վճարող կամ միկրոձեռնարկատիրության սուբյեկտ չի կարող համարվել խաղային ոլորտի կարգավորման օպերատորը:

Օրենքն ուժի մեջ է մտնում «Խաղային գործունեության կարգավորման մասին» օրենքն ամբողջությամբ գործողության մեջ դրվելու օրվանից:

2. «ՀՀ հարկային օրենսգրքում փոփոխություն և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-338-Ն օրենք (ընդունվել է 10.09.2024թ., ուժի մեջ է 2024թ. հոկտեմբերի 10-ից)

ՀՀ հարկային օրենսգրքում կատարված փոփոխություններով սահմանվել է՝

- ՀՀ-ում հաշվառված ռեզիդենտ և ոչ ռեզիդենտ համարվող ֆինանսական հաստատությունների կողմից մինչև յուրաքանչյուր հարկային տարվան հաջորդող հարկային տարվա մայիսի 10-ը, ներառյալ՝ ֆինանսական հաշիվների մասին տեղեկություններ հարկային մարմին ներկայացնելու դրույթ,

- ֆինանսական հաշիվների մասին տեղեկությունների փոխանակման ընթացակարգը, տեղեկությունների փոխանակման հետ կապված հարկային մարմնի լիազորությունները, ֆինանսական հաստատությունների, հաշվետերերի և վերահսկող

անձանց պարտականություններն ու իրավունքները:

3. «Պետական տուրքի մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-339-Ն օրենքով (ընդունվել է 11.09.2024թ., ուժի մեջ է 2026թ. հունվարի 1-ից)

Օրենքի փոփոխությամբ սահմանվել է պետական տուրքի հաշվառման էլեկտրոնային համակարգի ներդրման հնարավորություն , որի արդյունքում կապահովվի գրեթե առանց ձեռքի միջամտության պետական տուրքի պարտավորությունների ճշգրիտ հաշվառում՝ հիմք ընդունելով լիազոր մարմինների կողմից օնլայն ռեժիմով պարբերաբար ներկայացվող նոր կամ ճշգրտված տեղեկատվությունը:

4. «Գործունեության իրականացման ծանուցման մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՕ-340-Ն օրենքով (ընդունվել է 11.09.2024թ., ուժի մեջ է 2026 թվականի հունվարի 1-ից)

Սահմանվել է, որ լիազոր մարմինները հաշվառված անձանց մասին տեղեկատվությունը, դրանցում կատարված փոփոխությունները, ծանուցման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու իրավունքը կասեցնելու կամ դադարեցնելու, նոր վայրում գործունեություն իրականացնելու մասին տեղեկատվությունը, ինչպես նաև ծանուցման ենթակա գործունեությամբ զբաղվելու իրավունք ձեռք բերելու համար վճարման ենթակա պետական տուրքի դրույքաչափերի և տարեկան վճարման ենթակա գումարի չափի վերաբերյալ տեղեկատվությունը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով ծանուցման ենթակա գործունեության հաշվառման, փոփոխությունների կատարման, իրավունքի դադարեցման, կասեցման, նոր վայրում գործունեության հաշվառման հաջորդ օրը առցանց ներկայացնում են պետական տուրքի հաշվարկման և գանձման կարգի պահպանման նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացնող՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորված մարմին:

5. «Լիցենզավորման մասին» օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-341-Ն օրենքով (ընդունվել է 11.09.2024թ., ուժի մեջ է 2026 թվականի հունվարի 1-ից)

Սահմանվել է, որ էլեկտրոնային գրանցամատյաններում նշվում է նաև լիցենզիա (ներդիր) ստանալու համար սահմանված պետական տուրքի գումարի չափը:

Միաժամանակ, կատարված փոփոխությամբ նախատեսվել է, որ լիցենզիայի գործողությունը կարող է դադարեցվել լիցենզավորված գործունեություն իրականացնող իրավաբանական անձի լուծարման կամ ֆիզիկական անձի մահվան դեպքում, որի հիման վրա ֆիզիկական անձի մահվան փաստը լիազոր մարմինն հայտնի դառնալու պահից երեք աշխատանքային օրվա ընթացքում կազմվում է լիցենզիայի գործողությունը դադարեցնելու վերաբերյալ որոշում (հրաման):

6. «Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքում լրացում կատարելու մասին» ՀՕ-342-Ն օրենքով (ընդունվել է 11.09.2024թ., ուժի մեջ է 2026թ. հունվարի 1-ից)

Օրենքով սահմանվել է, որ ՀՀ հարկային օրենսգրքով սահմանված գործունեությունը որոշակի կամ անորոշ ժամկետով դադարեցնելու մասին հայտարարությունները հարկային մարմին ներկայացնելը հիմք չէ «Պետական տուրքի մասին» օրենքով սահմանված հերթական տարեկան պետական տուրքի գումարները չհաշվառելու համար: Հերթական տարեկան պետական տուրքի պարտավորությունը շարունակում է հաշվարկվել մինչև «Պետական տուրքի մասին» օրենքի 6.1-ին հոդվածով սահմանված՝ տարեկան պետական տուրքի վճարման պարտավորության դադարեցման հիմքերից որևէ մեկի ի հայտ գալու օրը:

7. «ՀՀ հարկային օրենսգրքում լրացում և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-376-Ն օրենք (ընդունվել է 24.10.2024թ., ուժի մեջ է 2024թ. նոյեմբերի 18-ից)

Օրենքով կատարված փոփոխություններով՝

1) հնարավորություն է տրվել, որպեսզի ավելացված արժեքի հարկի մասով հարկային պարտավորությունն ավելացնող և (կամ) հաշվանցվող (պակասեցվող) գումարը նվազեցնող հարկային հաշվարկներ հնարավոր լինի ներկայացնել, եթե հարկային հաշվարկը վերաբերում է՝

- այն հաշվետու ժամանակաշրջանին, որը միասնական հաշվին մուտքագրման ենթակա գումարների հիմնավորվածության ուսումնասիրության նպատակով արդեն ուսումնասիրվել է հարկային մարմնի կողմից,

- այն հաշվետու ժամանակաշրջանին, որի արդյունքներով առաջացած ավելացված արժեքի հարկի փոխհատուցվող գումարների մուտքագրումը միասնական հաշվին կատարվել է օրենսգրքի 348-րդ հոդվածի 10-րդ մասին համապատասխան՝

Կառավարության սահմանած պարզեցված ընթացակարգով,

2) սահմանվել է հարկային վարչարարությանն աջակցելու համար հանրային հսկողության մեխանիզմներ ներդնելու նպատակով Կառավարության կողմից հարկային վարչարարությանն աջակցման ծրագրերը, դրանց իրականացման կարգը և ժամկետները սահմանելու լիազորող նորմ,

3) 2025թ. հունվարի 1-ից հարկի վճարումը սահմանված ժամկետներից ուշացնելու տույժի դրույքաչափը սահմանվել է 0.075 տոկոս:

8. «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-377-Ն օրենք (ընդունվել է 24.10.2024թ., ուժի մեջ է 2024թ. նոյեմբերի 18-ից)

Նշված օրենքով կատարված փոփոխություններով Կառավարության սահմանած ցանկում ներառված՝ ազգային անվտանգության տեսանկյունից զգայուն ապրանքների (որոնք որոշակի վերափոխման արդյունքով կարող են հանդիսանալ հսկվող ապրանքներ)՝ առանց այդպիսի ապրանքների արտահանման համար օրենքով և դրանից բխող այլ իրավական ակտերով սահմանված ընթացակարգերով նախատեսված թույլտվությունների Հայաստանի Հանրապետության տարածքից օդային տրանսպորտով Եվրասիական տնտեսական միության անդամ պետություններ արտահանելու (այդ թվում՝ արտահանմանն ուղղված գործողությունների կատարելու) համար սահմանվել է վարչական պատասխանատվություն՝ տուգանքի նշանակում՝ արտահանվող զգայուն ապրանքի արժեքի 50 տոկոսի չափով, բայց ոչ պակաս, քան նվազագույն աշխատավարձի 500-ապատիկը, իրավախախտման արձանագրման պահին իրավախախտման գործիք կամ անմիջական օբյեկտ հանդիսացող առարկայի առկայության դեպքում՝ դրա բռնագրավմամբ:

9. «Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-474-Ն օրենք (ընդունվել է 04.12.2024թ., ուժի մեջ է 2025թ. հունվարի 1-ից)

Օրենսգրքի 87-րդ հոդվածում կատարված փոփոխություններով՝

1) ԱՏԳ ԱԱ 2710 19 710 0 - 2710 19 980 0 (քսայուղ), 2710 12 (բենզին), 2710՝ բացառությամբ 2710 12 2710 19 710 0 - 2710 19 980 0 ծածկագրերի (դիզելային վառելիք), 2709 00 (հում նավթ, նավթամթերքներ) ծածկագրերի մասով հստակեցվել

են ապրանքատեսակներն ըստ համապատասխան ԱՏԳ ԱԱ ծածկագրերի,

2) ակցիզային հարկով հարկման ենթակա ապրանքների ցանկում ներառվել են ԱՏԳ ԱԱ 3811 (նյութեր, հավելանյութեր) և ԱՏԳ ԱԱ 3819 00 000 0 (արգելակման, հիդրավլիկ, և այլ հեղուկներ) ծածկագրերին դասվող ապրանքները:

Օրենսգրքի 88-րդ հոդվածի փոփոխություններով ԱՏԳ ԱԱ 3811 (նյութեր, հավելանյութեր) ծածկագրին դասվող ապրանքի մասով ակցիզային հարկի դրույքաչափը սահմանվել է 1 տոննայի համար 43600 դրամ, իսկ ԱՏԳ ԱԱ 3819 00 000 0 (արգելակման, հիդրավլիկ, և այլ հեղուկներ) ծածկագրերին դասվող ապրանքների մասով՝ 1 կգ համար 550 դրամ: Միաժամանակ, նյութերի (հավելանյութերի) համար կիրառվելու է նաև բենզինի համար օրենսգրքի 88-րդ հոդվածի 7-րդ մասով սահմանված՝ ակցիզային հարկի հաշվարկման առանձնահատկությունը:

Օրենսգրքի 346-րդ հոդվածով սահմանված՝ հարկային մարմնի կողմից իրականացվող չափագրումների վերաբերյալ դրույթներում հստակեցվել է «հարկային տարվա» հասկացությունը՝ սահմանելով, որ 24 միլիոն դրամի շեմը վերաբերում է տվյալ հարկային տարվա կամ տվյալ հարկային տարվան նախորդող հարկային տարվա որևէ ժամանակահատվածում իրացման շրջանառությանը: Միաժամանակ, հստակեցվել են նաև չափագրման ընթացքում ապրանքների տեսակավորման հետ կապված հարցերը՝ սահմանելով, որ նույն կետի կիրառության իմաստով՝ պակասորդի մեծությունը որոշվում է ըստ յուրաքանչյուր ապրանքի՝ հաշվի առնելով նույն ապրանքի տեսակավորման արդյունքում նույն կամ համանման ապրանքային պակասորդների և ավելցուկների տարբերությունները՝ պայմանով, որ ապրանքների ձեռք բերման գների կամ իրացման գների միջև տարբերությունը չի գերազանցում 20 տոկոսը:

Միաժամանակ, օրենքի անցումային դրույթներով սահմանվել է, որ օրենքն ուժի մեջ է մտնում 2025թ. հունվարի 1-ից, բացառությամբ օրենքի 1-ին և 2-րդ հոդվածների, որոնք վերաբերում են ակցիզային հարկի փոփոխություններին, ուժի մեջ են մտնելու օրենքի պաշտոնական հրապարակման օրը ներառող ամսվան հաջորդող յոթերորդ ամսվա 1-ից՝ 2025թ. հուլիսի 1-ից:

10. «Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-491-Ն օրենք (ընդունվել է 04.12.2024թ., ուժի մեջ է 2025թ. հունվարի 1-ից)

Օրենսգրքում կատարված փոփոխություններով սահմանվել է, որ

1) ապրանքների մատակարարման գործարքների մասով դուրս գրվող հաշվարկային փաստաթղթերում պետք է լրացվեն նաև ապրանքների ԱՏԳ ԱԱ ծածկագրերը,

2) հսկիչ (նույնականացման) նշաններով պարտադիր դրոշմավորման ենթակա՝ դրոշմավորված ապրանքների մատակարարման դեպքում հաշվարկային փաստաթղթերում պետք է լրացվի հսկիչ (նույնականացման) նշանների քանակի վերաբերյալ տեղեկություն,

3) հաշվարկային փաստաթղթերում ԱՏԳ ԱԱ ծածկագրերի և հսկիչ (նույնականացման) նշանների քանակի վերաբերյալ տեղեկության լրացման դեպքերը, կարգը և ժամկետները պետք է սահմանվեն Կառավարության որոշմամբ:

Հաշվարկային փաստաթղթերում ԱՏԳ ԱԱ ծածկագրերի և հսկիչ (նույնականացման) նշանների քանակի վերաբերյալ տեղեկության պարտադիր լրացմանը վերաբերող դրույթներն ուժի մեջ կմտնեն համապատասխան ծրագրային ապահովման աշխատանքներն ավարտելու օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

Միաժամանակ, օրենքով կատարված լրացման համապատասխան Կառավարության կողմից պետք է հաստատվի հսկիչ (նույնականացման) նշաններով դրոշմավորման ենթակա ապրանքների դրոշմավորման ծածկագրերի տրամադրման գները:

Գործարքների փաստաթղթավորում

11. ՀՀ կառավարության 01.02.2024թ. «Հաշվետու ժամանակաշրջանի արդյունքներով հարկային մարմին ներկայացված ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի միասնական հաշվարկով առաջացած ավելացված արժեքի հարկի կամ ակցիզային հարկի փոխհատուցվող գումարները ռիսկային համարելու չափանիշները սահմանելու մասին» N 155-Ն որոշում (ուժի մեջ է 01.07.2024թ.)

ՀՀ հարկային օրենսգրքի 74-րդ հոդվածի 4-րդ և 5-րդ, 95-րդ հոդվածի 4-րդ և 5-րդ, 348-րդ հոդվածի 1-ին մասերով սահմանված դրույթներին համապատասխան, որոնք ուժի մեջ են 2025թ. հունվարի 1-ից, որոշմամբ սահմանվել են հաշվետու ժամանակաշրջանի արդյունքներով հարկային մարմին ներկայացված միասնական հաշվարկներով առաջացած ԱԱՀ-ի կամ ակցիզային հարկի փոխհատուցվող գումարները ռիսկային համարելու չափանիշները: Մասնավորապես, որոշման

հավելվածի՝

- 1-ին կետով սահմանվել են այն չափանիշները, որին համապատասխան կազմակերպության կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ կամ նոտարի կողմից յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի գործունեության արդյունքներով սահմանված կարգով հարկային մարմին ներկայացված ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի միասնական հաշվարկով առաջացած ավելացված արժեքի հարկի փոխհատուցվող գումարը կհամարվեն ռիսկային,

- 2-րդ կետով սահմանվել են այն չափանիշները, որին համապատասխան կազմակերպության կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ կամ նոտարի կողմից յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի գործունեության արդյունքներով սահմանված կարգով հարկային մարմին ներկայացված ավելացված արժեքի հարկի և ակցիզային հարկի միասնական հաշվարկով առաջացած ակցիզայի հարկի փոխհատուցվող գումարը կհամարվեն ռիսկային:

- 3-րդ կետով սահմանվել է, որ անկախ նույն հավելվածի 1-ին և 2-րդ կետերով սահմանված չափանիշներից հաշվետու ժամանակաշրջանի արդյունքներով միասնական հաշվարկներով առաջացած ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի փոխհատուցվող գումարները համարվում են ռիսկային, եթե հարկ վճարողն օրենսգրքով սահմանված՝ հարկային հսկողության իրականացման համար կիրառվող ռիսկերի կառավարման համակարգով համարվել է ռիսկային:

Միաժամանակ հավելվածի 4-րդ կետով սահմանվել է, որ յուրաքանչյուր չափանիշների կիրառման արդյունքում մինչև 1000 դրամի չափով անհամապատասխանությունները հաշվի չեն առնվում և դրանք անտեսվում են:

12. ՀՀ կառավարության 25.04.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2017 թվականի հոկտեմբերի 5-ի N1257-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 601-Ն որոշում (ուժի մեջ է 05.05.2024թ.)

ՀՀ կառավարության 05.10.2017թ. N1257-Ն որոշման N3 հավելվածի 1.1-ին կետում կատարված փոփոխությամբ ոչ էլեկտրոնային եղանակով հաշվարկային փաստաթղթերի դուրս գրման դեպքերի մասով բացառություն է սահմանվել նաև ՀՀ տարածքից ԵՏՄ անդամ պետություններ օդային տրանսպորտով ապրանքների արտահանման դեպքերի մասով: Այդ փոփոխության արդյունքում ՀՀ տարածքից ԵՏՄ անդամ պետություններ օդային տրանսպորտով ապրանքների արտահանման

դեպքում հաշվարկային փաստաթղթերը պետք է դուրս գրվեն էլեկտրոնային եղանակով:

Անձնական հաշվի քարտերում հարկային պարտավորությունների և դեբետային գումարների հաշվառման, հարկային պարտավորությունների մարման հաջորդականության նոր մեթոդաբանության ներդրման միջոցառումներ:

13. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 29.07.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2017 թվականի հուլիսի 27-ի N246-Ն հրամանում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» N 903-Ն հրաման (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.-ից)

Հրամանով փոփոխություններ են կատարվել ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2017թ. հուլիսի 27-ի N246-Ն հրամանում, որով հաստատված է միասնական հաշվից գումարները վերադարձնելու դիմումի ձևը և լրացման կարգը: Այդ փոփոխությամբ նախատեսվել է, որ այդ հրամանով սահմանված՝ գումարների վերադարձի դիմումի ձևը կիրառվելու է նաև վարչական ակտի միասնական հաշվից գումարների վերադարձի:

14. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 20.11.2024թ. «Մինչև 2025 թվականի հունվարի 1-ը հաշվառված և չկատարված (չմարված) հարկային պարտավորությունները հարկային մարմնի կողմից վարվող անձնական հաշվի քարտերում հաշվառելու կարգը սահմանելու մասին» N 1512-Ն հրաման (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.-ից)

Հրամանով կարգավորվում են մինչև 2025թ. հունվարի 1-ը հարկի կամ վճարի գծով հաշվառված և չկատարված հարկային պարտավորությունները և 2025թ. հունվարի 1-ի դրությամբ առկա դեբետային գումարներն օրենսգրքի 319-րդ հոդվածի 6-րդ մասին համապատասխան հարկային մարմնի կողմից վարվող՝ հարկատեսակների ԱՀՔ-ում և վարչական ակտի ԱՀՔ-ում հաշվառման հետ կապված հարցերը: Մասնավորապես, հրամանով սահմանվել է, որ մինչև 2025թ. հունվարի 1-ը հաշվառված և չկատարված հարկային պարտավորությունների, այդ թվում՝ դեբետային գումարների մասով մնացորդները հաշվառվում են հարկային մարմնի կողմից էլեկտրոնային եղանակով վարվող հարկատեսակների ԱՀՔ-ում կամ վարչական ակտի ԱՀՔ-ում: Ընդ որում, ստուգման կամ այլ վարչական ակտով առաջադրված հարկի կամ վճարի գծով հարկային պարտավորությունները, դեբետային գումարները, որոնք օրենսգրքով

սահմանված կարգով անբողոքարկելի համարվելուց հետո հարկ վճարողի անձնական հաշվի քարտում հաշվառվել են մինչև 2025թ. հունվարի 1-ը, հաշվառվում են վարչական ակտի ԱՀՔ-ում, իսկ մինչև 2025թ. հունվարի 1-ը հաշվառված և չկատարված հարկային պարտավորությունների, այդ թվում՝ դեբետային գումարների մնացած մասը հաշվառվում են հարկատեսակների ԱՀՔ-ում: Հարկային պարտավորությունների, դեբետային գումարների սկզբնական մնացորդները հաշվառվում են 2025թ. հունվարի 1-ի դրությամբ:

15. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 20.11.2024թ. «Անձնական հաշվի քարտի ձևը և վարման կարգը սահմանելու մասին» N 1513-Ն հրաման (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.-ից)

Հրամանով սահմանվել են անձնական հաշվի քարտի ձևը և անձնական հաշվի քարտերի վարման կարգերը: Մասնավորապես, հրամանով սահմանվել է, որ անձնական հաշվի քարտերը վարվելու են՝

- ըստ հարկ վճարողների ներկայացրած հարկային հաշվարկներում արտացոլված տվյալների՝ հարկատեսակների ԱՀՔ,
- ըստ հարկային մարմնի կազմած ստուգման կամ այլ վարչական ակտում արտացոլված տվյալների՝ վարչական ակտի ԱՀՔ:

Հարկատեսակների ԱՀՔ-ի վարման կարգի շրջանակներում կանոնակարգվել են հետևյալ հիմնական հարցերը՝

1) հարկային մարմին ներկայացված հարկային հաշվարկներով, այդ թվում՝ ճշտված հարկային հաշվարկով, առաջացած հարկի կամ վճարի գծով պարտավորությունների և դեբետային գումարների հաշվառման հետ կապված,

2) հարկատեսակների ԱՀՔ-ում պարտավորությունների կատարումների (մարումների) հաշվառմանը վերաբերող, ներառյալ ըստ հարկատեսակների հարկային պարտավորությունների մարման հերթականության մասով: Ընդ որում, Հարկատեսակների ԱՀՔ-ում հաշվառված հարկի կամ վճարի գծով հարկային պարտավորությունները մարվում են միասնական հաշվում առկա գումարների հաշվին՝

- հարկի կամ վճարի, այդ թվում կանխավճարների վճարման վերջնաժամկետում՝ ինքնաշխատ եղանակով կամ վերջնաժամկետից հետո ներկայացված հարկային հաշվարկի (այդ թվում՝ ճշտված) ներկայացման օրը՝ ինքնաշխատ եղանակով,

- մինչև հարկի կամ վճարի վճարման վերջնաժամկետին նախորդող օրը ներառյալ՝ եթե հարկ վճարողը կիրառել է համապատասխան ծրագրային հրահանգ,

3) հարկատեսակների ԱՀԲ-ում սոցիալական վճարի պարտավորությունների հաշվառմանը և մարման առանձնահատկությունների հետ կապված,

4) հարկի կամ վճարի գծով օրենսգրքով սահմանված կարգով տույժերի և տուգանքների հաշվարկման ու հաշվառման:

Վարչական ակտի ԱՀԲ-ի վարման կարգի շրջանակներում կանոնակարգվել են ՀՀ հարկային օրենսգրքով սահմանված կարգով հարկային մարմնի իրականացրած հարկային հսկողության (ստուգում, ուսումնասիրություն, օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ և այլն) արդյունքներով կազմված ստուգման կամ այլ վարչական ակտերով (վարչական ակտ) առաջադրված հարկերի և վճարների գծով հարկային պարտավորությունները և դեբետային գումարները հարկային մարմնի կողմից վարվող անձնական հաշվի քարտում հաշվառելու, հարկային օրենսգրքով սահմանված կարգով ու չափով տույժերի ու տուգանքների գումարները հաշվառելու, ինչպես նաև վարչական ակտի միասնական հաշվից հարկային պարտավորությունների կատարումները (մարումները) հաշվառելու հետ կապված հարցերը:

Միաժամանակ, 2025թ. հունվարի 1-ից հարկային պարտավորությունները մարվելու են երկու միասնական հաշիվների միջոցով՝

- **միասնական հաշիվ՝ 900008000490**, որում առկա գումարների հաշվին մարվելու են միայն հարկատեսակների անձնական հաշվի քարտում հաշվառված պարտավորությունները,

- **վարչական ակտի միասնական հաշիվ՝ 900008000771**, որում առկա գումարների հաշվին մարվելու են միայն վարչական ակտի անձնական հաշվի քարտում հաշվառված պարտավորությունները:

16. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 21.05.2024թ. «Հարկ վճարողի անձնական հաշվի քարտի քաղվածքի ձևը հաստատելու մասին» N 614-L հրաման (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.-ից)

ՀՀ հարկային օրենսգրքի 313-րդ հոդվածով սահմանված պահանջներին համապատասխան նշված հրամանով հաստատվել է հարկ վճարողի անձնական հաշվի քարտի քաղվածքի ձևը: Միաժամանակ, օրենսգրքի 313-րդ հոդվածով նախատեսված է, որ հարկ վճարողը հնարավորություն ունի իրական ժամանակում

առցանց եղանակով դիտելու իր անձնական հաշվի քարտը, ինչպես նաև հարկ վճարողը հնարավորություն ունի արտատպելու իր անձնական հաշվի քաղվածքը, որտեղ նշված տեղեկատվությունը համարվում է հարկային մարմնի կողմից հաստատված տեղեկատվություն և, ըստ անհրաժեշտության, ընդունվում է այլ կազմակերպությունների և ֆիզիկական անձանց կողմից:

17. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 27.11.2024թ. «Հիմնավորված փոխհատուցվող գումարների միասնական հաշիվ մուտքագրման կամ հարկ վճարողի հարկատեսակների անձնական հաշվի քարտում հաշվառված՝ չհիմնավորված փոխհատուցվող գումարների պակասեցման (հաշվառումից հանման) եզրակացության ձևը հաստատելու մասին» N 1560-L հրաման (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.-ից)

ՀՀ հարկային օրենսգրքի 327-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան նշված հրամանով հաստատվել է ԱԱՀ և ակցիզային հարկի գծով հիմնավորված փոխհատուցվող գումարների միասնական հաշիվ մուտքագրման կամ հարկ վճարողի հարկատեսակների անձնական հաշվի քարտում հաշվառված՝ չհիմնավորված փոխհատուցվող գումարների պակասեցման (հաշվառումից հանման) եզրակացության ձևը:

18. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 27.11.2024թ. «ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի ռիսկային համարվող փոխհատուցվող գումարների հիմնավորվածության ուսումնասիրության դիմումի ձևը և լրացման կարգը սահմանելու մասին» N 1562-L հրաման (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.-ից)

ՀՀ հարկային օրենսգրքի 348-րդ հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի գործունեության արդյունքներով ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի միասնական հաշվարկով առաջացած՝ Կառավարության սահմանած չափանիշներին համապատասխան ռիսկային համարվող ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի փոխհատուցվող գումարների հիմնավորվածությունն ուսումնասիրելու և միասնական հաշվին մուտքագրելու նպատակով հարկային մարմինը հարկ վճարողի դիմումի հիման վրա իրականացնում է միասնական հաշվին մուտքագրման ենթակա գումարների հիմնավորվածության ուսումնասիրություն: Դիմումի ձևը և լրացման կարգը սահմանում է հարկային մարմինը: Նշված դրույթների կիրարկումն ապահովելու համար վերոնշյալ

հրամանով հաստատվել է ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի դիսկային համարվող փոխհատուցվող գումարների հիմնավորվածության ուսումնասիրության դիմումի ձևը և լրացման կարգը:

Եկամուտների համադարձ հայտարարագրում

19. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 20.01.2025թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2016 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N 300-Ն հրամանում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» N 60-Ն հրաման (ուժի մեջ է 24.01.2025թ. և տարածվում է 2024թ. և հետագա հաշվետու ժամանակաշրջանների վրա)

Հրամանով սահմանվել է, որ՝

1) նպաստների, կենսաթոշակների, ապահովագրական հատուցումների, բանկերից կամ վարկային կազմակերպություններից՝ ապահովագրական հատուցումների հաշվին ստացված գումարների, պետական բյուջեից ստացվող կուտակային հատկացումների լրացուցիչ միջոցների, կուտակային հատկացումների հաշվին ստացվող եկամուտների, սոցիալական օժանդակությունների, վնասի փոխհատուցման, վարկերի, Ավանդների հատուցումը երաշխավորող հիմնադրամից հատուցվող գումարների, ինքնավար էներգաարտադրողի ստացվող փոխհատուցումների, Հատուցման հիմնադրամից ստացվող հատուցումների եկամուտների վերաբերյալ հարկային մարմնի տեղեկատվական բազայում տվյալների առկայության դեպքում, այդ եկամուտները լրացվում են ինքնաշխատ: Իսկ տվյալների բացակայության կամ դրանց փոփոխման անհրաժեշտության դեպքում ֆիզիկական անձը համապատասխան տողերում լրացնում է այդ եկամուտները,

2) հաշվարկի (հայտարարագրի) 2-րդ բաժնում՝

- ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված նորմաների (չափերի) սահմաններում աշխատանքային և կամավոր աշխատանքի մասին պայմանագրերի շրջանակներում աշխատանքների կատարման հետ կապված աշխատողների (կամավորների) ստացված փոխհատուցման վճարները (այդ թվում՝ աշխատողների գործուղման ծախսերի փոխհատուցման վճարները, դիվանագիտական ծառայողների փոխհատուցման վճարները), բացառությամբ աշխատանքից ազատվելու դեպքում չօգտագործված արձակուրդի փոխհատուցման վճարների, լրացվում են միայն այն

դեպքում, եթե հաշվետու տարվա ընթացքում ստացված փոխհատուցման վճարների հանրագումարը կազմում է 3 միլիոն դրամ և ավելի,

- ժառանգությամբ կամ նվիրատվությամբ ստացվող գույքը, դրամական միջոցները ենթակա են պարտադիր լրացման, եթե ժառանգության և (կամ) նվիրատվության կարգով ֆիզիկական անձանցից միանվագ կարգով ստացվող գույքը և (կամ) դրամական միջոցները կազմում են 300 հազար դրամ և ավելի,

- անհատույց ստացված եկամուտները ենթակա են պարտադիր լրացման, եթե հաշվետու տարվա ընթացքում միանվագ ստացվել է 300 հազար դրամ և ավելի,

- գույքի օտարումից եկամուտները ենթակա են լրացման, եթե գույքի օտարումից հաշվետու տարվա ընթացքում միանվագ ստացվել է 300 հազար դրամ և ավելի,

- փոխառությունների գումարները ենթակա են լրացման, եթե հաշվետու տարվա ընթացքում միանվագ ստացվել է 300 հազար դրամ և ավելի:

Հարկման հաղուկ համակարգերի մասով փոփոխությունների հետ կապված հարկային հաշվարկների, հայտարարությունների ձևերի փոփոխություններ

20. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 27.09.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2017 թվականի հունիսի 27-ի N 191-Ն հրամանում փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1235-Ն հրաման (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.)

Շրջանառության հարկ վճարող համարվելու վերաբերյալ հայտարարության ձևը համապատասխանեցվել է 12.06.2024թ. ՀՕ-285-Ն և 12.06.2024թ. ՀՕ-269-Ն օրենքներով կատարված փոփոխություններին:

21. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 27.09.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2019 թվականի օգոստոսի 27-ի N 558-Ն հրամանում փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1237-Ն հրամանով (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.)

Միկրոձեռնարկատիրության սուբյեկտ համարվելու վերաբերյալ հայտարարության ձևը և միկրոձեռնարկատիրության սուբյեկտի իրացման շրջանառության վերաբերյալ հաշվետվության ձևը համապատասխանեցվել են 12.06.2024թ. ՀՕ-285-Ն և 12.06.2024թ. ՀՕ-269-Ն օրենքներով կատարված փոփոխություններին:

22. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 24.10.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի դեկտեմբերի 12-ի N749-Ն հրամանում փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1401-Ն հրաման (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.)

ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 12.12.2018թ. N749-Ն հրամանի N1 և N3 հավելվածները համապատասխանեցվել են 25.06.2019թ. ՀՕ-68-Ն և 12.06.2024թ. ՀՕ-285-Ն օրենքներով կատարված փոփոխություններին:

23. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 30.10.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2016 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N 299-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին» N 1430-Ն հրաման (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.)

Հրամանի փոփոխությամբ շրջանառության հարկի հաշվարկի ձևը համապատասխանեցվել է ՀՀ հարկային օրենսգրքում կատարված փոփոխություններին, որոնք ուժի մեջ են 2025թ. հունվարի 1-ից:

24. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 26.12.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2024 թվականի հոկտեմբերի 30-ի N 1430-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին» N 1724-Ն հրաման (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.)

Շրջանառության հարկի հաշվարկի ձևը համապատասխանեցվել է ՀՀ հարկային օրենսգրքում 04.12.2024թ. ՀՕ-500-Ն օրենքով կատարված փոփոխությանը:

Շահումների հարկման հետ կապված

25. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 23.09.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2016 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N300-Ն հրամանում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1211-Ն հրամանով (ուժի մեջ է «Խաղային գործունեության կարգավորման մասին» օրենքն ամբողջությամբ գործողության մեջ դրվելու օրվանից, բացառությամբ հրամանի 1-ին կետի 2-րդ ենթակետի «ե» պարբերության, որն ուժի մեջ է 25.09.2024թ.)

ՀՀ ԿԱ ՊԵԿ նախագահի 30.12.2016թ. N300-Ն հրամանի N1 և N3 հավելվածները համապատասխանեցվել են 12.06.2024թ. ՀՕ-269-Ն օրենքով կատարված

փոփոխություններին, որով սահմանվել են շահումների հարկման կարգավորումները:

Ոչ ռեզիդենտի շահութահարկի հաշվարկի վերաբերյալ

26. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 06.12.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2017 թվականի սեպտեմբերի 25-ի N326-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին» N 1606-Ն հրամանով (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.)

Փոփոխվել է ոչ ռեզիդենտ շահութահարկ վճարողներին վճարված եկամուտների, այդ եկամուտներից հաշվարկված, պահված և պետական բյուջե վճարված շահութահարկի գումարների մասին հաշվարկի ձևը՝ ամփոփ տեղեկատվության փոխարեն սահմանելով տեղեկատվության ներկայացումն ըստ ոչ ռեզիդենտ շահութահարկ վճարողների:

Դրոշմավորում

27. ՀՀ կառավարության 18.04.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետությունում «Արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկ» (ԱՏԳ ԱԱ) դասակարգչի 2201 10 110 0, 2201 10 190 0, 2201 10 900 0, 2201 90 000 0 ծածկագրերի դասվող ապրանքների՝ Եվրասիական տնտեսական միության շրջանակներում նույնականացման միջոցներով դրոշմավորման կանոնները սահմանելու մասին» N 553-Ն որոշում (ուժի մեջ է 19.04.2024թ.)

Որոշմամբ սահմանվել է, որ գազավորված և չգազավորված խմելու ջրերը 2024 թվականի մայիսի 1-ից դրոշմավորվում են հսկիչ (նույնականացման) նույնականացման նշաններով:

28. ՀՀ կառավարության 01.08.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետությունում «Արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկ» (ԱՏԳ ԱԱ) դասակարգչի 2203 00 010 0, 2203 00 090 0, 2203 00 100 0, 2202 91 000 0 ծածկագրերին դասվող ապրանքների դրոշմավորման փորձնական ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1177-Լ որոշում (ուժի մեջ է 02.08.2024թ.)

Որոշմամբ հաստատվել է գարեջրի՝ հսկիչ (նույնականացման) նշաններով դրոշմավորման փորձնական ծրագիրը:

29. ՀՀ կառավարության 08.08.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետությունում «Արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկ» (ԱՏԳ ԱԱ)

դասակարգչի 0401, 0402, 0403, 0404, 0405, 0406, 2105 00, 2202 99 910 0, 2202 99 950 0, 2202 99 990 0 ծածկագրերին դասվող ապրանքների դրոշմավորման փորձնական ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1213-L որոշում (ուժի մեջ է 09.08.2024թ.)

Որոշմամբ հաստատվել է կաթնամթերքի՝ հսկիչ (նույնականացման) նշաններով դրոշմավորման փորձնական ծրագիրը:

30. ՀՀ կառավարության 05.09.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետությունում դրոշմավորման փորձնական ծրագրի շրջանակում դրոշմավորման ենթակա ապրանքների ցանկը և ցանկում ներառված ապրանքների դրոշմավորման փորձնական ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1412-L որոշում (ուժի մեջ է 06.09.2024թ.)

Որոշմամբ հաստատվել է հաստատված ցանկում ներառված ապրանքների դրոշմավորման փորձնական ծրագիրը: Ապրանքների դրոշմավորումն իրականացվելու է ապրանքի հատուկ տվյալների մատրիցային Data Matrix կոդով մակնշման միջոցով: Թվային դրոշմավորման ծածկագիրը չկեղծվող է, ունիկալ և չկրկնվող ապրանքների յուրաքանչյուր միավորի համար:

31. ՀՀ կառավարության 03.10.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2023 թվականի մարտի 9-ի N 290-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 1553-Ն որոշում (ուժի մեջ է 05.10.2024թ.)

Որոշմամբ սահմանվել է, որ ՀՀ-ում արտադրվող և ԵԱՏՄ անդամ պետություններից ՀՀ ներմուծվող՝ օրենսգրքի 390-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված ԱՏԳ ԱԱ 2404 12 000 0 և 2404 19 000 ծածկագրերին դասվող՝ դրոշմապիտակներով դրոշմավորման ենթակա ապրանքների, ինչպես նաև ԱՏԳ ԱԱ 2404 11 000 9 ծածկագրին դասվող ապրանքների դրոշմավորումը 2025 թվականի հունվարի 1-ից, իսկ ԵԱՏՄ անդամ չհամարվող պետություններից՝ «Բացթողում՝ ներքին սպառման համար» մաքսային ընթացակարգով ՀՀ ներմուծվող նույն ապրանքների դրոշմավորումը 2025 թվականի հուլիսի 1-ից իրականացվում է հիմնական մոդելի համաձայն:

32. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 31.07.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամույների կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի նոյեմբերի 14-ի

N692-Ն հրամանում փոփոխություններ կատարելու մասին» N 947-Ն հրաման (ուժի մեջ է 03.08.2024թ.)

Հրամանով կատարված փոփոխություններով Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի նոյեմբերի 14-ի N692-Ն հրամանի N2 հավելվածով հաստատված՝ «Ներմուծված» մակագրությամբ ակցիզային դրոշմանիշերի և (կամ) դրոշմապիտակների տրամադրման հայտի, օգտագործման մասին հաշվետվության ձևի լրացման կարգը համապատասխանեցվել է 12.07.2023թ. ՀՕ-251-Ն օրենքի պահանջներին:

33. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 11.10.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի նոյեմբերի 14-ի N692-Ն հրամանում փոփոխություն և լրացում կատարելու մասին» N 1310-Ն հրաման (ուժի մեջ է 16.10.2024թ.)

Հրամանով կատարված փոփոխություններով սահմանվել է, որ «Ներմուծված» մակագրությամբ ակցիզային դրոշմանիշերի և (կամ) դրոշմապիտակների տրամադրման հայտի, օգտագործման մասին հաշվետվության «Ներմուծման (համապատասխանության) հավաստագրի համարը» սյունակում ԱՏԳ ԱԱ 2936 ծածկագրին դասվող՝ չհավաստագրվող ապրանքների դեպքում լրացվում է «չհավաստագրվող» բառը, իսկ «Դեղի հերթական համարը» սյունակում՝ «0» թիվը:

Ուղևորափոխադրման ծառայության մատուցման ոլորտում ընդունված իրավական ակտեր

34. ՀՀ կառավարության 15.08.2024թ. «Էլեկտրոնային հարթակով ուղևորափոխադրման ծառայություն մատուցող կազմակերպությունների կամ անհատ ձեռնարկատերերի կողմից ձևակերպված պատվերների մասով տվյալների բազայի հասանելիության ընթացակարգը հաստատելու մասին» N 1283-Ն որոշում (ուժի մեջ է 01.09.2024թ.)

Որոշմամբ սահմանվել են էլեկտրոնային հարթակով ուղևորափոխադրման ծառայություն մատուցող կազմակերպությունների կամ անհատ ձեռնարկատերերի կողմից տրանսպորտի բնագավառի պետական լիազոր մարմնին և հարկային մարմնին իրենց կողմից ձևակերպված պատվերների, փոխադրողի վարորդական իրավունքի վկայականի և տրանսպորտային միջոցի հաշվառման վկայագրի

վերաբերյալ տեղեկատվությանը հասանելի դարձնելու հետ կապված կարգավորումներ:

35. ՀՀ կառավարության 22.08.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2023 թվականի հունիսի 8-ի N922-Ն որոշման մեջ լրացումներ կատարելու մասին» N 1306-Ն որոշում (ուժի մեջ է 01.09.2024թ.)

Որոշմամբ սահմանվել է, որ էլեկտրոնային հարթակների միջոցով ուղևորափոխադրման ծառայությունների մատուցման դեպքում ուղևորափոխադրման ծառայություն մատուցող ֆիզիկական անձինք հաշվառվում են հարկային մարմնում՝ էլեկտրոնային հարթակով ուղևորափոխադրման ծառայություն մատուցող անձանց կողմից հարկային մարմին ֆիզիկական անձանց վերաբերյալ ներկայացված տեղեկատվության հիման վրա (անուն, ազգանուն, անձնագիր կամ նույնականացման քարտ կամ հանրային ծառայության համարանիշ, իսկ դրա բացակայության դեպքում՝ հանրային ծառայությունների համարանիշի բացակայության վերաբերյալ լիազոր մարմնի տրամադրած տեղեկանք):

36. ՀՀ կառավարության 22.08.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2020 թվականի դեկտեմբերի 3-ի N1976-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1348-Ն որոշում (ուժի մեջ է 01.09.2024թ.)

Որոշմամբ, մասնավորապես՝ սահմանվել են էլեկտրոնային հարթակով ուղևորափոխադրումների, կազմակերպությունների, անհատ ձեռնարկատերերի կամ ֆիզիկական անձանց կողմից մարդատար տաքսի ավտոմոբիլներով ուղևորափոխադրումների իրականացման դեպքում էլեկտրոնային հսկիչ դրամարկղային մեքենաների կիրառության կանոնները:

37. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 25.06.2024թ. «Պետական փուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 19.7-րդ և 19.8-րդ հոդվածներով սահմանված գործունեության տեսակներ իրականացնելու վերաբերյալ հայտարարության ձևերը և դրանց լրացման կարգերը, արտոնագրի ձևը սահմանելու մասին» N 794-Ն հրաման (ուժի մեջ է 01.09.2024թ.)

Հրամանով, մասնավորապես՝ սահմանվել են էլեկտրոնային հարթակով էլեկտրոնային ծառայության միջոցով ձևակերպված պատվերով իրականացված ուղևորափոխադրումների համար հաշվարկված, գանձված և պետական բյուջե

վճարման ենթակա պետական տուրքի վերաբերյալ և կազմակերպությունների, անհատ ձեռնարկատերերի և ֆիզիկական անձանց կողմից մարդատար-տաքսի ավտոմոբիլներով ուղևորափոխադրումների իրականացման գործունեության վերաբերյալ հայտարարությունների ձևերը և դրանց լրացման կարգերը:

38. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 25.06.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2019 թվականի հոկտեմբերի 21-ի N686-Ն հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 793-Ն հրաման (ուժի մեջ է 01.09.2024թ.)

Հրամանով ուժը կորցրած է ճանաչվել Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2019 թվականի հոկտեմբերի 21-ի «Պետական տուրքի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 19.7-րդ և 19.8-րդ հոդվածներով սահմանված գործունեության տեսակներ իրականացնելու վերաբերյալ հայտարարության ձևը և դրա լրացման կարգը, արտոնագրի ձևը հաստատելու մասին» N686-Ն հրամանը:

ՀՀ կառավարության որոշումներ

39. ՀՀ կառավարության 25.01.2024թ. «Անհաղթահարելի ուժով՝ արտակարգ և տվյալ պայմաններում անկանխելի հանգամանքներով պայմանավորված ակտիվի սկզբնական արժեքի որոշման և ծախսերի փաստաթղթավորման կարգը, հարկի կամ հարկման բազայի նվազեցման կարգը, չափերը և ժամանակահատվածը սահմանելու մասին» N 113-Ն որոշում(ուժի մեջ է 26.01.2024թ.)

Որոշմամբ սահմանվել է անհաղթահարելի ուժով՝ արտակարգ և տվյալ պայմաններում անկանխելի հանգամանքներով պայմանավորված հարկի կամ հարկման բազայի նվազեցման կարգը, չափերը և ժամանակահատվածը, ակտիվի սկզբնական արժեքի որոշման և ծախսերի փաստաթղթավորման կարգը: Մասնավորապես.

1) սահմանվել են ՀՀ-ում հաշվառված մշտական հաստատությունների՝ մինչև «Իրավաբանական անձանց պետական գրանցման, իրավաբանական անձանց առանձնացված ստորաբաժանումների, հիմնարկների և անհատ ձեռնարկատերերի պետական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 35.1-ին հոդվածի համաձայն ՀՀ-ում իրավաբանական անձանց գրանցման պահը ընկած ժամանակաշրջանների համար

հարկի կամ հարկման բազայի նվազեցման առանձնահատկություններ: Ընդ որում՝

- ԱԱՀ մասով սահմանվել է, որ ՀՀ-ում իրականացված գործունեության արդյունքներով յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի համար ԱԱՀ-ով հարկման օբյեկտ համարվող ապրանքների մատակարարման (բացառությամբ՝ հիմնական միջոցների) կամ աշխատանքների կատարման (ծառայությունների մատուցման) գործարքների մասով հաշվարկված ԱԱՀ-ի գումարները կարող են նվազեցվել կարգով սահմանվող ԱԱՀ-ից նվազեցման ենթակա գումարի չափով: ԱԱՀ-ից նվազեցման ենթակա գումարներն արտացոլվելու են համապատասխան հաշվետու ժամանակաշրջանի արդյունքներով հարկային մարմին ներկայացվող ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի միասնական հաշվարկներում: Սահմանվել է նաև, որ կարգին համապատասխան ԱԱՀ-ից նվազեցման ենթակա գումարների հանրագումարը չի կարող գերազանցել մշտական հաստատության 2023թ. հոկտեմբերի 1-ի դրությամբ ՀՀ տարածքում առկա ապրանքային՝ այդ թվում՝ հումք-նյութերի, մնացորդի (բացառությամբ հիմնական միջոցների) արժեքի 20 տոկոսը,

- շահութահարկով հարկման բազան որոշելիս նախատեսվել է կարգով սահմանված կարգավորումներին համապատասխան համախառն եկամտից նվազեցնել օրենսգրքի 55-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-5-րդ կետերով, ինչպես նաև նույն հոդվածի 12-13-րդ մասերով սահմանված փաստաթղթերով չհիմնավորված՝ օրենսգրքի 110-րդ հոդվածով սահմանված նվազեցումները՝ նախատեսված չափերի սահմաններում,

2) սահմանվել են «Իրավաբանական անձանց պետական գրանցման, իրավաբանական անձանց առանձնացված ստորաբաժանումների, հիմնարկների և անհատ ձեռնարկատերերի պետական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի 35.1-ին հոդվածի համաձայն ՀՀ-ում գրանցված իրավաբանական անձանց՝ ՀՀ-ում գրանցումից հետո ընկած ժամանակահատվածների շահութահարկի հաշվարկման նպատակով ակտիվների սկզբնական արժեքի որոշման և ծախսերի փաստաթղթավորման առանձնահատկություններ: Ընդ որում.

- ակտիվների և պարտավորությունների փաստաթղթավորման պահանջը համարվում է բավարարված ՊԵԿ ներկայացված հաշվեկշռային ակտով,

- հաշվեկշռային ակտում ներառված ակտիվների սկզբնական արժեքները որոշվում են օրենսգրքի 55-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 1-5-րդ կետերով, ինչպես նաև նույն

հողվածի 12-13-րդ մասերով սահմանված փաստաթղթերով, իսկ դրանց բացակայության դեպքում՝ հարկ վճարողի նախաձեռնությամբ իրականացվող փորձաքննության արդյունքներով որոշվող շուկայական արժեքի 70%-ից ելնելով:

Նշված իրավական ակտերով կարգավորվել են արտակարգ և տվյալ պայմաններում անկանխելի հանգամանքներով պայմանավորված հարկ վճարողների կողմից ԱԱՀ-ի և շահութահարկի գծով հարկային արտոնությունների կիրառման գործընթացը:

40. ՀՀ կառավարության 08.08.2024թ. «Գույքը հարկադիր կարգով որպես պետական սեփականություն վերցնելու, պահպանելու և տնօրինելու կարգը սահմանելու մասին» N 1257-Ն որոշում (ուժի մեջ է 19.08.2024թ.)

Որոշմամբ կարգավորվում են Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի (այսուհետ՝ հարկային մարմին) կողմից հարկային իրավախախտման առարկա հանդիսացող գույքը հարկադիր կարգով որպես պետական սեփականություն վերցնելու, պահպանելու և տնօրինելու հետ կապված հարաբերությունները:

41. ՀՀ կառավարության 05.09.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2017 թվականի հոկտեմբերի 5-ի N1260-Ն որոշման մեջ լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1401-Ն որոշում (ուժի մեջ է 06.12.2024թ.)

Որոշմամբ սահմանվել է, մասնավորապես, որ

- նույն արժույթի մասով կազմակերպությունը կամ անհատ ձեռնարկատերը կարող է վարել մեկից ավելի էլեկտրոնային դրամարկղային գիրք,

- էլեկտրոնային դրամարկղային գիրքը համարվում է գրանցված (վերագրանցված) էլեկտրոնային դրամարկղային գրքի գրանցման (վերագրանցման) հայտը ՀՀ ՊԵԿ ներկայացնելու օրվանից,

- կազմակերպության կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ դրամարկղ կանխիկ դրամի մուտքագրման (ընդունման) դեպքում մուտքի օրդերը կազմվում է կանխիկ դրամը դրամարկղ մուտքագրելու (ընդունելու) պահին,

- մուտքի և (կամ) ելքի օրդերների վերաբերյալ տվյալները էլեկտրոնային դրամարկղային գրքում գրանցվում են ոչ ուշ, քան մուտքի և (կամ) ելքի օրդերների կազմման օրվան հաջորդող 5 աշխատանքային օրվա ընթացքում,

- կազմակերպության կամ անհատ ձեռնարկատիրոջ դրամարկղից կանխիկ դրամի ելքագրման (վճարման) դեպքում ելքի օրդերը կազմվում է կանխիկ դրամը դրամարկղից ելքագրելու պահին, բացառությամբ տեղեկագրով կատարված վճարումների, որոնց դեպքում ելքի օրդերը կազմվում է կարգի 9-րդ կետում նշված ժամկետներին համապատասխան:

42. ՀՀ կառավարության 28.11.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2017 թվականի հուլիսի 27-ի N904-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1868-Ն որոշում (ուժի մեջ է 29.11.2024թ.)

Որոշմամբ հաստատվել է հսկիչ գնումների ֆինանսական աղբյուրների և ձեռք բերված ու չվերադարձված ապրանքների տնօրինման, ինչպես նաև հսկիչ գնմամբ ձեռք բերված ապրանքների վերադարձման կարգը և ժամկետները: Մասնավորապես՝ նախատեսվել է, որ

- հսկիչ գնման (գնումների) արդյունքում հանձնարարագիրը ներկայացվելուց հետո, բայց ոչ ուշ, քան հսկիչ գնմամբ ձեռք բերված ապրանքների վերադարձման համար սահմանված ժամկետները, հարկ վճարողին են վերադարձվում հսկիչ գնմամբ (գնումներով) ձեռք բերված ապրանքը (ապրանքները), պայմանով, որ գնումից հետո չեն փոփոխվել դրանց ապրանքային տեսքը և սպառողական հատկանիշները՝ երկու օրինակից կազմելով հարկային մարմնի ղեկավարի սահմանած ձևով ապրանքների հետ ընդունման ակտ,

- հարկ վճարողը վերադարձնում է ստացված գումարը՝ կատարված գործարքի փաստացի պայմաններով՝ անկախ սահմանված կարգով հաշվարկային փաստաթուղթ դուրս գրելու հանգամանքից կամ հաշվարկային փաստաթղթում նշված գումարից,

- վաճառված ապրանքի հետ ընդունման համար կազմվող ապրանքների հետ ընդունման ակտը ստորագրում են հարկ վճարողը, հսկիչ գնում կատարած անձը (անձինք) և հարկ վճարողի անունից ապրանքներ մատակարարող (վաճառող) և (կամ) դրամական հաշվարկ կատարող աշխատողը,

- հսկիչ գնմամբ (գնումներով) ձեռք բերված ապրանքների վերադարձը կատարվում է հետևյալ ժամկետներում.

1) մասնավորապես՝ դեղերի, հատկապես արագ փչացող սննդամթերքի, կենդանիների, կենդանական ծագում ունեցող մթերքի վերադարձը կատարվում է անմիջապես հսկիչ գնման ժամանակ՝ հանձնարարագիրը ներկայացնելու պահին.

2) պիտանիության ժամկետ ունեցող ապրանքների վերադարձը կատարվում է մինչև թեմատիկ հարկային ստուգման ավարտը, բայց ոչ ուշ, քան ապրանքների պիտանիության համար սահմանված վերջնաժամկետից տասը օր առաջ կամ անմիջապես, եթե ապրանքների պիտանիության ժամկետը պակաս է տասը օրից:

3) հսկիչ գնում կատարելու պահին սննդամթերքի, սննդամթերքի հետ շփվող նյութերի և սննդային հավելումների ներմուծման, արտահանման, արտադրության, մշակման, վերամշակման, փաթեթավորման, մակնշման, փոխադրման, պահման, իրացման փուլերում անվտանգության համար օրենքով սահմանված պահանջները չբավարարող ապրանքների վերադարձը կատարվում է մինչև թեմատիկ հարկային ստուգման ավարտը:

- հսկիչ գնմամբ ձեռք բերված և չվերադարձված ապրանքները հարկային մարմինը դրանք ստանալու օրվան հաջորդող երեսուն աշխատանքային օրվա ընթացքում հանձնում է ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության տնօրինմանը:

ՀՀ ՊԵԿ նախագահի հրամաններ

43. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 10.04.2024թ. «Հարկային պարտավորությունները հաշվառելու և հաշվառումից հանելու կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի N 415-Ն հրաման (ուժի մեջ է 01.05..2024թ.)

Հրամանն ընդունվել է ՀՀ հարկային օրենսգրքի 45-րդ հոդվածի 3-րդ մասի դրույթներին համապատասխան, որի համաձայն հարկային մարմինը պետք է սահմանի հարկային պարտավորությունները հաշվառելու և հարկային պարտավորությունները հաշվառումից հանելու կարգը: Հրամանով կանոնակարգվում են օրենսգրքի 45-րդ հոդվածի 1-ին մասով սահմանված դեպքերում հարկային պարտավորությունները հաշվառելու և դրանք հաշվառումից հանելու հետ կապված հարաբերությունները: Մասնավորապես, նշված կարգին համապատասխան՝

1) հաշվառման և հաշվառումից հանման ենթակա են օրենսգրքի 43-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված հարկային պարտավորությունները՝ ներառյալ պետական տուրքի գծով պարտավորությունները,

2) օրենսգրքի 45-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-8-րդ կետերով սահմանված դեպքերում դադարող հարկային պարտավորությունները հաշվառումից հանելու

համար հարկային մարմնի տեղեկատվական բազայում առկա տվյալներով յուրաքանչյուր ամսվա 1-ի դրությամբ ձևավորվում է՝

- այն կազմակերպությունների, անհատ ձեռնարկատերերի և նոտարների ցանկը, որոնց հարկային պարտավորությունների չափը՝ տվյալ ամսվա 1-ի դրությամբ, չի գերազանցում երկու միլիոն դրամը և այդ հարկային պարտավորությունների կատարման համար օրենսգրքով կամ օրենքով սահմանված վերջնաժամկետից անցել է 7 տարի,

- անհատ ձեռնարկատեր և նոտար չհանդիսացող ֆիզիկական անձանց ցանկը, որոնց հարկային պարտավորությունների չափը՝ տվյալ ամսվա 1-ի դրությամբ, չի գերազանցում երկու միլիոն դրամը և այդ հարկային պարտավորությունների կատարման համար օրենսգրքով կամ օրենքով սահմանված վերջնաժամկետից անցել է 5 տարի,

3) հարկային պարտավորությունը դադարած համարելու համար օրենսգրքի 45-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ և 8-րդ կետերով սահմանված՝ համապատասխանաբար 5 և 7 տարի ժամանակահատվածի որոշման համար ժամանակահատվածի սկիզբ է համարվում՝

- յուրաքանչյուր հարկի համար սահմանված հաշվետու ժամանակաշրջանի արդյունքներով հարկի վճարման օրենսգրքով սահմանված վերջնաժամկետի օրը,

- յուրաքանչյուր վճարի համար օրենսգրքով կամ օրենքներով սահմանված վճարի վճարման վերջնաժամկետի օրը,

- հարկային մարմնի կազմած վարչական ակտերով արձանագրված հարկային պարտավորությունների մասով տվյալ վարչական ակտն անբողոքարկելի դառնալու օրը:

4) հարկային պարտավորությունները հաշվառումից հանելու վերաբերյալ կազմվում են համապատասխան եզրակացություններ և այդ եզրակացությունների հիման վրա անձնական հաշվի քարտերում՝ ըստ հարկատեսակների և վճարատեսակների, կատարվում են գրանցումներ՝ հաշվառումից հանման ենթակա հարկային պարտավորությունների չափի վերաբերյալ:

Միաժամանակ, կարգով սահմանված կարգավորումները կիրառվում են նաև մինչև 2018թ. հունվարի 1-ը հաշվառված՝ չկատարված հարկային պարտավորությունների նկատմամբ:

44. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 2024թ. հունիսի 28-ի «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2024 թվականի ապրիլի 10-ի N415-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին» N 811-Ն հրաման (ուժի մեջ է 04.07..2024թ.)

ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 10.04.2024թ. N415-Ն հրամանի հավելվածի 10-րդ կետի համաձայն՝ ՀՀ հարկային օրենսգրքի 45-րդ հոդվածին համապատասխան հարկային պարտավորությունները հաշվառումից հանելու համար հարկային մարմնի տեղեկատվական բազայում առկա տվյալներով յուրաքանչյուր ամսվա 1-ի դրությամբ ձևավորվում է՝

1) այն կազմակերպությունների, անհատ ձեռնարկատերերի և նոտարների ցանկը, որոնց հարկային պարտավորությունների չափը՝ տվյալ ամսվա 1-ի դրությամբ, չի գերազանցում երկու միլիոն դրամը և այդ հարկային պարտավորությունների կատարման համար օրենսգրքով կամ օրենքով սահմանված վերջնաժամկետից անցել է 7 տարի,

2) անհատ ձեռնարկատեր և նոտար չհանդիսացող ֆիզիկական անձանց ցանկը, որոնց հարկային պարտավորությունների չափը՝ տվյալ ամսվա 1-ի դրությամբ, չի գերազանցում երկու միլիոն դրամը և այդ հարկային պարտավորությունների կատարման համար օրենսգրքով կամ օրենքով սահմանված վերջնաժամկետից անցել է 5 տարի:

Հրամանի փոփոխությամբ սահմանվել է, որ վերոնշյալ կետին համապատասխան ցանկերի ձևավորումից հետո երկու միլիոն դրամը չգերազանցող հարկային պարտավորությունները օրենսգրքի 45-րդ հոդվածի 1-ին մասի 7-րդ և 8-րդ կետերին համապատասխան դադարած համարելու գործընթացի շրջանակներում համապատասխան տեղեկատվության ուսումնասիրման, հարկային պարտավորությունների հաշվառումից հանման համար եզրակացությունների կազմման աշխատանքների իրականացման համար անհրաժեշտ ժամանակահատված սահմանվել է առաջին և երկրորդ անգամ ցանկերի ձևավորման օրվանից չորս ամիս, իսկ հետագայում՝ դրանց ձևավորման օրվանից 20 աշխատանքային օր, բայց ոչ ուշ, քան այդ օրվան հաջորդող ամսվա 1-ը:

45. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 05.09.2024թ. «Տեսաձայնագրությունների պահոց մուտք գործելու և տվյալներին ծանոթանալու իրավունք ունեցող պաշտոնատար

անձանց ցանկը, տվյալներից օգտվելու, տվյալները պահպանելու, ոչնչացնելու կարգը, տեխնիկական միջոցների ցանկը, տեխնիկական միջոցներ օգտագործելու իրավունք ունեցող պաշտոնատար անձանց շրջանակը սահմանելու մասին» N 1116-Ն հրաման (ուժի մեջ է 10.09.2024թ.)

Հրամանով սահմանվել է տեսաձայնագրությունների պահոց մուտք գործելու և տվյալներին ծանոթանալու իրավունք ունեցող պաշտոնատար անձանց ցանկի, տվյալներից օգտվելու, տվյալները պահպանելու, ոչնչացնելու կարգի, տեխնիկական միջոցների ցանկի, տեխնիկական միջոցներ օգտագործելու իրավունք ունեցող պաշտոնատար անձանց շրջանակը:

46. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 26.09.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2018 թվականի փետրվարի 15-ի N65-Ն հրամանում փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1232-Ն հրաման (ուժի մեջ է 01.01.2025թ.)

Հրամանով սահմանվել է, որ երրորդ անձից (այդ թվում՝ պետական մարմնից) ստացված կամ օպերատիվ-հետախուզական գործողությունների արդյունքում ձեռք բերված տեղեկությունների հիման վրա անձանց ընդհանուր տնտեսական շահերից ելնելով համաձայնեցված գործելու հիմքով փոխկապակցված ճանաչելու մասին որոշումն ընդունվելուց հետո այն կազմող ստորաբաժանման կողմից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում տեղադրվում է հարկային մարմնի հաշվետվությունների ներկայացման էլեկտրոնային կառավարման համակարգի հարկ վճարողի անձնական էջում, որը հավաստվում է էլեկտրոնային կառավարման համակարգի կողմից: Ընդհանուր տնտեսական շահերից ելնելով համաձայնեցված գործելու հիմքով փոխկապակցված ճանաչելու մասին հարկային մարմնի ղեկավարի որոշումն ուժի մեջ է մտնում հարկ վճարողին հանձնված համարվելու օրվան հաջորդող օրվանից:

47. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 30.12.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2022 թվականի օգոստոսի 17-ի N849-Ն հրամանում լրացումներ կատարելու մասին» N 1739-Ն հրաման (ուժի մեջ է 09.01.2025թ.)

Հրամանում կատարված փոփոխություններով սահմանվել է, որ հարկային պարտավորությունն ավելացնող և (կամ) հաշվանցվող (պակասեցվող) գումարը

նվազեցնող հարկային հաշվարկների (այդ թվում՝ ճշտված հարկային հաշվարկների) ներկայացման կարգով կարգավորվում են նաև հարկային պարտավորությունն ավելացնող և (կամ) հաշվանցվող (պակասեցվող) գումարը նվազեցնող հարկային մարմին էլեկտրոնային եղանակով ներկայացվող այն հարկային հաշվարկների (այդ թվում՝ ճշտված հարկային հաշվարկների) ներկայացման հետ կապված հարաբերությունները, որոնք վերաբերում են այն հաշվետու ժամանակաշրջանին՝

- որը տվյալ հարկատեսակի գծով արդեն ուսումնասիրվել է հարկային մարմնի կողմից՝ Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքի 349.1-ին հոդվածով սահմանված կարգով,

- որը միասնական հաշվին մուտքագրման ենթակա գումարների հիմնավորվածության ուսումնասիրության նպատակով արդեն ուսումնասիրվել է հարկային մարմնի կողմից,

- որի արդյունքներով առաջացած ավելացված արժեքի հարկի փոխհատուցվող գումարների մուտքագրումը միասնական հաշվին կատարվել է Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքի 348-րդ հոդվածի 10-րդ մասին համապատասխան՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած պարզեցված ընթացակարգով:

48. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 30.12.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2024 թվականի սեպտեմբերի 26-ի N1232-Ն հրամանում փոփոխություն կատարելու մասին» N 1735-Ն հրաման (ուժի մեջ է 31.12.2024թ.)

Հրամանով սահմանվել է, որ ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 26.09.2024թ. N1232-Ն հրամանն ուժի մեջ է մտնում 2025 թվականի ապրիլի 1-ից:

2.2.2 Մաքսային օրենսդրության հիմնական փոփոխություններ

Վերազգային մաքսային օրենսդրության հիմնական փոփոխություններ

1. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 23.04.2024թ. «Մաքսային գործի ոլորտում գործունեություն իրականացնող անձանց ընդհանուր ռեեստրների վարման և ձևավորման կարգի մասին» N 41 որոշում

Որոշմամբ սահմանվել են մաքսային ներկայացուցիչների, մաքսային փոխադրողների, ժամանակավոր պահպանման պահեստների տիրապետողների, մաքսային պահեստների տիրապետողների, ազատ պահեստների տիրապետողների, անմաքս առևտրի խանութների տիրապետողների ռեեստրների վարման և ձևավորման հետ կապված հարաբերությունները:

2. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 13.05.2024թ. «Մինչև ապրանքների հայտարարագրի ներկայացումը ապրանքների բացթողնման վերաբերյալ դիմումի լրացման կարգի 25-րդ կետում փոփոխություն կատարելու մասին» N 50 որոշում

Որոշմամբ, լիազորված տնտեսական օպերատորների նկատմամբ պարզեցված ընթացակարգերի արդյունավետ կիրառման նպատակներով, նախատեսվել է լիազորված տնտեսական օպերատորների փոխադարձ ճանաչման պայմանագրերի առկայության դեպքում, օտարերկրյա պետություններում իրավաբանական անձանց տրամադրված՝ լիազորված տնտեսական օպերատորի կարգավիճակի նույնականացնող տվյալների լրացման պահանջ:

3. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի խորհրդի 22.04.2024թ. «Ժամանակավոր ներմուծում (թույլտվություն) մաքսային ընթացակարգի կիրառման որոշ հարցերի մասին» N 54 որոշում

Որոշմամբ սահմանվել են ապրանքների այն կատեգորիաները, որոնց համար սահմանված են ժամանակավոր ներմուծման առավել երկար ժամկետներ, ինչպես նաև այն կատեգորիաները, պայմանները և ժամկետները, որոնց պահպանման պարագայում ապրանքները կարող են Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածքում գտնվել առանց ներմուծման մաքսատուրքերի և հարկերի վճարման:

4. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի խորհրդի 29.05.2024թ.

«Միջազգային պաշտոնական սպորտային միջոցառումներում օգտագործման համար նախատեսված ապրանքների՝ Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային սահմանով տեղափոխման առանձնահատկությունների, հատուկ մաքսային ընթացակարգով դրանց ձևակերպման պայմանների և կիրառման կարգի մասին» N 55 որոշում

Որոշմամբ կանոնակարգվել են միջազգային պաշտոնական սպորտային միջոցառումներում օգտագործման համար նախատեսված ապրանքների՝ հատուկ մաքսային ընթացակարգով ձևակերպման հետ կապված հարաբերությունները:

5. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 28.05.2024թ. «Միջազգային փոստային առաքումներով փոխադրման ոչ ենթակա ապրանքների ցանկի մասին» N 62 որոշում

Որոշմամբ սահմանվել են ապրանքների այն կատեգորիաները, որոնք չի թույլատրվում փոխադրել միջազգային փոստային առաքանիներով:

6. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի խորհրդի 06.09.2024թ. «Անձնական օգտագործման ապրանքների կատեգորիաներին չդասվող՝ ապրանքների կատեգորիաների ցանկում փոփոխություններ կատարելու մասին» N 62 որոշում

Որոշմամբ փոփոխություններ են կատարվել Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի խորհրդի 20.12.2017թ. N 107 որոշմամբ սահմանված՝ անձնական օգտագործման ապրանքների շարքին չդասվող ապրանքների կատեգորիաների ցանկի որոշ տողերում, լրացվել են անձնական օգտագործման չհամարվող ապրանքների նոր կատեգորիաներ:

7. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 25.06.2024թ. «Ապրանքների հայտարարագրի լրացման կարգի N 2 և N 4 հավելվածներում փոփոխություններ կատարելու մասին» N 73 որոշում

Որոշմամբ նախատեսվել են ապրանքների հայտարարագրում առանձին ապրանքների մասով լրացուցիչ նույնականացնող տեղեկությունների հայտարարագրման կարգավորումներ:

8. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 25.06.2024թ. «Ապրանքների բացթողնմանը, ապրանքների բացթողնման մերժմանը և ապրանքների բացթողնման չեղարկմանը, ապրանքների բացթողնման ժամկետի

կասեցման վերաբերյալ որոշումների ձևակերպմանը, այդպիսի կասեցման ժամկետի երկարաձգմանը և դրանց չեղարկմանը, ինչպես նաև այդպիսի որոշումների ընդունման մասին ծանուցմանն առնչվող մաքսային գործառնությունների կատարման կարգում փոփոխություններ կատարելու մասին»

N 74 որոշում

Որոշմամբ կարգավորվել են մաքսային տարանցման շրջանակներում ապրանքների ինքնաշխատ բացթողնման գործառնությունների, մաքսային մարմինների և հայտարարատուների միջև տեղեկատվական փոխգործակցությանն առնչվող, ինչպես նաև ապրանքների բացթողնման գործառնությունների իրականացման ժամանակ առանձին ընթացակարգային հարաբերություններ:

9. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի խորհրդի 24.09.2024թ. «Էլեկտրոնային առևտրի ապրանքների ձեռքբերումից հետո վերադարձի ժամանակ դրանց նույնականացման կարգը սահմանելու մասին» N 75 որոշում (ուժի մեջ կմտնի «Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի մասին» 11.04.2017թ. պայմանագրում արտաքին էլեկտրոնային առևտրի մասով փոփոխությունների իրականացման մասին 25.12.2023թ. արձանագրության ուժի մեջ մտնելու հետ միաժամանակ)

Որոշմամբ սահմանվել են ֆիզիկական անձանց կողմից ձեռքբերման գործարքներից հետո էլեկտրոնային առևտրի ապրանքների վերադարձման ժամանակ, մաքսային մարմինների կողմից դրանց նույնականացման կարգը և օգտագործվող տեղեկությունները:

10. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի խորհրդի 24.09.2024թ. «Էլեկտրոնային առևտրի օպերատորի պարտավորությունների կատարման ապահովման չափը սահմանելու մասին» N 76 որոշում (ուժի մեջ կմտնի «Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի մասին» 11.04.2017թ. պայմանագրում արտաքին էլեկտրոնային առևտրի մասով փոփոխությունների իրականացման մասին 25.12.2023թ. արձանագրության ուժի մեջ մտնելու հետ միաժամանակ)

Որոշմամբ սահմանվել է իրավաբանական անձանց՝ էլեկտրոնային առևտրի օպերատորների ռեեստրում ընդգրկման նպատակով մաքսային մարմիններին ներկայացվող՝ իրավաբանական անձի պարտավորությունների կատարման

ապահովման մեծությունը:

11. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի խորհրդի 18.10.2024թ. «Լիազորված տնտեսական օպերատորներին տրամադրվող՝ հատուկ պարզեցված ընթացակարգի սահմանման մասին» N 86 որոշում

Որոշմամբ երկրորդ կամ երրորդ տեսակի լիազորված տնտեսական օպերատորի վկայական ունեցող իրավաբանական անձանց համար սահմանվել է հատուկ պարզեցում՝ նախատեսելով լիազորված տնտեսական օպերատորի տարածքներում (մաքսային պահեստ չհամարվող) «Մաքսային պահեստ» մաքսային ընթացակարգով ձևակերպված այն ապրանքների պահպանության հնարավորություն, որոնց ստացողն ու հայտարարատուն լիազորված տնտեսական օպերատորն է:

12. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի խորհրդի 18.10.2024թ. «Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի խորհրդի 2017 թվականի դեկտեմբերի 20-ի N 107 որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» N 87 որոշում

Որոշմամբ փոփոխություններ են կատարվել Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի խորհրդի 20.12.2017թ. N 107 որոշման մեջ՝ միջազգային փոստային առաքումներով փոխադրվող առանձին տեսակի ապրանքների փոխադրման մասով:

13. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 04.09.2024թ. «Մաքսային միության հանձնաժողովի և Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի որոշ որոշումներ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 103 որոշում

Որոշմամբ ուժը կորցրած են ճանաչվել լիազորված տնտեսական օպերատորներին տրամադրվող՝ հատուկ պարզեցված ընթացակարգերի կիրառությունը ենթակցիզային ապրանքների մասով սահմանափակող կարգավորումները:

14. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 04.09.2024թ. «Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածքից ֆիզիկական անձանց կողմից ձեռքբերված՝ էլեկտրոնային առևտրի ապրանքների արտահանման թույլտվության ստացմանը և ձևակերպմանն առնչվող գործառնությունների իրականացման կարգը սահմանելու մասին» N 105 որոշում (ուժի մեջ կմտնի «Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի մասին» 11.04.2017թ. պայմանագրում արտաքին էլեկտրոնային առևտրի մասով

փոփոխությունների իրականացման մասին 25.12.2023թ. արձանագրության ուժի մեջ մտնելու հետ միաժամանակ)

Որոշմամբ սահմանվել են էլեկտրոնային առևտրի ապրանքների՝ Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածքից արտահանման նպատակով մաքսային գործառնությունների իրականացման կարգն այն դեպքում, երբ մինչև էլեկտրոնային առևտրի ապրանքների ժամանակավոր պահպանության ավարտը չի իրականացվել մաքսային հայտարարագրում կամ այլ մաքսային գործառնություններ:

15. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 03.10.2024թ. «Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 2024 թվականի ապրիլի 23-ի N 41 որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» N 112 որոշում (ուժի մեջ կմտնի «Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի մասին» 11.04.2017թ. պայմանագրում արտաքին էլեկտրոնային առևտրի մասով փոփոխությունների իրականացման մասին 25.12.2023թ. արձանագրության ուժի մեջ մտնելու հետ միաժամանակ)

Որոշմամբ սահմանվել են էլեկտրոնային առևտրի օպերատորների ընդհանուր ռեեստրի ձևը և այդպիսի ռեեստրի ձևավորման և վարման կարգը:

16. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 19.11.2024թ. N 130 որոշում (ուժի մեջ մտնելու ամսաթիվը՝ 21.05.2025թ.)

Որոշմամբ հաստատվել է Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 120-րդ հոդվածին համապատասխան (ապրանքների բացթողում մինչև ապրանքների մասին հայտարարագրի ներկայացումը) բացթողնված ապրանքների համար ներկայացված ապրանքների հայտարարագրի և դրանում պարունակվող տեղեկությունների նկատմամբ մաքսային մարմինների կողմից իրականացվող փաստաթղթային հսկողության հաջորդականությունը:

17. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 02.12.2024թ. «Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 2018 թվականի մայիսի 22-ի N 83 որոշման 1-ին կետում փոփոխություններ կատարելու մասին» N 137 որոշում

Որոշմամբ փոփոխություններ են կատարվել Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 22.05.2018թ. «Ապրանքների մաքսային արժեքի որոշման ժամանակ լրացուցիչ հավելագրումների հաշվարկման մասին» N 83 որոշման 1-ին

կետում՝ նախատեսելով մաքսային արժեքի բաղկացուցիչ համարվող առանձին ծախսերի հաշվարկման կարգավորումներ:

18. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 17.12.2024թ. «Ապրանքների հայտարարագրի, տարանցման հայտարարագրի և տրանսպորտային միջոցի հայտարարագրի գրանցման կամ գրանցումը մերժելու ձևակերպման կարգը հաստատելու և Մաքսային միության հանձնաժողովի և Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի որոշ որոշումներում փոփոխություններ կատարելու և որոշ որոշումներ ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 141 որոշում (ուժի մեջ է 01.04.2026թ.)

Որոշմամբ հաստատվել է ապրանքների հայտարարագրի, տարանցման հայտարարագրի և տրանսպորտային միջոցի հայտարարագրի գրանցման կամ գրանցման մերժման ձևակերպման կարգը, ինչպես նաև Մաքսային միության հանձնաժողովի և Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի մի շարք որոշումներում կատարվել են փոփոխություններ:

19. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 17.12.2024թ. «Էլեկտրոնային առևտրի ապրանքների հայտարարագրի մասին» N 143 որոշում (ուժի մեջ կմտնի «Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի մասին» 11.04.2017թ. պայմանագրում արտաքին էլեկտրոնային առևտրի մասով փոփոխությունների իրականացման մասին 25.12.2023թ. արձանագրության ուժի մեջ մտնելու հետ միաժամանակ)

Որոշմամբ հաստատվել են արտաքին էլեկտրոնային առևտրի հարթակներից ձեռքբերված և Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածք ներմուծվող ապրանքների հայտարարագրի ձևը և նշված հայտարարագրի լրացման կարգը:

20. «Մաքսային միության հանձնաժողովի 2010 թվականի սեպտեմբերի 20-ի N 378 որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 23.04.2024թ. N 42, 04.09.2024թ. N 104, 10.12.2024թ. N 139 որոշումներ

Նշված որոշումներով փոփոխություններ են կատարվել Մաքսային միության հանձնաժողովի 20.09.2010թ. «Մաքսային փաստաթղթերի լրացման համար օգտագործվող դասակարգիչների մասին» N 378 որոշման մեջ, մասնավորապես լրացվել են մաքսային հայտարարագրերում հայտարարագրման ենթակա՝ առանձին

տեղեկությունների մասով նոր դասակարգիչներ:

21. Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կոլեգիայի 13.03.2024թ. N 17, 26.03.2024թ. N 28, 01.04.2024թ. N 33, 01.04.2024թ. N 32, 06.05.2024թ. N 43, 21.05.2024թ. N 56, 21.05.2024թ. N 55, 18.06.2024թ. N 70, 16.07.2024թ. N 84, 19.11.2024թ. N 129, 05.11.2024թ. N 121, 22.10.2024թ. N 117, 03.10.2024թ. N 111, 03.10.2024թ. N 110 որոշումներ

Եվրասիական տնտեսական միության անդամ պետությունների մաքսային մարմինների կողմից միատեսակ կիրառության նպատակով նշված որոշումներով կայացվել են առանձին ապրանքների՝ Եվրասիական տնտեսական միության արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկին համապատասխան դասակարգման վերաբերյալ որոշումներ:

Ներպետական մաքսային օրենսդրության փոփոխություններ

22. «Մաքսային կարգավորման մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 28.02.2024թ. ՀՕ-113-Ն օրենք

Օրենքով կատարված փոփոխությունների և լրացումների համաձայն՝

- պետական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող մաքսային հսկողության գոտիներում առևտրային գործունեության թույլտվությունը տրամադրվում է մրցույթի հիման վրա, որի իրականացման կարգը կսահմանվի Կառավարության կողմից,

- իրավաբանական անձին մաքսային ներկայացուցիչների ռեեստրում ընդգրկելու պայման է իրավաբանական անձի անձնակազմում մաքսային մարմնի սահմանած կարգով մաքսային ձևակերպումների մասնագետի որակավորում ստացած առնվազն երեք անձի առկայությունը, որի չպահպանումը նախատեսվել է նաև որպես ռեեստրից իրավաբանական անձին հանելու հիմք,

- մաքսային ներկայացուցիչները պարտավոր են ապահովել իրենց կողմից մատուցվող ծառայությունների դիմաց սահմանված սակագների մասին տեղեկատվության հրապարակայնությունը, որի կարգը կսահմանվի Կոմիտեի կողմից,

- անմաքս առևտրի խանութների վայրերը սահմանում է Կոմիտեն՝ Հայաստանի Հանրապետության ազգային անվտանգության ծառայության հետ համաձայնեցմամբ: Նշված վայրերում կարող են գործունեություն իրականացնել նախաորակավորված

անձինք՝ մրցույթով ընտրվելու դեպքում, որի իրականացման կարգը սահմանում է Կառավարությունը,

- անմաքս առևտրի խանութի տիրապետողների ռեեստրից անմաքս առևտրի խանութի տիրապետողին հանելու հիմք է անմաքս առևտրի խանութի տիրապետողի կողմից նախաորակավորման արդյունքով ստանձնած պարտավորությունները չկատարելը,

- Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային սահմանով չհավաքված կամ կազմատված, այդ թվում՝ չկոմպլեկտավորված կամ անավարտ վիճակում տեղափոխվող ապրանքների դասակարգման վերաբերյալ որոշումը մաքսային մարմինն ընդունում է մինչև ապրանքների՝ մաքսային ընթացակարգով հայտարարագրումը (բացառությամբ «Մաքսային տարանցում» մաքսային ընթացակարգի),

- մաքսատուրքի, հարկերի, հատուկ, հակազնագոյացման և փոխհատուցման տուրքերի վճարման գծով պարտավորությունների կատարման ապահովման նպատակով մաքսային մարմիններ ներկայացվող երաշխիքում նշվող տեղեկություններից հանվել է պետական գանձապետարանի հաշվին կամ Միության անդամ պետությունների միջազգային պայմանագրով սահմանված հաշվին երաշխիքով երաշխիք տված անձի պարտավորությունների կատարման համար դրամական միջոցների առկայության փաստի վերաբերյալ տեղեկությունը:

23. «Պետական տուրքի մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին»
16.01.2024թ. ՀՕ-17-Ն օրենք

Օրենքով պետական տուրքի տարբերակված դրույքաչափեր են սահմանվել տրանսպորտային միջոցների ժամանակավոր պահպանության համար, որով ապահովվել է մաքսային մարմինների կողմից տրանսպորտային միջոցների նկատմամբ մաքսային գործառնությունների իրականացման բնականոն ընթացքը:

24. «Պետական տուրքի մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» 04.07.2024թ. ՀՕ-290-Ն օրենք

Օրենքով նոր խմբագրությամբ է շարադրվել «Պետական տուրքի մասին» օրենքով սահմանված՝ մաքսային գործառնությունների համար վճարվող պետական տուրքի դրույքաչափերին, պետական տուրքի վճարման ժամկետներին և պետական տուրքի գծով արտոնություններին վերաբերող նորմերը՝ դրանք համապատասխանեցնելով

Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքով սահմանված կարգավորումներին: Միաժամանակ, լուծում են ստացել նաև պետական տուրքի գործող դրույքաչափերի կիրառման արդյունքում գործնականում ծագած խնդիրները: Գործող դրույքաչափերի կիրառման արդյունքում, առաջանում են պետական տուրքի հաշվարկման խնդիրներ՝ հանգեցնելով տարաբնույթ մեկնաբանությունների և մաքսային մարմինների կողմից տարբերվող վարչարարության: Օրենքով վերանայվել են ինչպես գործող դրույքաչափերը, այնպես էլ սահմանվել են պետական տուրքի նոր դրույքաչափեր՝ մաքսային մարմինների կողմից Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքով նախատեսված գործառնությունների իրականացման համար: Նախատեսվել է նաև պետական տուրքի արտոնությունների շրջանակի որոշակի ընդլայնում (նախնական տեղեկատվության տրամադրման պարագայում ներքին տարանցման համար տուրք չի գանձվի, հստակեցվել է մեկ առաքողից մեկ ստացողի անունով արտահանվող ապրանքների մասով արտոնության կիրառման պայմանը՝ հանելով տրանսպորտային մեկ փաստաթղթի պահանջը, ԵՏՄ արտահանվողների մասով շեմի արժեքային բաղադրիչի հստակեցում է կատարվել):

Օրենքով նախատեսվել է՝

- 1) մաքսային մարմինների կողմից մաքսային գործառնությունների համար գանձվող պետական տուրքի տարանջատում՝ ըստ մաքսային հայտարարագրերի տեսակների,
- 2) տեղորոշող սարքերով տրանսպորտային միջոցների երթուղու դիտարկման համար պետական տուրքի սահմանում,
- 3) պետական տուրքի դրույքաչափերի սահմանում մաքսային փորձաքննությունների իրականացման համար,
- 4) պետական տուրքի վճարման ժամկետների սահմանում՝ յուրաքանչյուր դեպքի համար,
- 5) պետական տուրքից ազատման արտոնությունների շրջանակի ընդլայնում, (մասնավորապես՝ տարանցման հայտարարագրի լրացման համար բավարար կազմով նախնական տեղեկատվություն ներկայացրած անձանց):

Օրենքի կիրարկման արդյունքում գործարար և ներդրումային միջավայրի վրա նախատեսվում է դրական ազդեցություն՝ հաշվի առնելով, որ կարգավորումները կնպաստեն մաքսային ձևակերպումների գործընթացի պարզեցմանը, միատեսակ

վարչարարության իրականացմանը: Օրենքով նախատեսվել են մաքսային մարմինների կողմից մատուցվող ծառայությունների համար պետական տուրքի հաշվարկման հետևյալ սկզբունքները՝

- տնտեսվարողների համար առավել բարենպաստ պայմանների ստեղծում,
- հստակ պարզ կիրառություն ունեցող դրույքաչափեր,
- ծառայությունների նոր տեսակների մատուցման հնարավորության ստեղծում,
- տուրքի վճարման հստակ ժամկետներ,
- մաքսային մարմինների կողմից միատեսակ կիրառության երաշխիքներ.
- նոր արտոնություններ, որոնց տրամադրումը հնարավորություն կստեղծի

մաքսային մարմինների կողմից իրականացվող հսկողության արդյունավետության բարձրացմանը:

25. ՀՀ կառավարության 04.01.2024թ. «Մաքսային հսկողության իրականացման համար այլ պետական մարմիններից փորձագետների կամ մասնագետների ներգրավման կարգը» N 15-Ն որոշում

Որոշմամբ կարգավորվել են մաքսային հսկողության իրականացման ընթացքում այլ պետական մարմիններից փորձագետների կամ մասնագետների ներգրավման հետ կապված հարաբերությունները:

Որոշմամբ սահմանվել են՝

- մաքսային մարմնի կողմից համապատասխան փորձագետների կամ մասնագետների ներգրավման առնչությամբ այլ պետական մարմիններ հարցման իրականացման կարգն ու ժամկետները,

- այլ պետական մարմինների կողմից մաքսային մարմնին համապատասխան տեղեկությունների տրամադրման կարգն ու տեղեկությունների կազմը,

- այլ պետական մարմինների փորձագետների կամ մասնագետների ներգրավման կապակցությամբ մաքսային մարմնի կողմից որոշման կայացման վերաբերյալ դրույթները,

- այլ պետական մարմինների փորձագետների կամ մասնագետների գործողությունների շրջանակը,

- մաքսային մարմնի կողմից այլ պետական մարմիններից մասնագետների կամ փորձագետների ներգրավման վերաբերյալ կայացվող որոշման ձևը:

26. ՀՀ կառավարության 01.02.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության

կառավարության 2023 թվականի հունիսի 1-ի N 890-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացում կատարելու մասին» N 162-Ն որոշում

Որոշմամբ ՀՀ կառավարության 01.06.2023թ. «Պաշտոնական այցով Հայաստանի Հանրապետություն ժամանած անձանց անվտանգությունը պահպանելու և պաշտպանելու նպատակով ուղեկցելու ընթացքում օտարերկրյա անվտանգության մարմինների և ներկայացուցիչների կողմից գենք ներկրելու, արտահանելու, կրելու և տեղափոխելու (փոխադրելու) կարգը սահմանելու մասին» N 890-Ն որոշման մեջ կատարվել են փոփոխություններ և լրացում, որոնց համաձայն՝ «մաքսային սահման» բառերը փոխարինվել են «պետական սահման» բառերով, խմբագրվել է որոշմամբ հաստատված կարգի 5-րդ կետը՝ դրանցով կարգավորվող հարաբերությունները համապատասխանեցնելով մաքսային օրենսդրությամբ սահմանված դրույթներին (մասնավորապես, մաքսային մարմինների կողմից մաքսային հսկողության իրականացման ընտրողականության դրույթներին): Միաժամանակ, ստուգման արձանագրությանն առնչվող նորմը հանվել է որոշումից, քանի որ արձանագրության կազմմանը և պահպանմանն առնչվող դրույթներն արդեն իսկ կարգավորված են մաքսային օրենսդրությամբ:

27. ՀՀ կառավարության 23.02.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2005 թվականի հուլիսի 21-ի N 1113-Ն որոշման մեջ փոփոխություն և լրացում կատարելու մասին N 231-Ն որոշում

Որոշմամբ ՀՀ կառավարության 21.06.2005թ. «Փոստային կապի գործունեության լիցենզավորման կարգը և լիցենզիայի ձևը հաստատելու մասին» N 1113-Ն որոշման 1-ին կետի 1-ին ենթակետով հաստատված N 1 հավելվածի 10-րդ կետում լրացվել է համապատասխան լիցենզիայի հայտի մերժման հիմք, մասնավորապես՝ եթե հայտատուի տեխնոլոգիական սարքավորումները և մեքենայացման, ավտոմատացման և տեղեկատվայնացման միջոցները չեն համապատասխանում ՀՀ կառավարության որոշմամբ սահմանված նվազագույն պահանջներին:

28. ՀՀ կառավարության 23.02.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի փետրվարի 16-ի N 173-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 264-Ն որոշում

Որոշմամբ սահմանվել են սուրհանդակային կապի օպերատորների համակարգերին ներկայացվող պահանջները: Մասնավորապես, որոշմամբ

սուրհանդակային կապի օպերատորի գործունեության կանոնակարգում նախատեսվել է, որ սուրհանդակային կապի օպերատորի տեխնոլոգիական սարքավորումների և մեքենայացման, ավտոմատացման և տեղեկատվայնացման միջոցների օգտագործմամբ ապահովվում է մատակարարի (ուղարկողի) կողմից ստացված և (կամ) գնորդի (ստացողի) կողմից մուտքագրված՝ հետևյալ տեղեկությունների և փաստաթղթերի ներկայացումը մաքսային մարմիններին՝

- ապրանքների մասով գործարքի իրականացումը հաստատող փաստաթղթերը, իսկ այդպիսի գործարքի բացակայության դեպքում՝ այլ փաստաթղթեր, որոնք հաստատում են ապրանքների տիրապետման, օգտագործման, տնօրինման իրավունքը, ինչպես նաև սուրհանդակային կապի օպերատորի ծառայություններից օգտվողների մոտ գտնվող այլ առևտրային փաստաթղթեր, որոնք պետք է պարունակեն ապրանքներն ուղարկողի, ստացողի կամ վաճառողի և գնորդի մասին տեղեկություններ,

- տրանսպորտային (փոխադրման) փաստաթղթերը,
- ապրանքի ձեռքբերման դիմաց կատարված վճարման վերաբերյալ փաստաթղթերը (առկայության դեպքում),

- ապրանքներն ուղարկողի (վաճառողի) անվանումը,
- ապրանքները ստացողի (գնորդի) անվանումը,
- ապրանքները ստացողի (գնորդի) անձնագրային տվյալները,
- ապրանքները ստացողի (գնորդի) հասցեն, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային փոստի հասցեն,

- առաքանու համարը,
- առաքանու քաշը,
- ուղարկող երկրի և նշանակման երկրի անվանումը,
- ապրանքների անվանումը (նկարագրությունը),
- ապրանքների ԱՏԳ ԱԱ ծածկագիրը 6 նիշի մակարդակով,
- ապրանքների արժեքը, արժույթը,
- միջազգային փոխադրումներ իրականացնող տրանսպորտային միջոցների մասին տեղեկություններ (առկայության դեպքում):

Վերոնշյալ փաստաթղթերն ու տեղեկությունները մաքսային մարմինն են ներկայացվում մինչև «Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի

մասին» 2017 թվականի ապրիլի 11-ի պայմանագրի առաջին հավելվածով հաստատված՝ Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 88-րդ հոդվածի 5-րդ կետով նախատեսված գործառնությունների իրականացումը:

Որոշմամբ նախատեսվել է նաև, որ տվյալները մաքսային մարմիններին պետք է ներկայացվեն սուրհանդակային կապի օպերատորի կողմից կիրառվող համակարգով՝ «Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտրի ազգային մեկ պատուհան» (trade.gov.am) հարթակի միջոցով՝ փոստային կապի բնագավառում լիազորված պետական կառավարման մարմնի և մաքսային մարմնի համատեղ հրամանով սահմանված ձևաչափով: Նշված տվյալների հետ մեկտեղ սուրհանդակային կապի օպերատորը համակարգի միջոցով մաքսային մարմնին է տրամադրում առաքանու համարը, որը պետք է պարունակի նաև առաքանուն առնչվող փաստաթղթերի ներբեռնման համար ակտիվ էլեկտրոնային հղում, ինչպես նաև շտրիխ ծածկագիրը («Data Matrix» կամ այլ ձևաչափով), որի միջոցով մաքսային մարմինը նույնականացնում է տվյալ առաքանին փոխադրողի համակարգում, որն ուժի մեջ է մտնում՝ 2025թ. հունիսի 1-ից:

29. ՀՀ կառավարության 23.02.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2012 թվականի փետրվարի 16-ի N 211-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 265-Ն որոշում

Որոշմամբ սահմանվել են փոստային կապի օպերատորների համակարգերին ներկայացվող պահանջները: Մասնավորապես, որոշմամբ փոստային կապի օպերատորի գործունեության կանոնակարգում նախատեսվել է, որ փոստային կապի օպերատորի տեխնոլոգիական սարքավորումների և մեքենայացման, ավտոմատացման և տեղեկատվայնացման միջոցների օգտագործմամբ ապահովվում է մատակարարի (ուղարկողի) կողմից ստացված և (կամ) գնորդի (ստացողի) կողմից մուտքագրված՝ հետևյալ տեղեկությունների և փաստաթղթերի ներկայացումը մաքսային մարմիններին՝

- ապրանքների մասով գործարքի իրականացումը հաստատող փաստաթղթերը, իսկ այդպիսի գործարքի բացակայության դեպքում՝ այլ փաստաթղթեր, որոնք հաստատում են ապրանքների տիրապետման, օգտագործման, տնօրինման իրավունքը, ինչպես նաև փոստային կապի օպերատորի ծառայություններից օգտվողների մոտ գտնվող այլ առևտրային փաստաթղթեր, որոնք պետք է

պարունակեն ապրանքներն ուղարկողի, ստացողի կամ վաճառողի և գնորդի մասին տեղեկություններ,

- տրանսպորտային (փոխադրման) փաստաթղթերը,
- ապրանքի ձեռքբերման դիմաց կատարված վճարման վերաբերյալ փաստաթղթերը (առկայության դեպքում),
- ապրանքներն ուղարկողի (վաճառողի) անվանումը,
- ապրանքները ստացողի (գնորդի) անվանումը,
- ապրանքները ստացողի (գնորդի) անձնագրային տվյալները,
- ապրանքները ստացողի (գնորդի) հասցեն, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային փոստի հասցեն,
- առաքանու համարը,
- առաքանու քաշը,
- ուղարկող երկրի և նշանակման երկրի անվանումը,
- ապրանքների անվանումը (նկարագրությունը),
- ապրանքների ԱՏԳ ԱԱ ծածկագիրը 6 նիշի մակարդակով,
- ապրանքների արժեքը, արժույթը,
- միջազգային փոխադրումներ իրականացնող տրանսպորտային միջոցների մասին տեղեկություններ (առկայության դեպքում):

Վերոնշյալ փաստաթղթերն ու տեղեկությունները մաքսային մարմինն են ներկայացվում մինչև «Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի մասին» 2017 թվականի ապրիլի 11-ի պայմանագրի առաջին հավելվածով հաստատված՝ Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային օրենսգրքի 88-րդ հոդվածի 5-րդ կետով նախատեսված գործառնությունների իրականացումը:

Որոշմամբ նախատեսվել է նաև, որ տվյալները մաքսային մարմիններին պետք է ներկայացվեն փոստային կապի օպերատորի կողմից կիրառվող համակարգով՝ «Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտրի ազգային մեկ պատուհան» (trade.gov.am) հարթակի միջոցով՝ փոստային կապի բնագավառում լիազորված պետական կառավարման մարմնի և մաքսային մարմնի համատեղ հրամանով սահմանված ձևաչափով: Նշված տվյալների հետ մեկտեղ փոստային կապի օպերատորը համակարգի միջոցով մաքսային մարմինն է տրամադրում առաքանու համարը, որը պետք է պարունակի նաև առաքանուն առնչվող փաստաթղթերի

ներբեռնման համար ակտիվ էլեկտրոնային հղում, ինչպես նաև շտրիխ ծածկագիրը («Data Matrix» կամ այլ ձևաչափով), որի միջոցով մաքսային մարմինը նույնականացնում է տվյալ առաքանին փոխադրողի համակարգում, որն ուժի մեջ է մտնում 2025թ. հունիսի 1-ից:

30. ՀՀ կառավարության 30.05.2024թ. «Արտաքին տնտեսական գործունեություն իրականացնող անձի օրինապահության հավաստագրի տրամադրման կարգը սահմանելու մասին» N 797-Ն որոշում

Որոշմամբ սահմանվել են՝

- օրինապահության հավաստագրի տրամադրման համար անձանց ներկայացվող չափանիշները,
- օրինապահության հավաստագիր ստանալու համար անձի կողմից դիմումի ներկայացման, դրա քննարկման կարգն ու ժամկետները,
- օրինապահության հավաստագրի դադարեցման որոշ կարգավորումներ,
- օրինապահության հավաստագրի գործողության ժամկետը՝ գործում է դրա տրամադրման օրվանից մինչև հավաստագրի տրամադրման ամսվան հաջորդող 12-րդ ամսվա վերջին օրացուցային օրվա ավարտը,
- անձի կողմից ներկայացվող դիմումի ձևը, օրինապահության հավաստագրի ձևը՝ հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով:

31. ՀՀ կառավարության 04.07.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2023 թվականի հունվարի 12-ի N 37-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 1016-Ն որոշում

Որոշմամբ սահմանվել են՝

- 1) Տեղորոշման կապարակնիքների կիրառման ազգային օպերատորի գործունեության դադարեցման հիմքերի առկայության կամ այդպիսի հիմքեր առկա չլինելու վերաբերյալ եզրակացությունների՝ ազգային օպերատորի ընտրության միջգերատեսչական հանձնաժողովի կողմից տրամադրմանն առնչվող կարգավորումները,
- 2) հանձնաժողովին օրենքով նախատեսված խախտումների վերաբերյալ տեղեկատվության տրամադրման նորմերը,
- 3) հանձնաժողովի կողմից համապատասխան եզրակացությունների կայացումից հետո իրականացվող գործողությունները:

Սահմանվել են նաև ազգային օպերատորին ներկայացվող լրացուցիչ պահանջներ՝ տեղեկատվական անվտանգության ապահովման նպատակով:

32. ՀՀ կառավարության 18.07.2024թ. «Երկրորդ կամ երրորդ տեսակի վկայականի տրամադրմամբ լիազորված տնտեսական օպերատորների ռեեստրում ընդգրկվելուն հավակնող իրավաբանական անձի կառույցների, շինությունների (շինությունների մասերի) և (կամ) բաց հրապարակների (բաց հրապարակների մասերի) տեղակայմանը, սարքավորվածությանը, մակերեսներին ներկայացվող պահանջները սահմանելու մասին» N 1115-Ն որոշում

Որոշմամբ սահմանվել են բեռնատար տրանսպորտային միջոցի կայանատեղիների, դեպի լիազորված տնտեսական օպերատորի տարածք՝ նախատեսված մերձատար ուղիների, լիազորված տնտեսական օպերատորի կշռման սարքավորումների և փակ տարածքների համար համապատասխան չափանիշներ, որոնց առկայությունը հնարավորություն կտա ապահովել մաքսային հսկողության իրականացման արդյունավետությունը և լիազորված տնտեսական օպերատորների նկատմամբ պարզեցված մաքսային ընթացակարգերի անխոչընդոտ կիրառությունը:

33. ՀՀ վարչապետի 26.12.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության մաքսային մարմինները սահմանելու մասին» N 1199-Լ որոշում

Որոշմամբ սահմանվել է Հայաստանի Հանրապետությունում գործող մաքսային մարմինների ցանկը:

34. ՀՀ կառավարության 08.08.2024թ. «Ֆիզիկական անձանց կողմից Եվրասիական տնտեսական միության անդամ չհանդիսացող պետություններից Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծվող անձնական օգտագործման ապրանքների՝ առանց մաքսատուրքի և հարկերի վճարման ներմուծման բնահրային և արժեքային չափաքանակներ սահմանելու մասին» N 1206-Ն որոշում

Որոշմամբ հետիոտնային եղանակով ներմուծվող անձնական օգտագործման ապրանքների համար Հայաստանի Հանրապետությունում սահմանվել է Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կողմից սահմանված նորմերից (500 եվրո, 25կգ) առավել խիստ բնահրային և արժեքային չափեր՝ քանակային շեմը սահմանելով 10կգ, իսկ արժեքայինը՝ 200 եվրոյին համարժեք դրամ: Միաժամանակ, միջազգային փոստային փոխադրումներով և փոխադրողների կողմից առաքվող անձնական օգտագործման ապրանքների համար առավել խիստ նորմերը ներկայումս

նախատեսված են «Մաքսային կարգավորման մասին» օրենքի 174-րդ հոդվածի 9-րդ մասով: Որոշմամբ սահմանվել է նաև նշված նորմը՝ հետագայում, ըստ անհրաժեշտության, փոփոխությունների կամ լրացումների դեպքում՝ դրանք դինամիկ իրականացնելու, ինչպես նաև կարգավորումները մեկ իրավական ակտի շրջանակներում սահմանելու նպատակով, իսկ օրենքի նշված դրույթը նախատեսվում է ուժը կորցրած ճանաչել օրենքի՝ առաջիկա փոփոխությունների ժամանակ:

ՀՀ կառավարության որոշմամբ սահմանված տվյալ նորմերը կգործեն, քանի դեռ Եվրասիական տնտեսական հանձնաժողովի կողմից սահմանված նորմերը գերազանցում են նշված չափաքանակները:

35. ՀՀ կառավարության 08.08.2024թ. «Լիազորված տնտեսական օպերատորների ռեեստրում իրավաբանական անձին չընդգրկելու կամ լիազորված տնտեսական օպերատորների ռեեստրում ընդգրկված իրավաբանական անձի վկայականի գործողությունը կասեցնելու կամ ռեեստրից հանելու համար հիմք հանդիսացող իրավախախտումների ցանկը հաստատելու մասին» N 1247-Ն որոշում

Որոշմամբ սահմանվել են այն իրավախախտումները, որոնք հիմք են հանդիսանում լիազորված տնտեսական օպերատորների ռեեստրում իրավաբանական անձանց չընդգրկման, ռեեստրում ներառման մասին վկայականի գործողության կասեցման կամ ռեեստրից իրավաբանական անձին հանելու համար: Մասնավորապես, համապատասխան իրավախախտումները նախատեսվել են «Մաքսային կարգավորման մասին» օրենքից, Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքից, ՀՀ քրեական օրենսգրքից:

36. ՀՀ կառավարության 29.08.2024թ. «Հայտարարագրուի կողմից ներկայացված դիմումի և փաստաթղթերի հիման վրա մաքսային մարմինների կողմից մաքսային հայտարարագրերի լրացման կարգը սահմանելու մասին» N 1372-Ն որոշում

Որոշմամբ սահմանվել են՝

1) մաքսային հայտարարագրի այն տեսակները, որոնց առնչությամբ նախատեսվում է մաքսային մարմինների պաշտոնատար անձանց կողմից լրացման գործընթաց,

2) հայտարարատուների կողմից դիմումի և փաստաթղթերի՝ մաքսային մարմին

ներկայացման կարգը,

3) մաքսային մարմինների կողմից մաքսային հայտարարագրերի լրացման գործընթացին վերաբերող նորմերը,

4) մաքսային մարմինների կողմից մաքսային հայտարարագրերի լրացման մերժման հիմքերը,

5) մաքսային հայտարարագրերի լրացման գործընթացի իրականացման ժամանակ մաքսային մարմինների և հայտարարատուների փոխգործակցության կարգը,

6) մաքսային մարմիններ հայտարարագրերի լրացման նպատակով ներկայացվող դիմումի ձևը՝ հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով:

Որոշման դրույթները տարածվում են միայն Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածք փոստային կապի կամ սուրհանդակային կապի բնագավառում գործունեության իրականացման լիցենզիա ունեցող անձանց (փոխադրողների) կողմից հայտարարատու հանդիսացող ֆիզիկական անձանց առաքվող ապրանքների նկատմամբ (բացառությամբ՝ որպես անհատ ձեռնարկատեր հանդես եկող հայտարարատուների):

37. ՀՀ կառավարության 19.09.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2001 թվականի ապրիլի 12-ի N 286 որոշման մեջ փոփոխություն և լրացումներ կատարելու մասին» N 1485-Ն որոշում

Հաշվի առնելով այն, որ «Մաքսային կարգավորման մասին» օրենքով նախատեսվել է պետական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող մաքսային հսկողության գոտիներում առևտրային գործունեության՝ մրցույթի հիման վրա իրականացման նորմեր, անհրաժեշտություն է առաջացել նշվածի մասով բացառություն նախատեսել ՀՀ կառավարության 12.04.2001թ. N 286 որոշման մեջ, մասնավորապես՝ նույն որոշմամբ մաքսային հսկողության գոտիների մասով բացառություն նախատեսելով ապահովվում է «Մաքսային կարգավորման մասին» օրենքով և ՀՀ հողային օրենսգրքով նախատեսված մրցութային կարգերի միջև համապատասխանությունը:

38. ՀՀ կառավարության 03.10.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 17-ի N 1118-Ն որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» N 1574-Ն որոշում

Ներդրումային ծրագրերի շրջանակներում ներմուծման մաքսատուրքից ազատման արտոնության ճշգրիտ կիրարկումն ապահովելու նպատակով որոշմամբ նախատեսվել է Հայաստանի Հանրապետության էկոնոմիկայի նախարարության կողմից շրջանառության մեջ դրվող՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության համապատասխան որոշման նախագծում նշել նաև տնտեսվարողի կողմից հայտի՝ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն ներկայացման օրվա վերաբերյալ տեղեկատվություն:

39. ՀՀ կառավարության 31.10.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի նոյեմբերի 19-ի N 1340-Ն որոշման մեջ փոփոխություն և լրացում կատարելու մասին» N 1720-Ն որոշում

Որոշմամբ նախատեսվել է հայտարարատուների օժանդակության նպատակով, վերջիններիս կողմից ներկայացվող՝ տրանսպորտային միջոցի փաստաթղթերի հիման վրա մաքսային մարմնի պաշտոնատար անձանց կողմից ձևավորել տրանսպորտային միջոցի հայտարարագրի էլեկտրոնային տեսքը՝ մաքսային մարմինների կողմից հաշվառման և հսկողության նպատակով, իսկ հայտարարատուի կողմից ներկայացված փաստաթղթերը դիտարկել որպես տրանսպորտային միջոցի հայտարարագիր: Որոշմամբ սահմանվել են՝

1) տրանսպորտային միջոցի հայտարարագրի էլեկտրոնային օրինակի՝ հայտարարատուի կողմից մաքսային մարմին չներկայացման համապատասխան դեպք,

2) մաքսային մարմինների կողմից տրանսպորտային միջոցի հայտարարագրի էլեկտրոնային տեսքի ձևավորման ժամկետները, նպատակները,

3) հայտարարագրման էլեկտրոնային համակարգում ձևավորվող տեղեկությունները,

4) հայտարարատուի կողմից մաքսային մարմին տրանսպորտային միջոցի հայտարարագրի ձևավորման համար ներկայացվող դիմումի ձևը՝ եռալեզու տարբերակով:

40. ՀՀ կառավարության 07.11.2024թ. «Պեդական կամ համայնքային սեփականություն հանդիսացող մաքսային հսկողության գոտիներում առևտրային գործունեություն և անմաքս առևտրի խանութներում գործունեություն իրականացնելու թույլտվության տրամադրման մրցույթի իրականացման կարգը սահմանելու մասին» N 1744-Ն որոշում

Որոշման ընդունմամբ ակնկալվում է մաքսային հսկողության գոտիներում իրականացվող գործունեության իրականացման արդյունավետության ապահովում և մաքսային գործառնությունների անխափան իրականացման հնարավորություն:

Որոշմամբ մասնավորապես սահմանվել են՝

1) մաքսային հսկողության գոտիներում առևտրային գործունեության իրականացմանը ներկայացվող պահանջները,

2) մաքսային հսկողության գոտիներում առևտրային գործունեության իրականացման մրցույթի կազմակերպման և անցկացման կարգը,

3) մաքսային մարմնի և առևտրային գործունեություն իրականացնող անձանց կողմից իրականացվող գործառնությունների շրջանակը,

4) մրցութային հանձնաժողովի ձևավորման կարգը,

5) մրցույթի արդյունքների ամփոփման կարգը:

41. ՀՀ կառավարության 07.11.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2024 թվականի մայիսի 30-ի N 797-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» N 1752-Ն որոշում

ՀՀ կառավարության 30.05.2024թ. «Արտաքին տնտեսական գործունեություն իրականացնող անձի օրինապահության հավաստագրի տրամադրման կարգը սահմանելու մասին» N 797-Ն որոշմամբ սահմանված դրույթների գործնական կիրառման արդյունքում առաջացած՝ արտաքին տնտեսական գործունեություն իրականացնող անձանց օրինապահության հավաստագրի տրամադրման տեսանկյունից ներկայացվող առանձին չափանիշների հստակեցման, ինչպես նաև այդպիսի չափանիշների՝ բավարարված համարվելու կարգավորումների սահմանման անհրաժեշտությունից ելնելով, որոշմամբ կատարվել են օրինապահության չափանիշների որոշակի փոփոխություններ: Մասնավորապես, ՀՀ ՊԵԿ կողմից իրականացված վերլուծության արդյունքներով տարբեր տնտեսվարողներ առանձին իրավախախտումների կատարման հանգամանքով պայմանավորված կարող էին չբավարարել նախկինում գործող՝ օրինապահության հավաստագրի տրամադրման պայմաններին, սակայն իրականացված գնահատականներով այդպիսի իրավախախտումները օրինապահության տեսանկյունից կրում են առավել նվազ նշանակություն, ինչով պայմանավորված որոշմամբ սահմանվել են որոշակի շեմեր, որոնց առկայության դեպքում համապատասխան իրավախախտումները չեն

դիտարկվի օրինապահության հավաստագրի տրամադրման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս:

42. ՀՀ կառավարության 21.11.2024թ. «Անմաքս առևտրի խանութի տիրապետողների ռեեստրում ընդգրկվելու նպատակով անձանց նախատրակավորման կարգը սահմանելու մասին» N 1821-Ն որոշում

Որոշմամբ սահմանվել են՝

- անմաքս առևտրի խանութների տիրապետողների նախատրակավորման նպատակով անձանց առաջադրվող չափանիշները,
- անմաքս առևտրի խանութի տիրապետողների ռեեստրում ընդգրկվելու նպատակով նախատրակավորման գործընթացի անցկացման ընթացակարգը,
- նախատրակավորման ենթակա անձանց ներկայացրած գործարար ծրագրերին առաջադրվող պահանջները,
- նախատրակավորման նպատակով ներկայացվող դիմումի գնահատման չափանիշները, դիմումի և կայացվող որոշումների ձևերը:

43. ՀՀ կառավարության 28.11.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2023 թվականի սեպտեմբերի 7-ի N 1519-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» N 1861-Ն որոշում

Որոշմամբ վերանայվել է ժամանակավոր պահպանման պահեստների տիրապետողների համար որոշակի գործառնությունների իրականացման համար սեփական տեղեկատվական համակարգեր ունենալու պահանջը՝ նախատեսելով, որ համապատասխան գործառնությունները կիրականացվեն ՀՀ ՊԵԿ կողմից կիրառվող համապատասխան էլեկտրոնային համակարգի միջոցով:

44. «Փոստային և սուրհանդակային կապի օպերատորների տեխնոլոգիական սարքավորումներին և մեքենայացման, ավտոմատացման և տեղեկատվայնացման միջոցներին մաքսային մարմնի համար հասանելիության ձևաչափը սահմանելու մասին» ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 30.01.2024թ. N 94-Ն և ՀՀ բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարի 09.02.2024թ. N 01-Ն համատեղ հրաման

Համատեղ հրամանով սահմանվել է փոստային և սուրհանդակային կապի օպերատորների տեխնոլոգիական սարքավորումներին և մեքենայացման, ավտոմատացման և տեղեկատվայնացման միջոցներին մաքսային մարմնի համար հասանելիության ձևաչափը: Սահմանվել է, որ օպերատորներն իրենց համակարգերին

մաքսային մարմնի համար հասանելիությունն ապահովում են հետևյալ ձևաչափերով՝

- օպերատորների կողմից կիրառվող համակարգերից «Հայաստանի Հանրապետության արտաքին առևտրի ազգային մեկ պատուհան» (trade.gov.am) հարթակի միջոցով մաքսային մարմնին կիրառական ծրագրային ինտերֆեյսի (API) կիրառմամբ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ սահմանված տվյալների տրամադրմամբ. Գործարկման ժամկետի մեկնարկը՝ «Փոստային կապի մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» 2023թ. հոկտեմբերի 3-ի ՀՕ-304-Ն օրենքի 5-րդ հոդվածով նախատեսված անցումային դրույթով սահմանված ժամկետի ավարտի օրն ընդգրկող ամսվան հաջորդող 7-րդ ամսվա 1-ից:

- մինչև վերոնշյալ ձևաչափի գործարկումը՝ օպերատորների կողմից կիրառվող համակարգերից մաքսային մարմնի հարցմամբ համապատասխան տվյալների տրամադրմամբ. Ուժի մեջ է 17.02.2024թ.: Հարցումն իրականացվում է էլեկտրոնային եղանակով՝ մաքսային մարմինների կողմից իրականացվող մաքսային հսկողության շրջանակներում ՀՀ կառավարության որոշմամբ (16.02.2012թ. N 211-Ն, N 173-Ն) սահմանված տվյալների ստացման նպատակով: Հարցման արդյունքները օպերատորները տրամադրում են հարցումը ստանալուց հետո 1 օրվա ընթացքում՝ էլեկտրոնային եղանակով:

45. «Ֆիզիկական անձանց կողմից առանց ներմուծման մաքսատուրքի և հարկերի վճարման անձնական օգտագործման ապրանքների ներմուծման նպատակով ապրանքների վերաբերյալ մշակութային փորձագիտական եզրակացության հաստատման ձևաչափը սահմանելու մասին» ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 15.05.2024թ. N 571-Լ և ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարի 23.05.2024թ. N 37-Լ համապեղ հրաման

Համատեղ հրամանով սահմանվել են ֆիզիկական անձանց կողմից առանց ներմուծման մաքսատուրքի և հարկերի վճարման անձնական օգտագործման ապրանքների ներմուծման նպատակով ապրանքների վերաբերյալ մշակութային փորձագիտական եզրակացության հաստատման ձևաչափը, որի շրջանակներում կապահովվի ֆիզիկական անձանց համար նախատեսված արտոնության կիրարկումը՝ ՀՀ կառավարության 2023թ. օգոստոսի 31-ի N 1462-Ն որոշմանը համապատասխան:

46. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 22.02.2024թ. «Լիազորված փոխտեսական

օպերատորների ապրանքների հաշվառման համակարգին ներկայացվող պահանջները սահմանելու մասին» N 208-Ն հրաման

Հրամանով սահմանվել են լիազորված տնտեսական օպերատորների ապրանքների հաշվառման համակարգին ներկայացվող պահանջները: Հրամանով մասնավորապես նախատեսվել են՝

- հաշվառման օբյեկտները,
- ապրանքների հաշվառման համակարգին ներկայացվող պահանջները՝ ըստ յուրաքանչյուր հաշվառման օբյեկտի,
- ապրանքների հաշվառման համակարգում ընդգրկման ենթակա տեղեկությունների կազմը՝ ըստ հաշվառման օբյեկտների,
- ապրանքների հաշվառման համակարգում տեղեկությունների պահպանմանն առնչվող կարգավորումները,
- մաքսային մարմիններին ապրանքների հաշվառման համակարգին հասանելիության տրամադրման կարգավորումները:

47. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 22.02.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության գանձապետական հաշիվներին ավել վճարված կամ գանձված մաքսատուրքերի, հարկերի, հատուկ, հակազնագցման և փոխհատուցման տուրքերի գումարների վերադարձման կամ հաշվանցման կարգը, վերադարձման կամ հաշվանցման դիմումի ձևը հաստատելու մասին» N 209-Ն հրաման

Հրամանով սահմանվել են Հայաստանի Հանրապետության գանձապետական հաշիվներին ավել վճարված կամ գանձված մաքսատուրքերի, հարկերի, հատուկ, հակազնագցման և փոխհատուցման տուրքերի գումարների վերադարձման կամ հաշվանցման կարգը, վերադարձման կամ հաշվանցման դիմումի ձևը: Մասնավորապես, նախկինում գործող կարգի (ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 08.12.2021թ. N1265-Ա հրաման) դրույթները լրամշակվել և սահմանվել են նորմատիվ իրավական ակտի շրջանակներում:

48. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 19.03.2024թ. «Մաքսային մարմնի կողմից տրանսպորտային միջոցի գննության արդյունքում Հայաստանի Հանրապետության ներքին գործերի նախարարությանը ենթակա ոստիկանությանը փոխանցվող տվյալների ցանկը և այդ տվյալների փոխանցման ընթացակարգը սահմանելու մասին» N 306-Լ հրաման

Հրամանով կանոնակարգվել են տրանսպորտային միջոցների պետական հաշվառման գործընթացների իրականացման նպատակով մաքսային մարմինների կողմից էլեկտրոնային համակարգով ուստիկանությանը տեղեկությունների փոխանցման հարաբերությունները, սահմանվել են փոխանցվող տեղեկությունները:

49. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 16.04.2024թ. «Մաքսային փորձաքննությունների հավատարմագրման նպատակով հայրերի ուսումնասիրության հանձնաժողովի կազմը հաստատելու մասին» N 435-Ա հրաման

Հրամանով սահմանվել է մաքսային փորձաքննություններ իրականացնող կազմակերպությունների հավատարմագրման և համապատասխան չափանիշների պահպանվածության ստուգման գործառույթներ իրականացնող հանձնաժողովի կազմը՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 07.12.2023թ. «Մաքսային փորձաքննություն իրականացնող կազմակերպությունների հավատարմագրման կարգը սահմանելու մասին» N2118-Ն որոշմանը համապատասխան:

50. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 26.04.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2021 թվականի դեկտեմբերի 8-ի N 1265-Ա հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» N 476-Ա հրաման

Հրամանով կարգավորվում էին մաքսային վճարների վերադարձման կամ հաշվանցման իրականացման հետ կապված հարաբերությունները, որոնք ուժը կորցրած են ճանաչվել՝ համապատասխան իրավահարաբերությունների՝ նորմատիվ իրավական ակտով կարգավորման հանգամանքով պայմանավորված:

51. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 17.06.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2024 թվականի փետրվարի 22-ի N 209-Ն հրամանում փոփոխություններ կատարելու մասին» N 735-Ն հրաման

Հրամանով հստակեցվել են մաքսային վճարների վերադարձման կամ հաշվանցման նպատակով էլեկտրոնային համակարգի կիրառմանն առնչվող դրույթները, կրճատվել է մաքսային մարմինների կողմից դիմումի ուսումնասիրության ժամանակահատվածը:

52. «Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2008 թվականի դեկտեմբերի 25-ի N 201-Ն հրամանն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին» ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 26.06.2024թ. N 803-Ն հրաման

Համապատասխան իրավահարաբերությունները սահմանվել են ՀՀ ՊԵԿ ներքին իրավական ակտի շրջանակներում՝ «Մաքսային կարգավորման մասին» օրենքին համապատասխան, ինչով պայմանավորված՝ նախկինում գործող հրամանն ուժը կորցրած է ճանաչվել:

53. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 26.06.2024թ. «Մաքսային ներկայացուցիչների կողմից մատուցվող ծառայությունների դիմաց սահմանված սակագների մասին տեղեկատվության հրապարակայնության ապահովման կարգը սահմանելու մասին» N 804-L հրաման

Հրամանով սահմանվել է մաքսային ներկայացուցիչների կողմից մատուցվող ծառայությունների սակագների վերաբերյալ վերջիններիս կողմից ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեին տեղեկատվության ներկայացման և հրապարակման կարգը:

54. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 23.09.2024թ. «Մաքսային մարմինների կողմից կիրառվող մաքսային հսկողության տեխնիկական միջոցների ցանկը և օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» N 1210-L հրաման

Հրամանով սահմանվել են՝

- 1) մաքսային մարմինների կողմից կիրառվող տեխնիկական միջոցների ցանկը.
- 2) մաքսային մարմինների կողմից մաքսային հսկողության իրականացման ընթացքում տեխնիկական միջոցների կիրառման ընդհանուր կարգը,
- 3) մաքսային մարմինների կողմից տեխնիկական միջոցներով ռադիոակտիվ նյութերի հայտնաբերման դեպքում իրականացվող գործողությունների կանոնակարգը,
- 4) մաքսային մարմինների կողմից ռենտգենյան զննման սարքի կիրառման կարգը,
- 5) մաքսային հսկողության իրականացման շրջանակներում թվային տեսախցիկների, ֆոտոխցիկների և համակարգչային պլանշետների կիրառման կարգը:

55. ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 28.11.2024թ. «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի 2023 թվականի հունիսի 5-ի N 560-L հրամանում փոփոխություն և լրացումներ կատարելու մասին» N 1570-L հրաման

Հրամանով սահմանվել է ապրանքներն անձնական օգտագործման ապրանքների շարքին չդասելու վերաբերյալ մաքսային մարմնի կողմից ընդունվող որոշման ձևը, դրա լրացման կարգը: Որոշման ընդունմամբ կանոնակարգվել են անձնական

օգտագործման ապրանքների նկատմամբ մաքսային մարմինների կողմից իրականացվող գործառնությունները, կապահովվի նաև միատեսակ վարչարարության իրականացումը:

Ընդունված հարկային և մաքսային հարաբերությունները կարգավորող իրավական ակտերի վերաբերյալ համառոտագրերը եռամսյակային պարբերականությամբ հրապարակվել են ՀՀ ՊԵԿ պաշտոնական կայքում:

III. ՀԱԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ



3.1 ՀԱՐԿԱՅԻՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ՊԵԿ կողմից 2024 թվականի ընթացքում իրականացվել է 1104 համալիր հարկային ստուգում, ինչը նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 85-ով կամ 7.1%-ով: Համալիր հարկային ստուգումների արդյունքներով առաջացած լրացուցիչ պարտավորության գումարը կազմել է 62,034.2 մլն դրամ, ինչը նախորդ տարվա նույն ցուցանիշի համեմատ աճել է 23,498.8 մլն դրամով կամ 61.0%-ով: Մեկ ստուգմամբ առաջացած լրացուցիչ պարտավորության գումարը կազմել է 56.2 մլն դրամ, ինչը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 23.8 մլն դրամով կամ 73.4%-ով:

Աղյուսակ 10. Ստուգման (ուսումնասիրության) արդյունքում հայտնաբերված գումար, այդ թվում՝ ներկայացված ճշտված հաշվարկներով առաջացած լրացուցիչ հարկային պարտավորություն

մլն դրամ

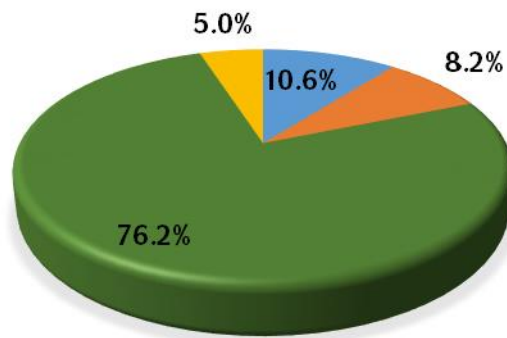
Ստուգման (ուսումնասիրության) տեսակ	2023		2024	
	Քանակ	Առաջադրված գումար	Քանակ	Առաջադրված գումար
Համալիր հարկային ստուգում՝ այդ թվում վերստուգում, լուծարային ստուգում	1189	38,535.4	1104	62,034.2
Թեմատիկ ստուգում, այդ թվում՝	21909	3,591.6	11926	3,522.6
Աշխատողի աշխատանքի ընդունումն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ձևակերպելու և (կամ) աշխատողի համար գրանցման հայտ ներկայացնելու ճշտության ստուգում	2896	578.0	1432	555.5
Պետական տուրքի հաշվարկման և գանձման ճշտության ստուգում	20	5.3	4	1.5
Ակցիզային դրոշմանիշերի և (կամ) դրոշմապիտակների կիրառման ճշտության ստուգում	543	213.2	674	279.4
ՀԴՄ-ների կիրառման ճշտության ստուգում	18647	2,504.2	10291	2,307.8

Միասնական հաշվին մուտքագրման գումարների հիմնավորվածության ուսումնասիրություն	7527	336.2	6218	414.2
Չափագրման ուսումնասիրություն	298	434.5	312	11,382.1
Թեմատիկ ուսումնասիրություն	295	9,436.3	506	16,480.7
Հանդիպակաց ուսումնասիրություն	6	-	10	-
ՀՀ ոչ ռեզիդենտների՝ ՀՀ աղքյուրներից ստացած եկամուտներից վճարված հարկի գումարի վերադարձի կամ օտարերկրյա պետության լիազորված մարմնի հարցումներին պատասխանելու նպատակով իրականացվող ուսումնասիրություն	241	-	24	-

2024 թվականի ընթացքում իրականացվել է 11926 թեմատիկ ստուգում, ինչը նախորդ տարվա համադրելի ցուցանիշի համեմատ նվազել է 9983-ով կամ 45.6%-ով: Իրականացվել է 1432 աշխատողի աշխատանքի ընդունումն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ձևակերպելու և (կամ) աշխատողի համար գրանցման հայտ ներկայացնելու ճշտության ստուգում, ինչը նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 1464-ով կամ 50.6%-ով: Մեկ թեմատիկ ստուգմամբ հայտնաբերված լրացուցիչ պարտավորության գումարը միջինում կազմել է 295,368.0 դրամ, ինչը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 131,434 դրամով կամ 80.2%-ով: 2024 թվականի ընթացքում իրականացվել է 10291 ՀԴՄ-ների կիրառման ճշտության ստուգում, ինչը նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 8356-ով կամ 44.8%-ով:

2024 թվականին իրականացված ստուգումների 76.2%-ը ՀԴՄ-ների կիրառման ճշտության ստուգումներն են, դրանց հաջորդում են աշխատողի աշխատանքի ընդունումն օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ձևակերպելու և (կամ) աշխատողի համար գրանցման հայտ ներկայացնելու ճշտության ստուգումները՝ 10.6%, համալիր հարկային ստուգումները (այդ թվում վերստուգում, լուծարային ստուգում)՝ 8.2%, ակցիզային դրոշմանիշերի և (կամ) դրոշմապիտակների կիրառման ճշտության ստուգումները՝ 5% (Գծապատկեր 13):

**Գծապատկեր 13: 2023-2024թթ.
ստուգումների տեսակները**



Հարկային հսկողության առավել արդյունավետ տեսակ է հարկ վճարողների գործունեության արդյունքում ի հայտ եկած անհապատասխանությունների և ռիսկերի վերաբերյալ վերլուծությունները վերջիններիս ծանուցելը: Հարկային մարմնի մշակած և փոփոխվող իրավակարգավորումներին համահունչ ու պարբերաբար արդիականացվող վերլուծական գործիքակազմի ընդլայնումը նպաստում է հարկ վճարողների կամավոր կարգապահության զարգացմանը: Վերլուծական կարողությունների (գործիքակազմի) կատարելագործումը և ավտոմատացումը թույլ է տալիս հարկ վճարողների ներկայացրած հաշվետվությունների, այլ պետական մարմիններից հարկ վճարողների գործարքների վերաբերյալ ստացվող տեղեկությունների հիման վրա՝ առանց հարկ վճարողներին այցելելու՝ հենց հարկային մարմնի գրասենյակում, կատարել տվյալների համադրումներ, որի արդյունքում հարկ վճարողները իրենց էլեկտրոնային գրասենյակների միջոցով ծանուցվում են անհամապատասխանությունների, ռիսկերի վերաբերյալ, որն իր հերթին հնարավորություն է ընձեռում հարկ վճարողներին ճշտելու հարկային հաշվարկները՝ առանց լրացուցիչ հսկողական աշխատանքներ իրականացնելու:

Վերլուծությունների, կամերալ ուսումնասիրությունների արդյունքում 2024թ-ի հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին բյուջե է հաշվեգրվել շուրջ 67.3 մլրդ դրամի լրացուցիչ հարկեր, իսկ նախորդ 2023թ. հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին՝ շուրջ 55.0 մլրդ դրամի լրացուցիչ հարկեր: Նշված ցուցանիշը գերազանցում է նախորդ տարվա արդյունքը 12.3 մլրդ դրամով, կամ 22.4%-ով:

Օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում կիրառվում է վարչարարական նոր գործիք՝ «Թեմատիկ ուսումնասիրություն» տեսակը, որի միջոցով հարկային

մարմինը հնարավորություն է ստացել վերլուծությունների արդյունքներին չարձագանքած կամ ոչ հիմնավոր արձագանքներ ներկայացրած հարկ վճարողների մոտ իրականացնել հսկողական աշխատանք և առաջադրել չհայտարարագրած հարկային պարտավորությունները (նախկինում այդպիսի հնարավորություն առկա չէր): Թեմատիկ ուսումնասիրության համար հիմք են հանդիսանում բացառապես կամերալ ուսումնասիրության արդյունքները:

Թեմատիկ ուսումնասիրությունների վերաբերյալ օրենսդրական փոփոխությունն ունեցել է կարգապահական և մոլտիպլիկատիվ արդյունավետություն՝ որի արդյունքում էապես նվազել է վերլուծությունների արդյունքում կազմվող կամերալ արձանագրությունների քանակը: Համակարգի ներդրումից ի վեր, երբ կամերալ արձանագրությունները, այդ թվում՝ նախկինում հարկ վճարողներին ներկայացված և անարձագանք մնացածները ևս, ներկայացվել են էլեկտրոնային եղանակով՝ հարկ վճարողները հին կամերալներից ներկայացրել են 4.7 մլրդ դրամի ճշտված հաշվարկներ, որոնցից 2.7 մլրդ դրամը 2024թ.-ի ընթացքում: Առավել ռիսկային և կամերալ արձանագրություններին չարձագանքած հարկ վճարողների մոտ 2024թ.-ի ընթացքում իրականացված 506 թեմատիկ ուսումնասիրությունների արդյունքում առաջադրվել է լրացուցիչ վճարման 16.5 մլրդ դրամ գումար:

Կամերալ վերլուծությունների արդյունքում ի հայտ եկած անհամապատասխանություններից բացի, հարկ վճարողները ծանուցվում են նաև իրենց կողմից դրսևորած ռիսկային վարքագծի վերաբերյալ: Հարկ վճարողների վարքագծի վերաբերյալ վերլուծություններն իրականացվում են ավտոմատ գործիքակազմի միջոցով: Մասնավորապես վերլուծվում, իսկ հետո նաև մշտադիտարկվում են հարկ վճարողների ՀԴՄ գործարքները, ստացած և դուրս գրած հարկային հաշիվները և հաշիվ վավերագրերը, երրորդ անձանցից ստացած տվյալները և այլն: Նշված ռիսկերի մասով հարկ վճարողների էլեկտրոնային էջերին ներկայացվել է շուրջ 60000 ծանուցագիր:

Վերլուծական գործիքակազմի պարբերաբար փոփոխությունների արդյունքում գործարկվել են նոր պրոֆիլներ՝ այդ թվում՝ դեբետային գումարների վերադարձի ռիսկային գումարների կանխարգելման նպատակով:

Մշտադիտարկման արդյունքում առավել ռիսկային և ծանուցումներից հետո վարքագիծը չփոխած հարկ վճարողների դեպքում, վերջիններիս վերաբերյալ

տեղեկատվությունը ներկայացվել է հետագա ընթացիկ հսկողության:

2024թ. ընթացքում ՀՕՀ վարչության բաժինների կողմից ձեռնարկվել են օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումներ՝ հարկային իրավախախտումների և հանցագործությունների կանխման, խափանման ու բացահայտման նպատակով: Աշխատանքներն իրականացվել են հետևյալ ուղղություններով՝

1. Ապրանքների մատակարարման կամ տեղափոխության փաստաթղթավորման օրենսգրքով սահմանված պարտադիր պահանջների խախտման դեպքերի բացահայտման ուղղությամբ կատարված աշխատանքներ

Իրականացվել է թվով 423 օպերատիվ-հետախուզական միջոցառում, ինչի արդյունքում 401 դեպքով արձանագրվել է առանց համապատասխան ուղեկցող փաստաթղթերի 9.0 մլն դրամի հարկային օրենսգրքի պարտադիր պահանջների խախտումով ապրանքների մատակարարում և տեղափոխություն: Թվով 36 հարկ վճարողի մոտ խախտումն արձանագրվել է 2 և ավել անգամ, որից 33-ի մոտ՝ 2-րդ դեպք, 3-ի մոտ՝ 3-րդ դեպք:

2. Ապօրինի գործունեության բացահայտման ուղղությամբ կատարված աշխատանքներ

Իրականացվել է 347 օպերատիվ-հետախուզական միջոցառում, ինչի արդյունքում 310 դեպքով կազմվել է համապատասխան արձանագրություններ, համաձայն որի ձեռնարկատիրական եկամտի չափը կազմել է 833.0 մլն դրամ:

3. Լիցենզավորման կամ ծանուցման ենթակա գործունեությունն առանց լիցենզիայի կամ առանց ծանուցման իրականացնելը կամ առանց թույլտվության կամ առանց լիցենզիայի ընդերքը կամ բնական պաշարներն օգտագործելու ուղղությամբ կատարված աշխատանքներ

Ձեռնարկվել է թվով 188 օպերատիվ-հետախուզական միջոցառում, որի արդյունքում 143 դեպքով արձանագրված խախտման չափը կազմել է 909.5 մլն դրամ:

4. Արգելված գործունեության բացահայտման ուղղությամբ կատարված աշխատանքներ

Օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների արդյունքում 3 դեպքով արձանագրվել է արգելված գործունեության փաստ՝ արձանագրված խախտման չափը կազմել է 44.6 մլն ՀՀ դրամ:

5. ՀԴՄ կիրառման և ՉԱ գրանցման ճշգրտության ստուգումների ուղղությամբ

կատարված աշխատանքներ

Իրականացվել է ՀԴՄ-ի կիրառման և չձևակերպված աշխատողի գրանցման ճշտության ստուգում, որից՝

27 դեպքով արձանագրվել է ՀԴՄ-ի շահագործման կանոնների խախտում՝ 9.7 մլն դրամ,

18 դեպքով արձանագրվել է 87 չգրանցված աշխատող, տուգանքի գումարը կազմել է 21.7 մլն դրամ:

6. Ակցիզային դրոշմանիշերով և (կամ) դրոշմապիտակներով դրոշմավորման և (կամ) դրոշմապիտակավորման կանոնների պահպանության ուղղությամբ կատարված աշխատանքներ (ՕՀՄ և ստուգում)

Իրականացված օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների արդյունքում 57 դեպքով հայտնաբերվել է 28.4 մլն դրամի դրոշմապիտակներով դրոշմավորման և (կամ) դրոշմապիտակավորման կանոնների պահպանության կանոնների խախտումներ:

7. Ստվերային շրջանառության բացահայտում, որի արդյունքում ներկայացվել են ԱԱՀ-ի, շրջանառության հարկի, եկամտային հարկի, ակցիզային հարկի ճշտված հաշվարկներ

Ձեռնարկվել է թվով 684 միջոցառում, բոլոր դեպքերով ներկայացվել են ճշտված հաշվարկներ: Արդյունքում նախկինում ներկայացված 37.7 մլն դրամի իրացման շրջանառության փոխարեն արտացոլվել է 73.7 մլն դրամի իրացման շրջանառություն, որոնց ճշտված հարկային հաշվարկներով ավելացված շրջանառությունը կազմել է՝ 36.0 մլրդ դրամ և հաշվարկվել է լրացուցիչ բյուջե վճարման ենթակա 6.0 մլրդ դրամ հարկի գումար:

8. Հարկային իրավախախտման, կանխման շրջանակներում ԵԱՏՄ տարածքից ներմուծված ապրանքների ինվոյսներում գների արժանահավաստությունը ճշտելու ուղղությամբ կատարված աշխատանքներ

Ձեռնարկվել է թվով 3755 միջոցառում, բոլոր դեպքերով ներկայացվել են ճշտված հայտարարագրեր: Արդյունքում նախկինում ներկայացված 8.2 մլրդ դրամ ինվոյսային արժեքի փոխարեն արտացոլվել է 15.0 մլրդ դրամ ինվոյսային արժեք և ներկայացված ճշտված հայտարարագրերով հաշվարկվել է լրացուցիչ բյուջե վճարման ենթակա 1.4 մլրդ դրամ:

9. *Տնտեսական գործունեության դեմ ուղղված հանցագործությունների բացահայտման ուղղությամբ կատարված աշխատանքներ*

206 դեպքով նախապատրաստվել են նյութեր՝ կազմվել են 29.2 մլրդ դրամի նախնական հաշվարկներ, համապատասխան նյութերն ուղարկվել են ՀՀ քննչական կոմիտե՝ քրեական վարույթ նախաձեռնելու նպատակով:

10. *Շահութահարկի թաքցված հարկվող օբյեկտները բացահայտելու ուղղությամբ կատարված աշխատանքներ*

Իրականացվել է թվով 136 օպերատիվ-հետախուզական միջոցառում, որի արդյունքում 86 դեպքով ավելացվել է հարկվող շահույթը 1.9 մլրդ դրամ, իսկ շահութահարկի գումարը՝ 338.0 մլն դրամ:

Տնտեսվարող սուբյեկտների մոտ թվով 50 դեպքով կատարվել է ծախսերի մասով նվազեցումներ 2.0 մլրդ դրամի չափով, իսկ շահութահարկը կազմել է 193.5 մլն դրամ:

11. *Հարկման համակարգերի փոփոխությունների ուղղությամբ կատարված աշխատանքներ*

Իրականացված օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների արդյունքում 32 հարկ վճարողների կողմից ներկայացվել են համապատասխան հայտարարություններ՝ ըստ հետևյալի.

թվով 5 հարկ վճարող միկրոձեռնարկատիրության սուբյեկտից անցել է ԱԱՀ հարկման դաշտ,

թվով 52 հարկ վճարող միկրոձեռնարկատիրության սուբյեկտից անցել է շրջանառության հարկի դաշտ:

12. *Վերլուծությունների բաժնի կողմից իրականացված աշխատանքներ*

2024թ-ի ընթացքում ՀՕՀ վարչության թիվ 15 բաժնում ՀՀ ՊԵԿ տարբեր կառուցվածքային ստորաբաժանումներից և ՀՕՀ վարչության տարբեր բաժիններից ստացվել է թվով 980 փաստաթուղթ՝ 66.4 մլրդ ՀՀ դրամ հաշվարկված հարկային պարտավորություն, որից նախնական հաշվարկ, թեմատիկ ուսումնասիրության և արձանագրության թվով 335 փաստաթուղթ (41.3 մլրդ ՀՀ դրամ հարկային պարտավորություն), սնանկության և հարկային պարտավորությունների առաջացման վարքագծին գնահատական տալու վերաբերյալ թվով 594 փաստաթուղթ, որոնց մասով հարկային պարտավորությունները կազմել են 17.0 ՀՀ դրամ, ստուգման ակտ, կասեցված ստուգում թվով 36 փաստաթուղթ, որոնց մասով հարկային

պարտավորությունները կազմել են 7.7 մլրդ ՀՀ դրամ, մաքսային խախտումների, սնանկության կառավարիչների, դիմում բողոքների և աջակցություն ցուցաբերելու վերաբերյալ թվով 15 փաստաթուղթ՝ 260.0 մլն ՀՀ դրամ:

2024թ-ի ընթացքում թիվ 15 բաժնում ավարտվել է թվով 929 փաստաթուղթ, որոնցից 690-ով հանցագործության մասին հաղորդումներ են ներկայացվել ՀՀ քննչական կոմիտե, վերադարձվել է թվով 236 փաստաթուղթ, ՕՀՄ շրջանակներում օգտագործելու համար թվով՝ 3 փաստաթուղթ:

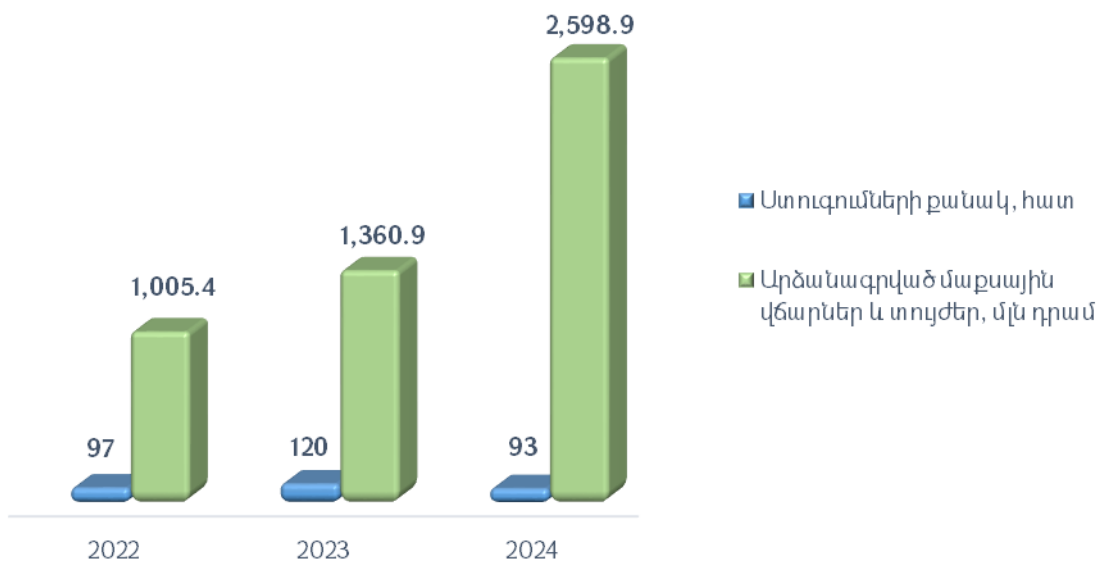
**Աղյուսակ 12. ՀՀ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների բողոքարկման
հանձնաժողովի կողմից 2023-2024թթ. հունվար-դեկտեմբեր
ամիսներին կայացված որոշումների վերաբերյալ**

Ցուցանիշ	2023	2024	Աճի տեմպ %
ՀՀ ՊԵԿ հարկային և մաքսային մարմինների բողոքարկման հանձնաժողովի կողմից ընդունված որոշումներ, որից՝	2343	2325	-0.8%
բավարարվել է	869	855	-2%
բավարարվել է մասնակի	58	86	48%
կարճվել	334	296	-11%
մերժվել է	1081	1088	1%
կասեցվել է	1	0	-100%
վերստուգում	0	0	0%

3.2 ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

2024 թվականի ընթացքում հետբացթողումային հսկողության վարչության կողմից կատարվել է 93 ստուգում, որոնց արդյունքում լրացուցիչ հաշվարկված մաքսային վճարների և տույժերի գումարը կազմել է 2,598.9 մլն դրամ (Գծապատկեր 14), որից ՀՀ պետական բյուջե վճարվել է 435.7 մլն դրամ:

Գծապատկեր 14: 2022-2024թթ. հետբացթողումային հսկողության վարչության կողմից իրականացված ստուգումների քանակը և արձանագրված մաքսային վճարները



2024 թվականի ընթացքում մաքսային հսկողության շրջանակներում իրականացվել են հետևյալ աշխատանքները.

✓ Սպասարկման որակի բարձրացմանն ուղղված աշխատանքներ

1. Մաքսային կարգավորման մասին» օրենքի 284-րդ հոդվածի 2-րդ մասի պահանջներից ելնելով, անմաքս առևտրի խանութի տիրապետողների ռեեստրում ընդգրկվելու նպատակով տնտեսվարող սուբյեկտների ընտրության գործընթացը առավել օբյեկտիվ և մրցակցային դարձնելու համար մշակվել և ներդրվել է անմաքս առևտրի խանութի նախատրակավորման այն չափանիշները, որոնց պետք է համապատասխանեն անմաքս առևտրի խանութի տիրապետողների ռեեստրում ընդգրկվելուն հավակնող անձինք, ինչպես նաև սահմանվել է անմաքս առևտրի խանութի տիրապետողների ռեեստրում ընդգրկման բոլորովին նոր ընթացակարգ՝ մրցույթի տարրերով: Մասնավորապես, նախատեսվել է հիմնել հանձնաժողով, որը կիրականացնի անմաքս առևտրի խանութի տիրապետողների ռեեստրում ընդգրկվելու հավակնություն ունեցող սուբյեկտների ենթադրյալ գործունեության նախնական

գնահատում՝ առկա առաջարկներից ընտրելով լավագույններին, ինչից հետո միայն ընտրված լավագույն առաջարկները իրականություն դառնալու հնարավորություն կստանան: Նոր կարգավորման արդյունքում կապահովվի անմաքս առևտրի խանութի կազմակերպման նպատակով պետական կամ համայնքային անշարժ գույքի վարձակալության իրավունքն այնպիսի անձին վերապահելու հնարավորությունը, ով հավաստված ունի անմաքս առևտրի խանութի կազմակերպման նախօրոք ստուգված կարողություն և կբացառվի նշված կարողությունը չունեցող անձի հետ տարածքի վարձակալության պայմանագրի կնքման հնարավորությունը:

2. ՀՀ ՊԵԿ կառուցվածքում 2024 թվականի ապրիլի 11-ից ձևավորվել է հատուկ մասնագիտացված աշխատանքային խումբ, որն անվճար կերպով իրականացնում է երկակի կամ ռազմական նշանակության ապրանքների անվանացանկերում ընդգրկված ապրանքների նախնական ուսումնասիրություն և դրա արդյունքում, սովորաբար մի քանի ժամվա, երբեմն առավելագույնը մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում, որոշում է կայացնում այդ ապրանքների միանշանակ երկակի կամ ռազմական նշանակության չհանդիսանալու կամ այդ հանգամանքը պարզելու համար փորձաքննության ենթակա լինելու վերաբերյալ:

11.04.2024-30.12.2024թթ. ընկած ժամանակահատվածում տվյալ աշխատախմբին «ՀՀ արտաքին առևտրի ազգային մեկ պատուհան» էլեկտրոնային հարթակում հասանելի «թույլատվական փաստաթղթեր» (sw.gov.am) ենթահամակարգի միջոցով հայտատուների կողմից երկակի և (կամ) ռազմական նշանակության ապրանքների վերաբերյալ եզրակացություն ստանալու համար ներկայացված անվճար հիմունքներով ուսումնասիրված հայտերի ընդհանուր քանակը կազմել է 9991 հայտ, (57069 ապրանքատեսակ), որից ռազմական նշանակության ապրանքների մասով՝ 8636 հայտ (38048 ապրանքատեսակ), իսկ երկակի նշանակության ապրանքների մասով՝ 1355 հայտ (19021 ապրանքատեսակ):

Ուսումնասիրության արդյունքում մաքսային սահմանը հատելիս փորձագիտական եզրակացության ներկայացման անհրաժեշտություն չի առաջացել ռազմական նշանակության ապրանքների մասով՝ 7094 հայտի (34024 ապրանքատեսակի), երկակի նշանակության ապրանքների մասով՝ 885 հայտի (17336 ապրանքատեսակների) շրջանակներում: Յուրաքանչյուր հայտի ուսումնասիրությունը տևել է մինչև մեկ աշխատանքային օր:

Փորձաքննության է ուղարկվել ռազմական նշանակության ապրանքների մասով՝ 1542 (8636 հայտի նկատմամբ՝ 17,85%) հայտ (4024 ապրանքատեսակ), երկակի նշանակության ապրանքների մասով՝ 470 (1355 հայտի նկատմամբ՝ 34,68 %) հայտ (1685 ապրանքատեսակ):

Այսպիսով, 11.04.2024-30.12.2024թթ. ժամանակահատվածում իրականացված աշխատանքների արդյունքում տնտեսավարողները տնտեսել են թե ժամանակ (յուրաքանչյուր հայտի մասով՝ 2-4 աշխատանքային օր), թե ֆինանսական միջոցներ՝ շուրջ 138.220.000 ՀՀ դրամ, որից 85.128.000 ՀՀ դրամ՝ ռազմական նշանակության ապրանքների մասով, և 53.100.000 ՀՀ դրամ՝ երկակի նշանակության ապրանքների փորձաքննության մասով:

Միևնույն ժամանակ ՀՀ ՊԵԿ պաշտոնական կայքէջում պարբերաբար հրապարակվում է երկակի և (կամ) ռազմական նշանակության չհանդիսացող ապրանքների թարմացված ցանկը, որի շրջանակներում ներկայումս ցանկում ներառված են 57621 ռազմական և 13089 երկակի նշանակության չհանդիսացող ապրանքատեսակներ:

3. ԵԱՏՄ մաքսային օրենսգրքի 21-րդ հոդվածի 6-րդ կետին համապատասխան՝ առանձին տեսակի ապրանքների դասակարգման վերաբերյալ ՀՀ ՊԵԿ կողմից տրված բոլոր պարզաբանումները ամփոփվել են մեկ ժողովածուի տեսքով «Word» ձևաչափի փաստաթղթում: ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 2022 թվականի դեկտեմբերի 30-ի «ՀՀ ՊԵԿ պաշտոնական ինտերնետային կայքի սպասարկման թիվ 1405-Լ հրամանի համաձայն նյութն ուղարկվել է ՀՀ ՊԵԿ մաքսային ծառայության պաշտոնական կայքէջի «Ապրանքների դասակարգում» բաժնում տեղադրելու նպատակով: Նշված ժողովածուն կհանդիսանա ապրանքների դասակարգման վերաբերյալ տեղեկատվական աջակցության արժեքավոր գործիք ինչպես ՀՀ ՊԵԿ համակարգի աշխատակիցների, այնպես էլ ԱՏԳ մասնակիցների համար:

4. 2024 թվականի հունվար-դեկտեմբեր ժամանակահատվածում ՀՀ կառավարության 2023 թվականի մայիսի 25-ին ընդունված թիվ 808-Ն որոշման շրջանակներում ուսումնասիրվել են ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարության կողմից՝ որոշման կից ցանկում նշված ապրանքների Հայաստանի Հանրապետությունից արտահանման և «մաքսային տարանցում» մաքսային ընթացակարգով դեպի ԵԱՏՄ անդամ պետություններ տեղափոխման վերաբերյալ ներկայացված դիմումները և

տրամադրվել է համապատասխան դիրքորոշում՝ 237 դեպքով:

5. Շարունակվում են նախնական մաքսային հայտարարագրման համակարգի կատարելագործման և արդիականացման աշխատանքները: Վերջինիս ներդրման գործընթացի արդյունքում նախնական մաքսային հայտարարագրերով հայտարարագրված ապրանքների բացթողումն իրականացվում է սահմանային մաքսային կետերում, ընդ որում՝ արտահերթ, ինչի շնորհիվ ապրանքները անմիջապես տնօրինվում են տնտեսվարողի կողմից, որի արդյունքում էլ տնտեսվարողները խնայում են ֆինանսական միջոցներ և զգալի ժամանակ, քանի որ մաքսային հսկողության համար անհրաժեշտ գործառույթների զգալի մասն իրականացվում է մինչև ապրանքների փաստացի ներմուծումը:

Նախնական մաքսային հայտարարագրման գործընթացի շնորհիվ մաքսային ձևակերպումների ժամանակահատվածը երկիր մուտք գործելուց մինչև ապրանքի բացթողումը 2-3 օրվա փոխարեն 2023 թվականին կազմել է 1,5 ժամ, իսկ 2024 թվականին այդ ցուցանիշը բարելավվել է՝ դառնալով 1 ժամ: 2024 թվականի ընթացքում նախնական հայտարարագրման դեպքերը 2023 թվականի համեմատ 6700-ից հասել են 17751-ի, այսինքն՝ աճել են ավելի քան 2.5 անգամ: Տվյալ հայտարարագրերով հայտարարագրված ապրանքները ՀՀ են ներմուծվել 37133 բեռնատար տրանսպորտային միջոցներով, որը ավելի քան 2 անգամով գերազանցում է 2023 թվականի ցուցանիշը, իսկ նախնական հայտարարագրում իրականացնող տնտեսվարողների քանակը 119-ից դարձել է 248, այսինքն՝ ավելացել է շուրջ 2 անգամ:

6. 2024 թվականի սեպտեմբերի 6-ից ներդրվել է պարբերական մաքսային հայտարարագրման ինստիտուտը, որն իր բնույթով նման է նախնական մաքսային հայտարարագրմանը, սակայն ի տարբերություն նախնական հայտարարագրմանը, որի դեպքում հայտարարագրված ապրանքների ամբողջ խմբաքանակը պետք է հատի ՀՀ սահմանը, հայտարարատուի կողմից ճշգրտվի հայտարարագիրը, որից հետո միայն տվյալ հայտարարագրով ներմուծվող ապրանքները կարող են բաց թողնվել, պարբերական մաքսային հայտարարագրման դեպքում հայտարարագրված ապրանքների բացթողումն իրականացվում է մինչև ապրանքների սահմանը հատելը, ինչը նշանակում է, որ կազմակերպությունը մեկից ավելի տրանսպորտային միջոցներով ներմուծվող մեկ խմբաքանակ բեռը կարող է տնօրինել տրանսպորտային միջոցի սահմանահատման պահից: Գործընթացը դեռևս լայն տարածում չունի,

աշխատանքներ են տարվում հայտարարագրման նշված ինստիտուտի ընդլայնման ուղղությամբ:

7. 2024 թվականին լիազորված տնտեսական օպերատորների (LSO) վկայականներ են ստացել երկու ընկերություն: Նշված կազմակերպություններից «Երևանի կոնյակի գործարանը» հիմնականում իրականացնում է արտահանումներ, որի դեպքում ապրանքներով բեռնված տրանսպորտային միջոցի բացթողնման գործընթացը իրականացվում է տնտեսվարողի տարածքում՝ մաքսային ծառայողի ներկայությամբ: LSO-ների հետ օրենսդրությամբ նախատեսված պարզեցումների շրջանակում «Երևանի կոնյակի գործարան» ՓԲԸ-ն իր կողմից արտահանվող բեռների մաքսային հսկողության նպատակով ձեռք է բերել և ինքնուրույնաբար կիրառում է մաքսային մարմնի պահանջների համապատասխան նույնականացման միջոցներ (կապարակնիքներ), ինչն էլ իր հերթին նպաստում է գործընթացի տևողության կրճատմանը:

8. Մաքսային սահմանը հատող ֆիզիկական անձանց իրազեկվածության մակարդակը բարձրացնելու նպատակով եռալեզու տարբերակով (հայերեն, ռուսերեն, անգլերեն լեզուներով) «հարց ու պատասխան» ձևաչափով մշակվել և ՀՀ ՊԵԿ պաշտոնական կայքում՝ <https://src.am/am/getMenusContents/266> հղումով տեղադրվել են թվով 11 ուղեցույցներ և նույն բովանդակությամբ անիմացիոն հոլովակներ:

9. Ֆիզիկական անձ-մաքսային մարմին անմիջական շփումների կրճատման, մաքսային գործառնությունների պարզեցման նպատակով ընդունվել է ՀՀ կառավարության 2024 թվականի օգոստոսի 29-ի «Հայտարարատուի կողմից ներկայացված դիմումի և փաստաթղթերի հիման վրա մաքսային մարմինների կողմից մաքսային հայտարարագրերի լրացման կարգը սահմանելու մասին» N 1372-Ն որոշումը, որի համաձայն՝ ոչ ԵԱՏՄ անդամ պետություններից ֆիզիկական անձանց կողմից ներմուծված և մաքսային մարմնի կողմից անձնական օգտագործման չդիտարկված ապրանքները՝ ֆիզիկական անձի կողմից պատշաճ լրացված դիմումի և փաստաթղթերի հիման վրա՝ անվճար հայտարարագրվում են մաքսային մարմնի կողմից՝ հնարավորություն ընձեռելով ֆիզիկական անձանց խուսափել մաքսային միջնորդական ծառայությունների վճարներից: Ծառայությունը մատուցվում է առցանց՝ էլեկտրոնային եղանակով:

10. 2024 թվականի ընթացքում մաքսային համակարգում իրականացվել են

կադրային մեծամասշտաբ բարեփոխումներ, մասնավորապես՝ մաքսային ծառայության ստորաբաժանումների աշխատակիցները 2023-2024թթ-ին մասնակցել են կամ մաքսային ծառայողի ընդունելության, կամ մաքսային ծառայողի վերապատրաստման դասընթացներին, որոնց շրջանակներում իրականացվել է նաև նրանց բարելավության գնահատումը:

ՀՀ վարչապետի 2018 թվականի հունիսի 11-ի թիվ 702-Լ որոշման մեջ կատարված փոփոխության համաձայն՝ 2024 թվականից մաքսային համակարգում տեղի են ունեցել կառուցվածքային լայնամասշտաբ փոփոխություններ. ներկայումս համակարգը գործում է նոր օպտիմալացված կառուցվածքով: Կառուցվածքային փոփոխություններից հետո համակարգում աշխատում են վերապատրաստման կամ ընդունելության ծրագրի շրջանակներում հավաստագրված աշխատակիցներ: 2024 թվականի հոկտեմբերի 1-ից ՀՀ ՊԵԿ պետական սահմանի ցամաքային անցման կետերում մաքսային սպասարկման և հսկողության վարչության թիվ 1-12 բաժինների աշխատանքը կազմակերպվել է ռոտացիոն սկզբունքով:

- Վերջինիս ենթակայության տակ գտնվող մաքսային հսկողության տարածքներում (տերմինալներում) խստացվել է անձանց ելքն ու մուտքը, մասնավորապես սահմանվել է միատեսակ անցագրային ռեժիմ, որպեսզի հաշվառի անձանց մուտքը և ելքը, ինչպես նաև այցելության նպատակը:

- Պարբերաբար կազմակերպվել են հանդիպումներ մաքսային միջնորդների հետ, գույքագրվել են առկա խնդիրները և աշխատանքներ են տարվել դրանց լուծման ուղղությամբ:

11. «Ուրբան Լոջիստիկ տերմինալ» ՓԲԸ ժամանակավոր պահպանման պահեստում իրականացվում է 24 ժամյա հերթապահություն՝ Հայաստանի Հանրապետությունից միրգ բանջարեղենի անխոչընդոտ արտահանումը կազմակերպելու նպատակով:

12. Սահմանված վայրերից դուրս մաքսային գործառնություններ իրականացնելիս ՀՀ ՊԵԿ տեղեկատվական բազաներին հասանելիություն ունենալու նպատակով մաքսային համակարգում ներդրվել են համակարգչային պլանշետներ, ռացիաներ, որոնք բաշխվել են սահմանային անցման կետում, ինչպես նաև Երևանի և մարզերի մաքսային ստորաբաժանումներում: Արդյունքում կրճատվել է մաքսային գործառնությունների կազմակերպման ժամանակը:

13. Կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցման նպատակով մաքսային համակարգում ձեռք են բերվել և բաշխվել են մաքսային ծառայողի համազգեստին ամրացվող անհատական տեսանկարահանող սարքեր (տեսախցիկներ), որոնք ընձեռում են մաքսային հսկողության գործընթացի նկարահանման հնարավորություն: Արդյունքում մաքսային հսկողության գործընթացը կազմակերպվում է նաև հեռավար եղանակով:

✓ Մաքսային մարմինների էլեկտրոնային կառավարման համակարգերի կատարելագործում.

1. 2024 թվականի 1-ին կիսամյակում ՀՀ ՊԵԿ արտաքին տնտեսական գործունեության մաքսային սպասարկման և հսկողության վարչության (այսուհետ՝ ԱՏԳՄՍՀՎ) ռիսկերի բացահայտման և մաքսային վարչարարության զարգացման բաժնի աշխատակիցների կողմից աշխատանքներ են իրականացվել Mulberry համակարգի «Էլեկտրոնային մաքսային արխիվ» ենթահամակարգի ներդրման ուղղությամբ, այդ թվում բոլոր մաքսային ստորաբաժանումների աշխատակիցների, այդ թվում կառուցվածքային փոփոխություններով պայմանավորված նոր նշանակված աշխատակիցների հասանելիության ապահովման համակարգից օգտվելու իրազեկվածության մակարդակի բարձրացման ուղղությամբ: Իրականացված աշխատանքների արդյունքում մաքսային ստորաբաժանումներում «Էլեկտրոնային մաքսային արխիվ» ենթահամակարգը ամբողջությամբ ներդրվել է և գործարկվում է:

2. ՀՀ վարչապետի 04.10.2019 թվականի թիվ 1408-Լ որոշման համաձայն՝ «Մեկ կանգառ, մեկ պատուհան» սկզբունքի ներդրման շարունակականությունն ապահովելու շրջանակներում մեկ պատուհան համակարգի «Թույլատվական փաստաթղթեր» էլեկտրոնային համակարգը ներդրված է, և գրեթե բոլոր գերատեսչությունների ինտեգրման գործընթացն ավարտված է: Ներկայումս «Թույլատվական փաստաթղթեր» էլեկտրոնային համակարգով իրականացվում է թվով 15 գերատեսչությունների և փորձաքննություն մատուցող կազմակերպությունների կողմից 50-ից ավել թույլատվական փաստաթղթերի դիմելու և թույլատվություն ստանալու հնարավորություն:

3. 2024 թվականին ներդրվել է «Մայլինգ» համակարգը, որը հնարավորություն տվեց նախքան ծանուցման համակարգի ներդրումը ՀՀ-ից արտահանվող (այդ թվում ԵԱՏՄ անդամ երկրներ) ապրանքների համար ներկայացված հայտարարագրերը գրանցվելուց հետո, երբ ռիսկի պրոֆիլների հիման

վրա հսկողության ակտում ձևավորվում են փաստաթղթային հսկողության կիրառման միջոցով ռիսկերի նվազեցման միջոցառումների իրականացման ցուցումներ, մաքսային գործառնություններն իրականացնել առանց ԱՏԳ մասնակիցների ֆիզիկական ներկայության: 2024 թվականի դեկտեմբերին մեկնարկել է «Ծանուցումների և անձնակազմի ծրագրային գործընթացի կառավարման համակարգի» ներդրման գործընթացը:

4. Ներդրվել է մաքսային իրավախախտումների միասնական շտեմարանը, և մաքսային կանոնների խախտման վերաբերյալ արձանագրությունները գրվում են բացառապես այդ համակարգի միջոցով:

5. 2024 թվականից սկսվել է մտավոր սեփականություն պարունակող ապրանքների հսկողությանը իրականացումը մաքսային ծառայողի կողմից՝ «Ռիսկերի կառավարման համակարգի» միջոցով:

6. 2024 թվականի հոկտեմբերի 1-ից «ՀՀ արտաքին առևտրի ազգային մեկ պատուհան» հարթակում գործում է «Տրանսպորտային միջոցների վերահսկողություն մաքսային հսկողության տարածքում» ենթահամակարգը, որի միջոցով իրականացվում է մաքսային հսկողության տարածքում տրանսպորտային միջոցների վերահսկողություն, այդ թվում՝ տրանսպորտային միջոցների Հայաստանի Հանրապետությունից ելքի ուղղությամբ: Արդյունքում մաքսային մարմնի կողմից տրանսպորտային միջոցների նկատմամբ հսկողությունն ավելացել է 40%-ով:

✓ Մաքսային մարմինների ենթակառուցվածքների զարգացում.

1. Մարգարա սահմանային անցման կետում տեղադրելու նպատակով 2024 թվականի հունվարին մատակարարվել է թվով 1 մետաղ հայտնաբերող ստացիոնար սարքավորում և թվով 1 ֆիզիկական անձանց խորը զննող ռենտգենյան սարքավորում, որոնք տեղադրվել և կարգաբերվել են և գտնվում են աշխատանքային վիճակում:

2. ՀՀ ՊԵԿ-ին տրամադրվող աջակցության շրջանակներում ԱՄՆ կառավարության կողմից ստացվել են բեռնատարներ զննող “Rapiscan Eagle M60 ZBx” մակնիշի թվով 2 մոբիլ ռենտգենյան սարքավորում: Սարքավորումների շահագործման նպատակով կազմակերպվել են դասընթացներ: Նրանցից առաջինը արդեն շահագործվում է Ագարակ անցման կետում:

3. ԱՄՆ Էներգետիկայի դեպարտամենտի կողմից, աջակցության ծրագրի շրջանակներում, ստացվել են “Rapiscan” մակնիշի ստացիոնար ռադիացիոն

հսկողության սարքավորումներ ՀՀ ՊԵԿ էլեկտրոնային առևտրի և օդային տրանսպորտով իրականացվող փոխադրումների վարչությունում (Զվարթնոց օդանավակայան) շահագործվող “Yantar” մակնիշի ռադիացիոն հսկողության սարքավորումների փոխարինման համար: ԿԱՐԳՈՐԻ բեռնային մասնաշենքում և ուղևորային մասնաշենքում փոխարինման աշխատանքները ամբողջությամբ ավարտված են, ԱՄՆ գործընկերների մասնակցությամբ իրականացվել են թեստավորման աշխատանքներ, շահագործվում են ամբողջ ծավալով:

4. ԱՄՆ կառավարության աջակցությամբ ստացվել են ZBV w/TXV մակնիշի միաժամանակ ռենտգենյան և անդրադարձող էֆեկտներով աշխատող՝ բեռնատարներ և թեթև տրանսպորտային միջոցներ զննող մոբիլ սարքավորումներ: Իրականացվել են շահագործման նպատակով համապատասխան դասընթացներ: Սարքավորումներից մեկը հետագա շահագործման նպատակով տեղափոխվել է Բագրատաշեն անցման կետ:

5. ՀՀ ՊԵԿ-ում մաքսային ծառայողների միջև կապի, տեղեկատվության թափանցիկ և օպերատիվ ապահովման նպատակով ձեռք են բերվել կրովի ռադիոկայաններ: Վերջիններս արդեն շահագործման փուլում են:

6. Վերոնշյալ ԱՄՆ էներգետիկայի դեպարտամենտի կողմից, աջակցության ծրագրի շրջանակներում, ստացվել են “Symantec VeriFinder SN20” մակնիշի ռադիացիոն հսկողության ձեռքի ռադիոմետր սպեկտրոմետրեր՝ ՀՀ ՊԵԿ էլեկտրոնային առևտրի և օդային տրանսպորտով իրականացվող փոխադրումների վարչությունում տեղադրված նոր Rapiscan մակնիշի ռադիացիոն հսկողության սարքավորումների հետ համատեղ շահագործման համար:

✓ Ապրանքներն ըստ ԵԱՏՄ ԱՏԳ ԱԱ դասակարգման ոլորտում նախաձեռնված աշխատանքներ.

ՀՀ իրավապահ մարմինների, ՀՀ ՊԵԿ ստորաբաժանումների, ԱՏԳ մասնակիցների և այլ շահագրգիռ անձանց կողմից, ինչպես բացթողումից առաջ այնպես էլ բացթողումից հետո ապրանքների դասակարգման վերաբերյալ հարցումներով կատարվել են ուսումնասիրություններ և տրամադրվել են դիրքորոշումներ, որոշումներ: Կայացվել են «Ապրանքի ոչ ճիշտ դասակարգում հայտնաբերելու դեպքում ապրանքի դասակարգման մասին» թվով 70 ԱԴՈ որոշում,

որոնց հիման վրա ՀՀ ՊԵԿ համապատասխան ստորաբաժանման կողմից կազմվել են ակտեր և ԱՏԳ մասնակիցները մաքսային կանոնների խախտման համար ենթարկել են պատասխանատվության: ԱՏԳ մասնակցի գրավոր դիմումի հիման վրա կայացվել է «Չհավաքված կամ կազմատված, այդ թվում՝ չկոմպլեկտավորված կամ անավարտ վիճակում տեղափոխվող ապրանքների դասակարգման վերաբերյալ» թվով 14 որոշում, որոնց հիման վրա տարբեր ժամանակահատվածներում և տարբեր երկրներից ՀՀ ներմուծված արտադրական հոսքագծերը կամ ջերմոցները կամ գործարանները հայտարարագրվել են մեկ 10-անիշ ԵԱՏՄ ԱՏԳ ԱԱ ծածկագրով: ԱՏԳ մասնակցի գրավոր դիմումի հիման վրա կայացվել է «Ապրանքների նախնական դասակարգման վերաբերյալ» թվով 10 որոշում, որոնց հիման վրա հետագայում ՀՀ պետք է ներմուծվեն կամ ՀՀ-ից արտահանվեն ապրանքներ:

ՀՀ ՊԵԿ պաշտոնական կայքէջում հրապարակված է առանձին տեսակի ապրանքների դասակարգման վերաբերյալ թվով 111 համապատասխան պարզաբանումներ: Իրականացվում է մաքսային ձևակերպումների ժամանակ դրանց կիրառման նկատմամբ մշտական հսկողություն:

ՀՀ ՊԵԿ պաշտոնական կայքէջում պարբերաբար տեղադրվում է ՀՀ մաքսային մարմնի կողմից տրամադրված ապրանքի դասակարգման վերաբերյալ նախնական որոշումներից համապատասխան տեղեկատվությունը:

- Ապրանքների ժամանակավոր պահպանության վայրերից դուրս, այսինքն՝ ստացողի պահեստում կազմակերպվող ժամանակավոր պահպանության գործընթացի նկատմամբ իրականացվող հսկողության շրջանակներում իրականացվում են հետևյալ աշխատանքները: Ներդրված պրակտիկայի շրջանակներում ժամանակավոր պահպանության նոր՝ դեռևս անձանոթ վայրերում պահպանության թույլտվության խնդրարկման դեպքերում ընտրանքային կարգով ուսումնասիրվում են խնդրարկված տարածքի պայմանները, պահպանության հուսալիության և նույնականացման միջոցների կիրառման հնարավորությունները, ինչի հիման վրա էլ որոշում է կայացվում տվյալ վայրում պահպանությունը թույլատրելու հարցում: Ըստ էության ձևավորվում է պահպանության վայրերի, դրանց պայմանների վերաբերյալ որոշակի տեղեկատվական բազա կամ ռեեստր:

- Խստացվել են ստացողի պահեստում պահպանության կազմակերպման գործընթացում առաջադրված պահանջները, մասնավորապես սահմանվել է, որ

պահպանությունը պետք է իրականացվի առանձնացված վայրում և մաքսային կնիքների և կապարակնիքների կիրառմամբ՝ դրանց վերաբերյալ տեղեկությունները պարտադիր կարգով մուտքագրելով ժամանակավոր պահպանության հանձնման արձանագրություններում: Նշված արձանագրությունների կազմման գործընթացի նկատմամբ իրականացվում է կենտրոնացված հսկողություն:

- Ապահովվել է ինչպես ՊԵԿ այլ ստորաբաժանումների, ՀՀ պետական այլ մարմինների, այնպես էլ ԵԱՏՄ այլ երկրների համապատասխան մարմինների կամ վերազգային կազմակերպությունների հետ պատշաճ համագործակցությունը՝ անհրաժեշտ փոխգործակցության ապահովման շրջանակներում:

- Կազմվել է մաքսային մուտքերի և վիճակագրության (մաքսային մուտքերի, 200 մլն. դրամ և ավելի աճ կամ նվազում ունեցող վճարումները՝ ըստ հարկ վճարողների, ինչպես երրորդ երկրներից, այնպես էլ ԵՏՄ երկրներից ներմուծված/արտահանված ապրանքների վերաբերյալ) հաշվետվությունը (հաշվետվությունները)՝ ինչպես յուրաքանչյուր նախորդ ամսվա (նախորդ տարվա համեմատականով), այնպես էլ աճողական կտրվածքով:

2024 թվականի ապրիլ ամսվանից պատրաստվում և տրամադրվում է՝ համաձայնեցված ձևաչափով:

- ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 29.12.2023թ. «Դրամական միջոցներ ներդրած անձին որպես դրամական միջոցների՝ ՀՀ համապատասխան գանձապետական հաշվին մուտքի հաստատում՝ տրամադրվող անդորրագրի կիրառման կարգը և ձևը, ինչպես նաև որպես մաքսատուրքի, հարկերի, հատուկ, հակազնազցման և փոխհատուցման տուրքերի վճարման ապահովում՝ ներդրված դրամական միջոցների վերադարձման (հաշվանցման) կարգը, վերադարձման դիմումի և մաքսային մարմնի կողմից կայացվող որոշումների ձևերը սահմանելու մասին» թիվ 1415-Լ հրամանի կետերն ապահովելու համար ՀՀ ՖՆ-ի կողմից ԱՏԳՄՍՀ վարչությանը տրամադրվել է «Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 51-րդ և 57-րդ հոդվածներով սահմանված դեպքերում 900008000755 հաշվին առաջացած ապահովման գումարների վերադարձի, ինչպես նաև հաշվանցման համար Քլիենթ-Թրեժրի համակարգի միջոցով աշխատելու, հսկելու հնարավորություն: Արդյունքում՝ որպես մաքսատուրքի, հարկերի, հատուկ, հակազնազցման և փոխհատուցման տուրքերի

վճարման ապահովում ներդրված դրամական միջոցների նկատմամբ կատարվում է հաշվառում և հսկողություն:

- ՀՀ ֆինանսների նախարարության և ՀՀ ՊԵԿ միջև կնքվել է «Վճարային քարտերը POS տերմինալների միջոցով որպես վճարման միջոց ընդունելու մասին» համաձայնագիրը: Մաքսային վճարների գանձման գործընթացը հայտարարատուների համար ավելի պարզեցնելու նպատակով շահագործման է հանձնվել ՀՀ ՊԵԿ մաքսային գործառնությունների իրականացման վայրերում POS տերմինալների միջոցով մաքսային վճարների ընդունման համակարգը: Մաքսային տեսուչներին տրամադրվել են POS տերմինալներ և «Մաքսային պարտավորությունների մարումը POS տերմինալի միջոցով» ուղեցույց-տեսասահիկները:

Ծրագրի շրջանակներում պարբերաբար տարվում են POS տերմինալի միջոցով կատարված վճարումների հսկողական աշխատանքներ:

- Նախկինում ուսումնասիրվել էր Արտաքին գործերի, Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարությունների կողմից ստացված միջազգային ավտոմոբիլային հաղորդակցության մասին ՀՀ-ի հետ կնքված երկկողմ միջազգային պայմանագրերը, որոնց հիման վրա պատրաստվել էր տեղեկատվական աղյուսակ-մատրիքսը, որում առանձնացված է միջազգային պայմանագրերով կարգավորման առարկա հանդիսացող տրանսպորտային միջոցների և հարկերի՝ ճանապարհային և բնապահպանական, ինչպես նաև մաքսային գործառնությունների համար գանձվող պետական տուրքի (մաքսավճարի) արտոնությունների վերաբերյալ դրույթները:

Աղյուսակը վերանայվել, խմբագրվել և համաձայնեցվել է ՀՀ ՖՆ-ի հետ: Ներկայումս այն տրամադրվել է ՀՀ ՊԵԿ ՊՍՑԱԿՄՍՀ վարչությանը՝ անցման կետերում տեղայնացնելու, միատեսակ մաքսային վարչարարություն իրականացնելու համար:

✓ 2024 թվականի ընթացքում իրականացված վարույթների, ստուգումների, բաց թողնված հայտարարագրերի, գանձված գումարների վերաբերյալ հակիրճ տեղեկություններ

- ՀՀ ՊԵԿ մաքսային մարմինների կողմից իրականացվել է շուրջ 5288 վարչական վարույթ, որի արդյունքում նշանակվել 458419532 ՀՀ դրամ տուգանք:

- ՀՀ ՊԵԿ պետական սահմանի ցամաքային անցման կետերում մաքսային սպասարկման և հսկողության վարչության կողմից տվյալ տարվա ընթացքում ռենտգենյան զննող սարքավորումների կիրառմամբ իրականացվել է 212,966 ստուգում:

- ՀՀ ՊԵԿ ԱՏԳՄՍՀ վարչությունում բաց է թողնվել թվով 148.800 ապրանքների հայտարարագիր և թվով 26.718 տարանցման հայտարարագիր:

- ՀՀ ՊԵԿ ԱՏԳՄՍՀ վարչությանը վերապահված նոր գործառույթի՝ ռիսկերի բացահայտման շրջանակներում իրականացվել է մաքսային գործառնությունների, այդ թվում՝ հայտարարագրման հետ կապված, բացթողնման հետ կապված գործառնությունների, հայտարարագրերի ճշգրտման գործընթացի, ինչպես նաև արձանագրված մաքսային կանոնների խախտման դեպքերի մոնիթորինգ, ինչի արդյունքում ներդրվել են ռիսկի պրոֆիլներ:

- ՀՀ ՊԵԿ մաքսային մարմինների կողմից իրականացվել են հսկողական աշխատանքներ այն տնտեսվարողների տարածքներում, որոնք պարբերաբար ստանում են թույլտվություններ՝ պահպանությունը իրենց տարածքում իրականացնելու համար. տարածքները ենթարկվել են կրկնակի ստուգման, հայտնաբերված խնդիրները ստացել են իրենց լուծումները:

Մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության կողմից 2024 թվականի ընթացքում իրականացված աշխատանքների, այդ թվում՝ օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների և մաքսային հսկողության հետ կապված գործառույթների արդյունքում արձանագրվել է իրավախախտումների 522 դեպք, որից՝ 400-ը մաքսանենգության դեպքեր են և 122-ը մաքսային կանոնների խախտման դեպքեր:

2024 թվականին կատարված աշխատանքների արդյունքում հայտնաբերված և ապօրինի շրջանառությունից դուրս բերված ապրանքների, այդ թվում թմրամիջոցների քանակական ցուցանիշները հետևյալն են՝

1. Մեթամֆետամին –14 կգ 19,57 գրամ
2. Ափիոն – 5 կգ 362,72 գրամ և 598 հաբ
3. Մարիխուանա –16 կգ 135,42 գրամ
4. Կոկաին –5կգ 676,72 գրամ
5. ՄԴՄԱ – 211 հաբ և 428 գ

6. Հերոին –209,27 գրամ
7. Ակրիլֆենտանիլ – 50 հաբ/ 18 գրամ/
8. Ամֆետամին –165 հաբ
9. Թմրամիջոցի և հոգեմետ նյութի պարունակությամբ դեղահաբեր 25537 հաբ, 1,69 գրամ, 40 մլ և 48 փաթեթ
10. Կետամին-516 գրամ
11. Պսևդոֆեդրին – 638 հաբ
12. Մեթադոն –77 հաբ
13. Հաշիշի յուղ և հաշիշ յուղի պարուն. էլեկտրոնային սիգարետներ և մուշտուկներ – 9կգ 928,47 գ, 200 մլ, 57 հատ
14. Մեֆեդրոն – 3կգ 920,12 գրամ
15. Քլորմեթիլկատինոն – 987,99 գրամ
16. Հաշիշ – 279,45 գրամ
17. Տետրոհիդրոկանաբինոլ – 80 գրամ, 11,5 հաբ և 175 գ կոնֆետներ

Նշված ժամանակահատվածում հայտնաբերված և ապօրինի շրջանառությունից դուրս բերված ապրանքների, բացառությամբ թմրամիջոցների և հոգեմետ նյութերի քանակական ցուցանիշները հետևյալն են՝

1. Ադամանդ – 564 գրամ և 120 հատ
2. Գումար – 1015725 դոլար և 30 210 000 ռուբլի և 203 300 եվրո
3. Ծխախոտ 1 370 000 գլանակ
4. Թանկարժեք քարեր (փիրուզ, մարգարիտ, ցիտրին, սպիտակ քար, ամետիստան, զմրուխտ) - 72,7 կգ և 143 հատ
5. Ոսկի (ծուլակտոր, զարդեր)- 5կգ 286,7 գրամ և 130 հատ
6. Սպիտակ մետաղից զարդեր – 1 հատ
7. Ռոդիումի խտանյութ – 343 գրամ
8. Փամփուշտ 110 հատ

2024 թվականի ընթացքում մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության կողմից արձանագրված նշանակալի դեպքերը

ՀՀ ՊԵԿ մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության կողմից ստացված տեղեկությունների հիման վրա իրականացված միջոցառումների արդյունքում՝ 2024

թվականի նոյեմբերի 8-ին, մաքսային հսկողության է ենթարկվել Սան Պաուլո-Դոհա-Երևան ավիաչվերթով Երևանի «Զվարթնոց» օդանավակայան ժամանած Հարավաֆրիկյան Հանրապետության քաղաքացին: Վերջինս ենթարկվել է «BODY SCAN» տեսակի ռենտգենային սկանավորման, ինչի արդյունքում որովայնի շրջանում նկատվել են օտար մարմիններ: Բժշկական կենտրոնում քաղաքացու մարմնից դուրս են բերվել «Կոկաին» տեսակի թմրամիջոցին նմանվող սպիտակ, փոշենման զանգվածների պարունակությամբ 117 հատ գլանաձև փաթեթավորմամբ պարկեր, որոնց ընդհանուր քաշը կազմել է 1620 գրամ:

2024 թվականի փետրվարի 28-ին՝ ՀՀ ՊԵԿ մաքսային աշխատակիցները «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի փոստի փոխանակման կենտրոնի մաքսային հսկողության գոտում մաքսային զննման են ենթարկել «Հայփոստ» ՓԲԸ-ի միջոցով ՀՀ-ից Ավստրալիա արտահանվող 2 առաքանիներ, որի արդյունքում մեկ առաքանիում հայտնաբերել են 14 կգ ընդհանուր քաշով «մեթամֆետամին» տեսակի թմրամիջոցով ներծծված անկողնային պարագաներ և խաղալիքներ, իսկ մյուսում՝ 5027 գրամ ընդհանուր քաշով «Ափիոն» տեսակի թմրամիջոցով ներծծված անկողնային պարագաներ, մանկական հագուստ և կոշիկներ:

2024 թվականի հունիսի 24-ին՝ ՀՀ ՊԵԿ մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության և ՀՀ ՊԵԿ ՊՍՑԱԿՄՍՀՎ և աշխատակիցները զննման են ենթարկել ԻԻՀ-ից ՀՀ ժամանած ԻԻՀ քաղաքացու կողմից շահագործվող մարդատար ավտոմեքենան, որի ռենտգեն զննության արդյունքում՝ նախապես պատրաստված գաղտնարաններից հայտնաբերվել են 12158 գրամ համաքաշով թվով 2 սովորաթղթով, կաշուն ժապավենով և պոլիէթիլենային թաղանթով փաթեթված «Մարիխուանա» տեսակի թմրամիջոցին նմանվող յուրահատուկ հոտով դեղնականաչավուն զանգվածներ:

2024 թվականի օգոստոսի 2-ին՝ ՀՀ ՊԵԿ մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության աշխատակիցները Զվարթնոց օդանավակայանի ուղևորների ժամանման սրահի մաքսային հսկողության գոտում մաքսային զննման են ենթարկել Դոհա-Երևան չվերթով ուղևորվող Դոմինիկյան Հանրապետության քաղաքացու ուղեբեռը, որի արդյունքում ճամպուրկի մեջ գտնվող ֆոտոապարատի պատյանի պատերից հայտնաբերվել է 2 փաթեթ, իսկ դյուրակիր համակարգչի պատյանից 1 փաթեթ՝ ընդհանուր 3052գ բրուտտո քաշով «Կոկային» տեսակի թմրամիջոցին նմանվող սպիտակ զանգված:

2024 թվականի հուլիսի 18-ին՝ ՀՀ ՊԵԿ աշխատակիցների կողմից «Բագրատաշեն» մաքսային կետում մաքսային հսկողության է ենթարկվել Վրաստանից ՀՀ ժամանած ՀՀ քաղաքացու կողմից վարվող տրանսպորտային միջոցը: Ռենտգեն տեսազննման արդյունքում նվազարկչի ներսի հատվածից հայտնաբերվել է 3920,12 գրամ «մեֆեդրոն» տեսակի թմրամիջոց, որից հետո օպերատիվ հետախուզական միջոցառումների շրջանակում ձերբակալված անձի շահագործվող մեքենայի բեռնախցիկից դուրս է բերվել չիր պատրաստող սարք, որում հայտնաբերվել է նաև 987.99 գրամ «քլորմեթիլկատինոն» տեսակի թմրամիջոց:

2024 թվականի սեպտեմբերի 5-ին ՀՀ ՊԵԿ մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության աշխատակիցները զննման են ենթարկել ԱՄՆ-ից ՀՀ ներմուծված առաքանին: Արդյունքում առաքանու մեջից հայտնաբերվել է 1912 գրամ ընդհանուր քաշով «Հաշիշի յուղ» տեսակի թմրամիջոցի նմանվող զանգված:

ՀՀ ՊԵԿ ՄԴՊ վարչության կողմից 2024 թվականի ընթացքում հայտնաբերված **122** վարչական իրավախախտումները՝ ըստ «Մաքսային կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի հոդվածների բաշխվածության՝

- **41 դեպքով** իրականացվել է վարչական վարույթ՝ Մաքսային կարգավորման մասին ՀՀ օրենքի 316-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (ապրանքի և տրանսպորտային միջոցները չհայտարարագրելը կամ դրանց հայտարարագրելը ոչ իրենց անվամբ կամ հայտարարագրման ժամանակ ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ նշելը),

- **18 դեպքով** իրականացվել է վարչական վարույթ՝ Մաքսային կարգավորման մասին ՀՀ օրենքի 313-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (ՀՀ պետական սահմանով ապրանքի տեղափոխումը՝ մաքսային հսկողությունից թաքցնելով),

- **45 դեպքով** իրականացվել է վարչական վարույթ՝ Մաքսային կարգավորման մասին ՀՀ օրենքի 308-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (առանց մաքսային մարմնի թույլտվության ապրանքներ հանձնելը, օտարելը, ոչնչացնելը, ինչպես նաև կորցնելը),

- **10 դեպքով** իրականացվել է վարչական վարույթ՝ Մաքսային կարգավորման մասին ՀՀ օրենքի 314-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (կանխիկ դրամական միջոցները, վճարային գործիքները ապօրինի տեղափոխելը),

- **3 դեպքով** իրականացվել է վարչական վարույթ՝ Մաքսային կարգավորման մասին ՀՀ օրենքի 315-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (ՀՀ պետական սահմանով ապրանքների և տրանսպորտային միջոցների տեղափոխումը՝ մաքսային և այլ փաստաթղթերը կամ մաքսային նույնականացման միջոցները խաբեությամբ օգտագործելը) և 316-րդ հոդվածներով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (ապրանքները և տրանսպորտային միջոցները չհայտարարագրելը կամ դրանց հայտարարագրելը ոչ իրենց անվամբ կամ հայտարարագրման ժամանակ ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ նշելը),

- **2 դեպքով** իրականացվել է վարչական վարույթ՝ Մաքսային կարգավորման մասին ՀՀ օրենքի 312-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (մաքսային մարմնի պաշտոնատար անձի գործողությունները խոչընդոտելը և մաքսային մարմնի պաշտոնատար անձի օրինական պահանջին չենթարկվելը),

- **2 դեպքով** իրականացվել է վարչական վարույթ՝ Մաքսային կարգավորման մասին ՀՀ օրենքի 306-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (մաքսային նույնականացման միջոցները հանելը, վնասելը, կորցնելը կամ փոխելը) 307-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (առանց մաքսային մարմնի թույլտվության կատարվող բեռնային և այլ գործառնությունները) և 308-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (առանց մաքսային մարմնի թույլտվության ապրանքներ հանձնելը, օտարելը, ոչնչացնելը, ինչպես նաև կորցնելը),

- **1 դեպքով** իրականացվել է վարչական վարույթ՝ Մաքսային կարգավորման մասին ՀՀ օրենքի 316-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (ապրանքի և տրանսպորտային միջոցները չհայտարարագրելը կամ դրանց հայտարարագրելը ոչ իրենց անվամբ կամ հայտարարագրման ժամանակ ոչ ճշգրիտ տեղեկություններ նշելը), և 313-րդ հոդվածով նախատեսված զանցանքի հատկանիշներով (ՀՀ պետական սահմանով ապրանքի տեղափոխումը՝ մաքսային հսկողությունից թաքցնելով):

Շնագիտական կենտրոնը

ՀՀ ՊԵԿ ՄԴՊ վարչության շնագիտական կենտրոնի 5 կինոլոգները՝ իրենց ամրակցված ծառայողական շների հետ միասին, 24/7 ռեժիմով հերթապահություն են իրականացնում «Ագարակ» և «Գոգավան» պետական սահմանի անցման կետերում, իսկ

թվով 6 կինոլոգներն իրենց ամրակցված ծառայողական շների հետ միասին իրականացնում են ծառայություն Երևանում գործող մաքսային հսկողության գոտիներում: Իրականացնում են հսկողություն նաև միջազգային փոստային և սուրհանդակային առաքումներով փոխադրվող ապրանքների, ներկրված ավտոտրանսպորտային միջոցների նկատմամբ և ԱՄՕ «Զվարթնոց» օդանավակայանի «Կարգո» բեռնային համալիրի մաքսային հսկողության գոտում, ինչպես նաև ՀՀ ժամանող/մեկնող քաղաքացիների ուղեբեռների նկատմամբ:

Կինոլոգներին կցվել են ծառայողական շներ, որոնք բուծվել են ՀՀ ՊԵԿ ՄԴՊ վարչության շնագիտական կենտրոնում ներդրված՝ տարբեր տեսակի վարժեցումների համար պիտանի շների բուծման համակարգի շնորհիվ:

Ներկայումս ՀՀ ՊԵԿ ՄԴՊ վարչության շնագիտական կենտրոնում առկա են 24 ծառայողական շներ, այդ թվում՝

- 17-ը բելգիական հովվաշուն-մալինուա ցեղատեսակի,
- 3-ը լաբրադոր-ռետրիվեր ցեղատեսակի,
- 2-ը անգլիական կոկեր-սպանիել ցեղատեսակի,
- 2-ը միքս ցեղատեսակի

Շներից թվով 17-ը մասնագիտացված են թմրամիջոցների և հոգեմետ նյութերի հայտնաբերման ուղղությամբ, 1 լաբրադոր-ռետրիվեր ցեղատեսակի շունը մասնագիտացված է թուփունի հայտնաբերման ուղղությամբ: Թվով 1 լաբրադոր-ռետրիվեր, և 1 բելգիական հովվաշուն-մալինուա ցեղատեսակի շները նախատեսված են տոհմային բազմացման համար:

2024 թվականի հունվարի 7-ին բելգիական հովվաշուն-մալինուա ցեղատեսակի մաքրացել շների զուգավորման արդյունքում շնագիտական /կենտրոն/ բաժնում ծնվել են թվով 4 շուն: Շներն անցնում են սոցիալիզացում, ֆիզիկական պատրաստվածություն, ինչպես նաև ընդհանուր վարժեցման կուրս:

2024 թվականի ընթացքում ՀՀ ՊԵԿ ՄԴՊ վարչության շնագիտական կենտրոնի նյութատեխնիկական բազան համալրվել է ծառայողական շներին անհրաժեշտ դեղորայքներով, սննդով, ինչպես նաև վարժեցման, պահպանման և խնամքի տարատեսակ պարագաներով:

ՄԴՊ վարչության համագործակցությունը

- 2024 թվականի Հոնկոնգում Համաշխարհային մաքսային կազմակերպության կողմից /ՀՄԿ/ մարտին տեղի է ունեցել Շնագիտական միջազգային 6-րդ ֆորումը,
- 2024 թվականի սեպտեմբերին ՌԴ մաքսային ակադեմիայում տեղի է ունեցել «Տնտեսական իրավախախտումների դեմ պայքարում մաքսային մարմինների օպերատիվ-հետախուզական գործունեության արդի հիմնախնդիրները» թեմայով վերապատրաստումը,
- 2024 թվականի ՌԴ մաքսային ակադեմիայի շրջանակներում նոյեմբերին տեղի է ունեցել առցանց հանդիպում «ԱՊՀ անդամ պետությունների մաքսային ծառայությունների իրավապահ գործունեության արդի խնդիրները» թեմայով, որին մասնակցել են ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի աշխատակիցները:

ՀՀ ՊԵԿ մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության ներկայացուցիչները 2024 թվականի հոկտեմբեր ամսին մասնակցել են ԱՄՆ արդարադատության քարտուղարության Թմրամիջոցների դեմ պայքարի վարչության (DEA) Վրաստանի տարածաշրջանային գրասենյակի և ԱՄՆ դեսպանության Թմրամիջոցների դեմ պայքարի և իրավապահ համագործակցության գրասենյակի կողմից կազմակերպվող «Թմրամիջոցների բացահայտման ուղղությամբ օդանավակայաններում և սահմանին իրականացվող վերահսկողության վերաբերյալ դասընթացին,

ՀՀ ՊԵԿ մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության ներկայացուցիչը մարտին մասնակցել է ՄԱԿ-ի թմրամիջոցների և հանցավորության դեմ պայքարի գրասենյակի Կենտրոնական Ասիայի տարածաշրջանային գրասենյակի (UNODC ROCA) կողմից Տաշքենդում (Ուզբեկստան) կազմակերպվել է UNODC-ի Թմրամիջոցների մշտադիտարկման հարթակի նորաստեղծ տարածաշրջանային ցանցի առաջին հանդիպումը,

2024 թվականի Լաոնակա քաղաքում հոկտեմբերին տեղի է ունեցել Թմրանյութերի վերահսկման միջազգային խորհրդի (INCB) GRIDS անդրսահմանային վերապատրաստման ԹՎԻՆԻՆԳ ծրագրին մասնակցությունը,

2024 թվականի նոյեմբերին Հունգարիայում Վրաստանում ԱՄՆ դեսպանության թմրամիջոցների դեմ պայքարի վարչությունում տեղի է ունեցել Թմրամիջոցների գործերի հետաքննության խորացված դասընթացը,

2024 թվականի սեպտեմբերին Ռուսաստանի Դաշնության Կազան քաղաքում տեղի է ունեցել ԱՊՀ անդամ-պետությունների ՄԾՂԽ ԻՍՂԿ 24-րդ նիստը և վերջինիս աշխատանքային խմբերի նիստերը, ինչպես նաև «ՌԻԼՈ-Մոսկվա» տարածաշրջանային կապի հանգույցի 23-րդ նիստը,

2024 թվականի ապրիլին Վիեննա քաղաքում տեղի է ունեցել ՄԱԿ Անդրսահմանային կազմակերպված հանցավորության դեմ պայքարի կոնվենցիայի կողմերի համաժողովի (UNTOC COP) 12-րդ նստաշրջանը,

2024 թվականի սեպտեմբերին Աթենքում տեղի է ունեցել Թմրամիջոցների դեմ պայքարի 38-րդ միջազգային համաժողովը,

2024 թվականի նոյեմբեր ամսին Թմրամիջոցների և թմրամիջոցներից կախվածությունների մոնիթորինգի եվրոպական կենտրոնի կողմից Բրյուսելում տեղի է ունեցել Թմրամիջոցների ապօրինի շրջանառության մեթոդներ. փոստ և փոստային ծանրոցներ» թեմայով դասընթացը,

2024 թվականի նոյեմբեր ամսին CEPOL-ի (Եվրոպական իրավապահ մարմինների ուսուցման գործակալություն) TOPCOP (Կազմակերպված հանցավորության դեմ պայքարի վերապատրաստում և գործառնական համագործակցություն) ծրագրի 2-րդ փուլի շրջանակներում Ֆրանսիայի իշխանությունների աջակցությամբ և Եվրոպոլի, CEPOL-ի հետ համատեղ Ֆրանսիայում կազմակերպվել է «Կեղծված, կեղծ, վերահասցեագրված և ոչ նպատակային օգտագործվող դեղամիջոցների վերաբերյալ» աշխատաժողովը:

2024 թվականին ԱՄՆ արդարադատության քարտուղարության Թմրամիջոցների դեմ պայքարի վարչության (DEA) Վրաստանի տարածաշրջանային գրասենյակի և ԱՄՆ դեսպանության Թմրամիջոցների դեմ պայքարի և իրավապահ համագործակցության գրասենյակի կողմից ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչությանն է տրամադրվել թմրամիջոցների հայտնաբերման տեստերներ:

2024 թվականին ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի մաքսանենգության դեմ պայքարի վարչության ներկայացուցիչները հոկտեմբերին Լառնակայում (Կիպրոս) մասնակցել են Թմրանյութերի վերահսկման միջազգային խորհրդի (INCB) կողմից կազմակերպված INCB GRIDS (վտանգավոր նյութերի գլոբալ արագ արգելափակման) անդրսահմանային վերապատրաստման թվինինգ ծրագրին, որի ընթացքում տրամադրվել են տեստերներ:

3.3 ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԽԱՆՏՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՔՐԵԱԿԱՆ ՎԱՐՈՒՅԹՆԵՐ

Աղյուսակ 13. 2023-2024թթ. ընթացքում ՀՀ ՊԵԿ իրավաբանական վարչության կողմից կատարված աշխատանքների վերաբերյալ

Հ/Հ	Ցուցանիշ	Նախորդ տարվա սկզբից աճողական /2023թ./		Տարվա սկզբից աճողական /2024թ./		Աճի տեմպ %
		Քանակ	Գումար մլն դրամ	Քանակ	Գումար մլն դրամ	
1.1	Գանձման որոշումներ, ՀՀ ՊԵԿ-ի կողմից և ՀՀ ՊԵԿ-ի դեմ ներկայացված հայցադիմումներ, հարկադիր կատարման ներկայացված վարչական ակտեր, սնանկության դիմումներ	X	X	X	X	X
1.1.1	Գանձման որոշումներ	32145	97,979.1	152220	121,836.5	
1.1.1.1	Հարկադիր կատարման ներկայացված վարչական ակտեր (ստուգման ակտեր, արձանագրություններ և գանձման որոշումներ)	19515	28,920.5	81743	40,930.0	
1.1.2	ՀՀ ՊԵԿ-ի կողմից ներկայացված սնանկության դիմումներ	519	13,807.1	517	18,806.6	
1.1.2.1	ՀՀ ՊԵԿ-ի կողմից ներկայացված սնանկության դիմումներով վճիռներ, որոնք բավարարվել են	434	9,839.8	417	13,045.8	
1.1.2.2	ՀՀ ՊԵԿ-ի կողմից ներկայացված սնանկության դիմումներով վճիռներ, որոնք մերժվել են	52	1,139.8	39	733.7	
1.1.3	ՀՀ ՊԵԿ-ի կողմից ներկայացված նոր հայցադիմումներ	31	0.2	34	6.7	
1.1.3.1	ՀՀ ՊԵԿ-ի կողմից ներկայացված հայցադիմումներ, որոնք բավարարվել են	14	5.7	4	0.9	

1.1.3.2	ՀՀ ՊԵԿ-ի կողմից ներկայացված հայցադիմումներ, որոնք մերժվել են	1	1.1	2	0.2	
1.1.4	ՀՀ ՊԵԿ-ի դեմ ներկայացված նոր հայցադիմումներ	2145	10,406.9	2200	74,483.4	
1.1.4.1	ՀՀ ՊԵԿ-ի դեմ ներկայացված հայցադիմումներ, որոնք բավարարվել են	2249	246,143.4	2017	10,843.2	
1.1.4.2	ՀՀ ՊԵԿ-ի դեմ ներկայացված հայցադիմումներ, որոնք մերժվել են	242	25,509,452.1	391	54,906.7	
1.2	ՀՀ ՊԵԿ կողմից իրականացվող օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների արդյունքում օրենքով նախատեսված պատասխանատվության կիրառում և հարկային պարտավորությունների առաջադրում	X	X	X	X	X
1.2.1	Հարուցված վարչական վարույթ	821	3,415.8	875	106,874.4	
1.2.2	Պարտավորությունների հաշվարկման և գանձման առաջադրման վերաբերյալ վարչական ակտ	678	3,415,750.9	739	106,874.4	
1.2.3	Վարչական վարույթը կարճելու վերաբերյալ որոշումներ	51	0	116	0.0	
1.3	ՀՀ Հարկային օրենսգրքի 428-րդ հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված վարչական վարույթներ	X	X	X	X	X
1.3.1	Հարուցված վարույթներ	371	87.0	533	109.4	
1.3.2	Կազմված վարչական ակտեր	371	87.0	533	109.4	
1.3.3	Վարչական վարույթը կարճելու վերաբերյալ որոշումներ	1	0	8	0.0	

1.3.4	ՀՀ Հարկային օրենսգրքի 423-րդ հոդվածի համաձայն հաշվարկված փոխհատուցման գումար*	312	68.6	392	76.7	
1.3.5	ՀՀ Հարկային օրենսգրքի 422-րդ հոդվածի համաձայն հաշվարկված տուգանքի գումար*	120	183.2	191	32.6	
1.4	Վարչական տույժ նշանակելու մասին որոշումներ (բացառությամբ 4.8 կետում նշված դեպքերի)	62423	1,620.8	41725	1,387.5	
1.5	Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ ՀՀ օրենսգրքի 182 ¹ հոդվածով նախատեսված վարույթներ	X	X	X	X	X
1.5.1	Հարուցված վարույթներ	27	2.1	47	9.1	
1.5.2	Վարչական տույժ նշանակելու վերաբերյալ որոշումներ	13	0.4	40	9,100.0	
1.5.3	Վարչական վարույթը կարճելու վերաբերյալ որոշում	9	0.0	6	0.0	

IV. ՀԱՐԿ ԿՃԱՐՈՂՆԵՐԻ ՄՊԱՍԱՐԿՈՒՄ



4.1 ՀԱՐԿ ՎՃԱՐՈՂՆԵՐԻ ԻՐԱՋԵԿՈՒՄ ԵՎ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ

ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի գործունեությունը լուսաբանելու նպատակով՝ 2024 թվականի ընթացքում իրականացվել է 467 պաշտոնական հրապարակում: ՊԵԿ գործունեության մասին, այդ թվում՝ հարկային և մաքսային օրենսդրության, հարկային ու մաքսային ոլորտներում իրականացված բարեփոխումների վերաբերյալ, հանրային իրազեկվածության մակարդակը բարձրացնելու նպատակով, պաշտոնական իրազեկման միջոցառումներն իրականացվել են տարբեր ձևաչափերով: Մասնավորապես, պատրաստվել և հրապարակվել են մամլո հաղորդագրություններ, տեսանյութեր, տեսահոլովակներ, հարցազրույցներ, ֆիլմեր, պարզաբանումներ, հարցուպատասխաններ, իրազեկման թերթիկներ, ինֆոգրաֆիկաներ, տեղեկատվական հոլովակներ, կարճ հոլովակներ (Story, Reel) և հարցուպատասխան ՊԵԿ մասնագետի հետ (Podcast):

ՊԵԿ գործունեության մասին պաշտոնական հրապարակումները տարածվել են զանգվածային լրատվամիջոցներով (ԶԼՄ), այդ թվում՝ առցանց ԶԼՄ-ների, թերթերի, հեռուստաընկերությունների և ռադիոընկերությունների միջոցով: Միաժամանակ, հրապարակվել և տարածվել են ՊԵԿ պաշտոնական կայքէջում՝ www.src.am, ՊԵԿ պաշտոնական սոցիալական հարթակների՝ Youtube, Facebook, Telegram, Instagram, X (Twitter) էջերում և սոցիալական ցանցերի մասնագիտական խմբերում (Facebook):

Հարկ վճարողների իրազեկվածության բարձրացման նպատակով, 2024թ-ին ՀՀ ՊԵԿ «Ուսումնական կենտրոն» ՊՈԱԿ-ում իրականացվել են՝

- հարկային և մաքսային ծառայողների վերապատրաստման 394 ակ/ժ տևողությամբ 10 դասընթացներ, որոնց մասնակցել են 232 մասնակիցներ,
- հարկային և մաքսային ծառայողների 2682 ակ/ժ տևողությամբ 113 ուսումնական դասընթացներ, որոնց մասնակցել են 2808 մասնակիցներ,
- հարկ վճարողների իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված 1431 ակ/ժ տևողությամբ 93 ուսումնական դասընթացներ, որոնց մասնակցել են 2006 մասնակիցներ:

ՀՀ կառավարության 12.08.2021թ. N 1324-Ն որոշմամբ հաստատված օրինապահ հարկ վճարող համարվելու չափանիշների և օրինապահ հարկ վճարողի հավաստագրի տրամադրման կարգի համաձայն՝ 2024թ.-ին օրինապահ հարկ վճարողի

հավաստագիր է տրամադրվել թվով 83 տնտեսավարող սուբյեկտի (որից 2-ը LSO ռեեստրում գրանցվելու համար):

ՀՀ հարկային օրենսգրքի 305-րդ հոդվածի համաձայն 2024 թվականի հունվար-դեկտեմբեր ամիսներին օրինապահ հարկ վճարողներին՝ էլեկտրոնային փոստին ծանուցման միջոցով, ուղարկվել է թվով 2923 իրազեկում հարկային հարաբերությունները կարգավորող իրավական ակտերի վերաբերյալ:

Պարբերաբար հարկային մարմնի պաշտոնական ինտերնետային կայքի «Հարկային տեղեկատվություն» բաժնի «Տեղեկատվություն հարկ վճարողների վերաբերյալ» ենթաբաժնի «Օրինապահ հարկ վճարողներ» մասում հրապարակվել են օրինապահ հարկ վճարողների ցանկերը:

4.2 ՀԱՐԿ ՎՃԱՐՈՂՆԵՐԻՑ ՍՏԱՑՎԱԾ ՀԵՌԱԽՈՍԱԶԱՆԳԵՐ ԵՎ ԲՈՂՈՔՆԵՐ

Տնտեսավարող սուբյեկտների մոտ ծագող հարցերի ու խնդիրների օպերատիվ լուծման նպատակով ակտիվորեն գործել է ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի հեռախոսազանգերի կենտրոնը:

2024 թվականի ընթացքում հեռախոսազանգերի կենտրոն ստացվել է 214483 հարցադիմում, հարկային (80%) և մաքսային (20%) հարաբերությունները կարգավորող օրենսդրության և վարչարարության վերաբերյալ: Հարցադիմումներից 213892-ը ստացվել են հեռախոսակապի միջոցով, իսկ մնացած 591-ը էլեկտրոնային փոստի միջոցով: Հարկ վճարողների կողմից 2024 թվականի ընթացքում ստացվել է 1200 դիմում-բողոք և 6 առաջարկ:

Հեռախոսազանգերի կենտրոնը կազմակերպություններին և ֆիզիկական անձանց տրամադրում է տեղեկատվություն հարկ վճարողների իրավունքների և պարտականությունների, հարկերի, մաքսատուրքերի, մաքսային և այլ պարտադիր վճարների, դրանց հաշվարկման և վճարման կարգերի, հարկային հաշվետվությունների (հաշվարկների, հայտարարագրերի, տեղեկանքների) ձևերի լրացման և ներկայացման կարգերի, ինչպես նաև հարկային ու մաքսային մարմինների և դրանց պաշտոնատար անձանց իրավասությունների և լիազորությունների վերաբերյալ: Միաժամանակ կենտրոնի կողմից ընդունվում են առաջարկություններ և բողոքներ:

Բողոքները վերաբերել են ՀԴՄ-ների կիրառման կանոնների խախտումներին (մասնավորապես՝ խոսքը վերաբերում է քաղաքացիներին ՀԴՄ կտրոն չտրամադրելուն), չգրանցված աշխատողներին, ապօրինի ձեռնարկատիրական գործունեությանը: Առաջարկությունները հիմնականում վերաբերվել են «Հաշվետվությունների ներկայացման էլեկտրոնային» և «Էլեկտրոնային հաշվարկային փաստաթղթերի և գրքերի դուրս գրման» համակարգերին:

Էլեկտրոնային համակարգերի արդիականացումը և կառավարման համակարգերի կատարելագործումը նպաստել է հարկ վճարողների սպասարկման ոլորտի բարելավմանը և հետադարձ կապի ամրապնդմանը:

V. ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐ



5.1 ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐ ՏՏ ՈԼՈՐՏՈՒՄ

2024 թվականի ընթացքում գործող էլեկտրոնային կառավարման համակարգերը լրացվել են նոր ենթահամակարգերով և մոդուլներով

✓ Ներդրվել է «Ֆիզիկական անձանց էլեկտրոնային ծառայությունների միասնական համակարգը»: Համակարգը գործում է ինչպես վեբ տարբերակով՝ <https://self-portal.taxservice.am/>, այնպես էլ՝ «Self Portal» բջջային հավելվածի միջոցով: Հավելվածը հասանելի է Apple App Store-ում՝ iOS-ի համար, Google Play Store-ում՝ Android-ի համար: Համակարգի միջոցով ֆիզիկական անձինք հնարավորություն ունեն պարզեցված կարգով հաշվառվել հարկային մարմնում և ստանալ ՀՎՀՀ, տեսնել իրենց եկամուտները և կատարած սոցիալական ծախսերը, ստանալ ծանուցումներ, ներկայացնել «Եկամտային հարկի և սոցիալական վճարի հաշվարկ (հայտարարագիրը)» և «Միասնական հաշվից գումարների վերադարձի դիմում»-ը, կատարել վճարումներ և ստանալ ծախսերի փոխհատուցում: Համակարգում գործում է նաև առցանց օգնական, որը նախատեսված է համակարգ մուտք գործած օգտվողներին աջակցություն ցուցաբերելու համար՝ ինչպես նախապես առաջարկվող հարցերի և պատասխանների, այնպես էլ մասնագետի հետ կենդանի զրույցի միջոցով: Միաժամանակ սոցիալական կրեդիտների վերադարձման գործընթացի ապահովման նպատակով «Էլեկտրոնային հաշվարկային փաստաթղթեր» (e-invoicing) համակարգում ծառայությունների մատուցման և աշխատանքների կատարման հաշվարկային փաստաթղթերում «ՀՀ քաղաքացի» նշատուի վերանվանվել է «Սոցիալական ծախս կատարած ՀՀ քաղաքացի», ինչպես նաև «Ծառայություններ (աշխատանքներ) ստացող անձի տվյալներ» հատվածում «Անձը հաստատող փաստաթուղթ» և «Սերիա և/կամ համար» դաշտերում հնարավոր է ընտրացանկից նշել բոլոր տիպի անձը հաստատող փաստաթղթի տեսակները: Այս միջոցով հաշիվ դուրս գրելու արդյունքում սոցիալական կրեդիտի գումարը ինքնաշխատ արտացոլվում է սոցիալական ծախսը կատարած հայտարարատու անձի հայտարարագրում: Համակարգում իրականացվել է սոցիալական ծախս պարունակող հաշվարկային փաստաթուղթ դուրս գրելու իրավունք ունեցող հարկ վճարողների համար հաշվարկային փաստաթղթերի դուրս գրման հնարավորության ապահովում, ինչպես նաև նշված հարկ վճարողների ցանկի պարբերաբար թարմացում՝ համաձայն

համապատասխան լիազոր մարմիններից ստացված տվյալների:

✓ Ներդրվել է «Տաքսի ծառայության համակարգը», ստեղծվել է համակարգի բջջային հավելվածը՝ «My Tax», էլեկտրոնային հարթակների միջոցով ուղևորափոխադրում իրականացնող իրավաբանական անձանց համար հնարավորություն է ընձեռվել ՀՀ ՊԵԿ տեղեկատվական բազային ինտեգրվելու համար, ինչպես նաև տաքսի սերվիսների համար ստեղծվել է հնարավորություն ՀՀ ՊԵԿ համակարգին ինտեգրվելու համար: Բջջային հավելվածի միջոցով ֆիզիկական անձինք հնարավորություն ունեն պարզեցված ընթացակարգով հաշվառվելու հարկային մարմնում, ձևավորելու էլեկտրոնային ՀԴՄ կտրոն, ներկայացնելու համապատասխան հայտարարությունը, վճարելու գործունեությունից ձևավորված պետական տուրքը: Էլեկտրոնային հարթակները հնարավորություն ունեն հարկային մարմնում հաշվառվելու, իրենց հարթակի միջոցով ուղևորափոխադրում իրականացնող ֆիզիկական անձանց հաշվառելու հարկային մարմնում՝ վեր ծառայության միջոցով և ձևավորելու էլեկտրոնային ՀԴՄ կտրոններ: Էլեկտրոնային ՀԴՄ կտրոնների ձևավորման գործառույթը ստեղծված է նաև տաքսի սերվիսների համար: Ֆիզիկական անձանց համար հասանելի է նաև համակարգի վեր տարբերակը:

✓ Ներդրվել է նոր «ԱՀՔ համակարգը», որից օգտվելը առավել հեշտ է և հասկանալի, մասնավորապես առանձնացվել են հարկատեսակների և վարչական ակտի ԱՀՔ-ները: Այսուհետ ճշգրտումները հաշվառվում են դելտայով, որի արդյունքում ճշտված հաշվարկի ներկայացման դեպքում պարտավորության կամ դեբետի հաշվառումը ԱՀՔ-ում իրականացվում է ճշտված հաշվարկի արդյունքում առաջացած տարբերության մասով: Հարկի կամ վճարի, այդ թվում կանխավճարների գծով պարտավորությունները այսուհետ մարվում են վճարման վերջնաժամկետում, սակայն հարկ վճարողն ունի մինչև վերջնաժամկետը հարկային պարտավորությունը մարելու առաջնահերթությունը ինքնուրույն որոշելու հնարավորություն: Նոր համակարգում առանձնացվում են ռիսկային և ոչ ռիսկային դեբետներ համաձայն ՀՀ կառավարության 01.02.2024 թվականի N 155-Ն որոշման: Ոչ ռիսկային դեբետի գումարը ինքնաշխատ եղանակով փոխանցվում է միասնական հաշվին, իսկ ակցիզային հարկի և ԱԱՀ-ի ռիսկային դեբետային գումարներից ինքնաշխատ եղանակով մարվում են որևէ հաշվետու ժամանակաշրջանի գործունեության

արդյունքներով պետական բյուջե վճարման ենթակա համապատասխանաբար ԱԱՀ-ի և ակցիզային հարկի գծով պարտավորությունները: Ռիսկային համարվող դեբետային գումարները կարող են մուտքագրվել միասնական հաշվին հարկ վճարողի գրավոր դիմումի հիման վրա միասնական հաշվին մուտքագրման ենթակա գումարների հիմնավորվածության ուսումնասիրության արդյունքներով հիմնավորվելու դեպքում: Համակարգի իրագործման նպատակով Հարկատու 3 և ՀՆԷ համակարգերում ներդրվել են «ԱՀՔ դիմում», «Միասնական հաշիվ», «Տույժերի պատմություն», «Տուգանքների պատմություն», «Մարում/Վերադարձ» «ԱՀՔ մնացորդ» էջերը, որոնք հասանելի են և ՊԵԿ աշխատակիցների և հարկ վճարողների համար:

✓ Ներդրվել է «ՏՄ վերահսկողություն մաքսային հսկողության տարածքում» համակարգը: Համակարգի միջոցով իրականացվում է սահմանային անցման կետերում միջազգային բեռնափոխադրում իրականացնող ցանկացած տրանսպորտային միջոցի շարժի նկատմամբ հսկողության իրականացում: Հաշվառվում է տրանսպորտային միջոցի նկատմամբ իրականացված հսկողության ձևերը՝ նախասահմանված պարտադիր ցանկից ակտիվացվող, դրանց իրականացնողի, հարակից տեղեկատվության և տևողությունը, կետի տարածքից ելքի նկատմամբ հսկողության իրականացում: Համակարգի միջոցով կառավարվում է ըստ սահմանային կետի, ուղղության՝ մուտք/ելք, բեռնվածության՝ բեռնված/դատարկ, կարգավիճակի՝ ԵՏՄ/երրորդ երկիր պարտադիր և ակտիվացման հնարավորությամբ հսկողության տեսակների կառավարումը: Իրականացվում է նաև հսկողություն իրականացնող մաքսային ծառայությունների աշխատագրաֆիկների և հասանելիությունների կառավարումը: Ապահովվելով աշխատաժամանակից դուրս գործողությունների կատարման անհնարինությունը:

✓ 2024 նոյեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին իրական միջավայրում պիլոտային տարբերակով ներդրվել և այնուհետ շարունակվել է շահագործվել «Ծանուցումների և անձնակազմի ծրագրային գործընթացի կառավարման համակարգ»-ը: Համակարգի ներդրմամբ ապահովվել է ԱՏԳ իրականացնողների, մաքսային միջնորդների և նրանց ներկայացուցիչների ապրանքների մաքսային հայտարարագրման գործընթացի իրականացման ժամանակ մաքսային մարմիններ այցելելու անհրաժեշտությունը: Ներկայացված ապրանքային հայտարարագրերը ինքնաշխատ բաշխվում են մաքսային ծառայողների միջև՝ ապահովվելով ինչպես մաքսային ծառայողների

հավասար աշխատանքային ծանրաբեռնվածությունը, այնպես էլ բացառելով տնտեսվարողների կողմից հնարավոր շահարկումները հերթերի սուբյեկտիվ կառավարման կամ նրանց կողմից որևէ անցանկալի գործողություններով հսկողության պրոցեսին միջամտությունները: Միևնույն ժամանակ, բաց թողնման համար իրականացվող մաքսային հսկողության ընթացքում ցանկացած պահանջ ներկայացվում է էլեկտրոնային համակարգի միջոցով, ապահովելով հայտարարագրման գործընթացի պատմագրողականությունն ու փաստաթղթավորման գործընթացը:

✓ Ներդրվել է «DEUS» Տվյալների փոխանակման ունիվերսալ էլեկտրոնային համակարգը: Համակարգը նախատեսված է միջերեսի միջոցով <API> կառուցելու համար, որի արդյունքում առանց ծրագրային միջամտության հնարավորություն է ընձեռվում ՀՀ ՊԵԿ տվյալների շտեմարաններից (Գերատեսչությունները կամ այլ) շահագրգիռ կողմերին տրամադրել տվյալներ:

✓ Ներդրվել է «E-Identification» անձանց որոնման և նույնականացման միասնական էլ. համակարգը: Նախատեսված է չգրանցված աշխատողներին հարկային ստուգումների ժամանակ դեմքի ճանաչման միջոցով նույնականացնելու համար:

✓ Ներդրվել է «Վիրտուալ պահեստ» համակարգը: Այն Հայաստանի Հանրապետություն ներմուծվող և ներքին շուկայում փորձաքննություն չանցած՝ կեղծ և անորակ դեղերի ու դեղամիջոցների խմբաքանակների շրջանառությունը կանխելու համար նախատեսված համակարգ է, որով նախատեսված է պիտակ ստանալու հայտի ներկայացման ընթացքում իրականացնել համեմատություն «Թույլատվական փաստաթղթեր» համակարգի միջոցով ստացված դեղերի ներմուծման հավաստագրում առկա դեղերի քանակի հետ:

Գործող էլեկտրոնային կառավարման համակարգերը լրացվել են նոր ենթահամակարգերով և մոդուլներով.

✓ Ներդրվել է նոր «Վարչական իրավախախտումների վարույթներ» համակարգը, որի կողմից ինքնաշխատ եղանակով կազմվում են ծանուցումներ և տեղադրվում են հարկ վճարողների «Հաշվետվությունների ներկայացման էլեկտրոնային համակարգի» անձնական էջի «ՎԻՎ ծանուցագրեր և որոշումներ» բաժնում, որի միջոցով էականորեն կրճատվել է գործընթացների շղթան և

փաստաթղթաշրջանառությունը:

✓ Իրականացվել են ՀՀ Կառավարության 2024 թվականի ապրիլի 18-ի N 553-Ն որոշման համաձայն «Հայաստանի Հանրապետությունում «արտաքին տնտեսական գործունեության ապրանքային անվանացանկ» (ԱՏԳ ԱԱ) դասակարգչի 2201 10 110 0, 2201 10 190 0, 2201 10 900 0, 2201 90 000 0 ծածկագրերին դասվող ապրանքների՝ Եվրասիական տնտեսական միության շրջանակներում նույնականացման միջոցներով դրոշմավորման կանոնները հաստատելու մասին» (փաթեթավորված խմելու ջուր) նույնականացման միջոցներով պարտադիր դրոշմավորման շրջանակներում անհրաժեշտ աշխատանքներ: Կազմակերպվել և անցկացվել է ավելի քան 49 հանդիպումներ տնտեսվարողների հետ: 5327 կազմակերպության պարբերաբար ուղարկվել են ծանուցումներ՝ նույնականացման միջոցներով դրոշմավորման փորձնական ծրագրերի իրականացման մասին: Կազմվել է փորձնական ծրագրերի փաթեթը (ՀՀ կառավարության որոշումները փորձնական ծրագրերի իրականացման մասին՝ 1117-Լ, 1213-Լ, 1412-Լ, 1715-Լ):

✓ Իրականացվել է «Մշակող արդյունաբերության ոլորտում աշխատողների ներգրավման միջոցառումը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 30.11.2023թ.-ի N 2070-Լ որոշմամբ սահմանված պահանջներին բավարարող էլեկտրոնային հայտերի և դիմումների համար նախատեսված ծրագրային ապահովումը: Մասնավորապես՝ առևտրային կազմակերպությունները և ԱԶ-ները կարող են հարկային մարմնին էլեկտրոնային եղանակով ներկայացնել հայտ մշակող արդյունաբերության ոլորտում աշխատողների ներգրավման միջոցառման շրջանակներում անձի (անձանց)՝ աշխատող համարվելու պայմանների բավարարման նախնական գնահատման վերաբերյալ, ինչպես նաև կարող են ներկայացնել դիմում մշակող արդյունաբերության ոլորտում աշխատողների ներգրավման միջոցառման համաձայն աջակցություն ստանալու համար:

✓ Իրականացվել են ՀՀ ՊԵԿ նախագահի 14.05.2020 թվականի թիվ 419-Ա և 2024 թվականի ապրիլի 10-ի 415-Ն հրամանների կիրարկումն ապահովելու նպատակով անհուսալի հարկային պարտավորություններ ունեցող հարկ վճարողների վերաբերյալ ցանկերի ստացման աշխատանքներ: Համապատասխան ցանկերով կատարվել է տրամադրված հարկ վճարողների սոցիալական վճարի պարտավորությունների մարում և փոխանցում ՀԿԴ, իսկ չմարված մնացորդները

գրոյացվել են:

✓ ՀՆԷ համակարգում «Հանձնված հաշվետվություններ» բաժնում ավելացվել է «Ընթացիկ/ Ոչ ընթացիկ» կարգավիճակով հաշվարկների որոնման հնարավորություն և որոնման արդյունքում արտացոլվող տվյալներում ավելացել է նաև կարգավիճակը արտացոլող համապատասխան սյուն:

✓ «Էլեկտրոնային հաշվարկային փաստաթղթեր» (e-invoicing) համակարգում «Եվրասիական տնտեսական միության մաքսային տարածք ներմուծված ապրանքների հետագծելիության համակարգի շրջանակներում ծրագրավորվել են «Արտահանման տեղափոխման բեռնագիր» և «ԵՏՄ արտահանման հաշիվ վավերագիր» փաստաթղթերը: Համակարգում հնարավորություն է ստեղծվել որոնում իրականացնել նաև մեկից ավելի ՀՎՀՀ-ներով: Ավելացումով ճշգրտող հաշիվների դեպքում ավելացել է նոր ստուգման տեսակ. ճշգրտող հաշվում մատակարարման ամսաթիվը ինքնաշխատ լրացվում է մայր հաշվի նույն մատակարարման ամսաթվով, հակառակ դեպքում՝ ցուցադրվում է սխալի հաղորդագրություն, ավելացվել է որոնման հնարավորություն՝ ըստ մատակարարվող ապրանքի նշանակման վայրի երկրի, տեղափոխության բեռնագրում ավելացվել է տրանսպորտային միջոցի մականիշը և պետհամարանիշը լրացնելու պահանջ:

✓ «Տեղեկություններ՝ ֆիզիկական անձանց եկամուտների և եկամտային հարկի մասին» ձևատեսքում ՀԾՀ լրացնելիս ավելացվել է ստուգում ՀՀ Ոստիկանության բազայի հետ. եթե նշված ՀԾՀ-ն սխալ է, համակարգը չի ընդունում ներկայացված տեղեկությունը:

✓ Իրականացվել է հարկային պարտավորությունն ավելացնող և (կամ) հաշվանցվող (պակասեցվող) գումարը նվազեցնող մի շարք նոր հաշվարկների էլեկտրոնային եղանակով ընդունման ծրագրային ապահովում:

✓ Իրականացվել են Ճանապարհային Ոստիկանության, Կադաստրի և Կենտրոնական Բանկի հետ նոր սերվիսների միջոցով տվյալների փոխանակում:

✓ Իրականացվել է ՊԵԿ ենթակառուցվածքների արդիականացման և սպասարկման աշխատանքներ:

Հարկ են համարում նշել նաև, որ 2024 թվականի ՊԵԿ-ը հաջողությամբ անցել է տեղեկատվական անվտանգության ISO/IEC-27001-2013 միջազգային ստանդարտի հավաստագրման աուդիտը և ստացել համապատասխան հավաստագիրը:

VI. ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՅՈՒԹՅՈՒՆ



6.1 ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ, ԱՅԼ ԵՐԿՐՆԵՐԻ ՀԱՐԿԱՅԻՆ ԵՎ ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՀԵՏ

Եվրասիական տնտեսական միության (ԵԱՅՀ) շրջանակներում համագործակցություն

- 2024 թվականի դեկտեմբերի 26-ին ստորագրվել է Եվրասիական տնտեսական միության և երրորդ կողմի (երրորդ կողմերի) մաքսային տարանցման միասնական համակարգի մասին» համաձայնագիրը:

- 2024 թվականի ապրիլի 26-ից ուժի մեջ է մտել 2023 թվականի օգոստոսի 22-ին ստորագրված «Եվրասիական տնտեսական միության անդամ պետությունների հարկային մարմինների միջև անուղղակի հարկերի վճարված գումարների վերաբերյալ էլեկտրոնային ձևով տեղեկատվության փոխանակման մասին» արձանագրության մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին արձանագրությունը:

- 2024 թվականի ընթացքում ԵԱՏՄ անդամ պետությունների մաքսային ծառայությունների միավորված կոլեգիայի շրջանակներում տեղի են ունեցել 4 նիստեր, որոնց ընթացքում ստորագրվել են թվով 84 որոշումներ:

- 2024թ. հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին Երևանում կայացել են Եվրասիական տնտեսական միության անդամ պետությունների մաքսային ծառայությունների միավորված կոլեգիային կից մաքսային ռիսկերի կառավարման համակարգի կատարելագործման հարցերով աշխատանքային խմբի նիստերը:

Անկախ Պետությունների Համագործակցություն (ՀՊՀ) շրջանակներում համագործակցություն

1. Հարկային ծառայությունների ղեկավարների համակարգող խորհրդի (КСРНС ՀՊՀ) շրջանակներում համագործակցություն

2024թ.-ի հոկտեմբերի 2-ից 4-ը Ղրղզստանի Հանրապետության մայրաքաղաք Բիշքեկում կայացել է ԱՊՀ անդամ պետությունների հարկային ծառայությունների ղեկավարների համակարգող խորհրդի հերթական XXXI նիստը և դրան նախորդող՝ փորձագետների նիստերը:

Նիստի ընթացքում Հայաստանի, Բելառուսի, Ղազախստանի, Ղրղզստանի Ռուսաստանի, Տաջիկստանի, Ուզբեկստանի և Ադրբեջանի հարկային մարմինների ներկայացուցիչները քննարկել են ԱՊՀ ՀԾՂՀԽ-ի մասնակից պետությունների կողմից

2023-2024թթ. աշխատանքային ծրագրի կատարման արդյունքները և 2024-2025թթ. աշխատանքային ծրագրի նախագիծը, մինչև 2030թ. ժամանակաշրջանի համար ԱՊՀ տնտեսական զարգացման ռազմավարության առաջին փուլի (2021-2025թթ.) իրագործմանն ուղղված միջոցառումների ծրագրի կատարման ընթացքը, 2018 թվականի նոյեմբերի 2-ին ստորագրված «Հարկային վարչարարություն իրականացնելու նպատակով ԱՊՀ մասնակից պետությունների միջև էլեկտրոնային եղանակով տեղեկություն փոխանակելու մասին» արձանագրության շրջանակներում կատարված աշխատանքների արդյունքները, ԱՊՀ ՀԾՂՀԽ անդամ հարկային մարմինների միջև հարցման հիման վրա և էլեկտրոնային եղանակով տեղեկատվության փոխանակման համակարգի առկա խնդիրները և էլեկտրոնային եղանակով տեղեկատվության փոխանակման բնագավառում հարկային համագործակցության կատարելագործումը, ԱՊՀ մասնակից-պետությունների տնտեսվարող սուբյեկտների միջև էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառության իրականացման աշխատանքները, կադրային ներուժի զարգացման շրջանակներում հարկային մարմնի երիտասարդ աշխատակիցների համար միջոցառումների կազմակերպման գծով աշխատանքները, հաճախորդամետ սկզբունքների ներդրմանն ուղղությամբ կատարվող աշխատանքները, 2023թ.-ի համար ԱՊՀ մասնակից պետությունների հարկային մարմինների կատարած աշխատանքների ցուցանիշները, ինչպես նաև 2024 թվականի հունվարի 1-ից ուժի մեջ մտած հարկային օրենսդրության փոփոխությունները, ԱՊՀ մասնակից պետությունների համար հարկային ոլորտի կադրերի պատրաստման, մասնագիտացված վերապատրաստման և որակավորման բարձրացման գծով Բազային կազմակերպության գործունեությունը, ԱՊՀ ՀԾՂՀԽ-ի կազմում գործող յոթ աշխատանքային խմբերի կողմից կատարված աշխատանքները, ինչպես նաև նոր աշխատանքային խմբի՝ «ԱՊՀ մասնակից պետությունների էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառության զարգացման գծով» ստեղծումը:

2. Հարկային (ֆինանսական) հետաքննության մարմինների համակարգող խորհրդի (KCOHP CHГ) շրջանակներում համագործակցություն

2024թ. սեպտեմբերի 26-ին Ղազախստանի Հանրապետության Ալմաթի քաղաքում կայացել է ԱՊՀ անդամ պետությունների Հարկային (ֆինանսական) հետաքննության մարմինների համակարգող խորհրդի (ՀՀՄՀԽ) հերթական 23-րդ նիստը, որի ընթացքում քննարկվել են մի շարք հարցեր, այդ թվում.

- ՀՀՄՀԽ-ի 2023թ. աշխատանքների ծրագրի կատարման ընթացքը և 2025թ. գործունեության ծրագրի նախագիծը.

- 2024-2028թթ. հանցավորության դեմ պայքարի համատեղ միջոցառումների ԱՊՀ միջպետական ծրագրով նախատեսված միջոցառումների, ինչպես նաև ՀՀՄՀԽ նախորդ նիստերին ընդունված որոշումների կատարման ընթացքը.

- Պետության տնտեսական անվտանգության ապահովման ուղղությամբ ԱՊՀ հարկային (ֆինանսական) հետաքննության մարմինների կողմից իրականացրած գործունեությունը, այդ թվում՝ 03.06.2005թ. «Հարկային հանցագործությունների դեմ պայքարում ԱՊՀ մասնակից պետությունների համագործակցության մասին» համաձայնագրի իրագործումը, տնտեսական հանցագործությունների և իրավախախտումների նոր սխեմաների բացահայտման փորձի փոխանակության ընթացքը.

- Ծայրահեղականության, այդ թվում՝ ահաբեկչության, ֆինանսավորման դեմ պայքարում ձեռնարկած միջոցառումները, մասնավորապես՝ 2023-2025թթ. ահաբեկչության և ծայրահեղականության այլ բռնի դրսևորումների դեմ պայքարում ԱՊՀ մասնակից պետությունների համագործակցության ծրագրի շրջանակներում ձեռնարկված միջոցառումները, զանգվածային անկարգությունների և հասարակական կարգը կոպտորեն խախտող խմբային գործողությունների կազմակերպման, ահաբեկչական կամ ծայրահեղական գործունեության ֆինանսավորման և այլ նյութական ապահովման խողովակների խափանման միջոցառումները .

- ԱՊՀ երկրներում համացանցի և վճարման թվային միջոցների (կրիպտոարժույթ, էլեկտրոնային դրամ և այլն) օգտագործմամբ իրականացվող տնտեսական և կոռուպցիոն հանցագործություններին հակազդելու պրակտիկան.

- ՀՀՄՀԽ-ի դրամական միջոցների ապօրինի շրջանառությանը և ապօրինի խաղային բիզնեսին հակազդման գծով փորձագետների աշխատանքային խմբի գործունեությունը.

- ԱՊՀ մասնակից պետությունների հարկային (ֆինանսական) հետաքննության մարմինների անձնակազմի պատրաստման, վերապատրաստման և որակավորման բարձրացման հարցերը.

- ՀՀՄՀԽ-ի նախագահության, կազմի, նախագահի, քարտուղարի, խորհրդի անդամների, ներկայացուցիչների, հաջորդ տարիների նիստերի անցկացման վայրի,

այլ կազմակերպական հարցեր:

ԱՊՀ անդամ պետությունների հարկային (ֆինանսական) հետաքննության մարմինների համակարգող խորհրդի հաջորդ նիստը կանցկացվի 2025 թվականին Հայաստանի Հանրապետությունում:

3. Մաքսային ծառայությունների ղեկավարների խորհուրդ (CPTC CHG)

- 2024 թվականի սեպտեմբերի 27-ին ստորագրվել է Անկախ պետությունների համագործակցության մասնակից պետությունների մաքսային մարմինների կողմից տրանսպորտային (փոխադրման) և առևտրային փաստաթղթերի վրա մաքսային մարմինների կնիքները և դրոշմակնիքները դնելու կարգի մասին» համաձայնագիրը:

- 2024 թվականի սեպտեմբերի 27-ին ստորագրվել է «Բարձրագույն կրթության կրթական ծրագրերով և լրացուցիչ մասնագիտական ծրագրերով Անկախ Պետությունների Համագործակցության մասնակից պետությունների մաքսային ծառայությունների համար կադրեր պատրաստելու մասին» համաձայնագիրը:

- Պետական եկամուտների կոմիտեն շարունակել է ակտիվ համագործակցությունը Անկախ Պետությունների Համագործակցության (ԱՊՀ) անդամ պետությունների իրավասու մարմինների հետ ԱՊՀ մասնագիտացված կառույցների շրջանակներում: ԱՊՀ մասնակից պետությունների մաքսային ծառայությունների ղեկավարների խորհրդի շրջանակներում տեղի է ունեցել 1 նիստ, որոնց ընթացքում ստորագրվել են թվով մոտ 20 որոշումներ:

Արժույթի միջազգային հիմնադրամի (IMF) հետ համագործակցություն

2024 թվականի ընթացքում ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեն Արժույթի միջազգային հիմնադրամի տեխնիկական աջակցությամբ իրականացրել է տեխնիկական աջակցության ծրագրեր՝ հարկային վարչարարության բարեփոխման այնպիսի հրատապ հարցերով, ինչպիսիք են.

- Գործառնական ստուգումների վրա հիմնված շահութահարկի ճեղքի գնահատումը,

- ՀՀ-ում եկամտային հարկի և սոցիալական ապահովության վճարների ճեղքի գնահատումը,

- Հարկային կարգապահությունն ու կրիպտոակտիվների հարկումը:

Հաշվի առնելով իրականացված ծրագրերի բարձր արդյունավետությունը, նախատեսվում է նաև հետագայում շարունակել ու ընդլայնել տեխնիկական

աջակցության ծրագրերի իրականացման միջոցով ԱՄՀ-ի հետ համագործակցությունը: Այդ նպատակով տարվա ընթացքում մշակվել և համաձայնեցվել են 2025 թվականին ԱՄՀ կողմից ՊԵԿ-ին տրամադրման ենթակա տեխնիկական աջակցության ոլորտները, որոնք ներառում են՝ ՊԵԿ-ում անուղղակի եղանակով ստուգման մեթոդներ և ապացուցման բեռի մատին օրենսդրություն և մաքսային կարգապահության ամրապնդում:

Համաշխարհային բանկի (WB) հետ համագործակցություն

- Շարունակվել է 2023թ.-ի մարտից մեկնարկած «Մաքսային վարչարարության զարգացման» 2-րդ ծրագիրը: Ծրագիրն իրականացնում է Համաշխարհային Բանկը՝ Միացյալ Թագավորության «Լավ կառավարման հիմնադրամի» ֆինանսավորմամբ: Ծրագրի շրջանակներում տրամադրվում է աջակցություն մաքսային ռազմավարության մշակման, վարքագծային վերլուծության, հետբացթողումային հսկողության ուժեղացման, ԱՏԳ մասնակիցների սպասարկման որակի բարելավման, մաքսային ծառայողների կարողությունների զարգացման ուղղությամբ: Շարունակվում են ԱՏԳ մասնակիցների, մաքսային միջնորդների, ինչպես նաև տրանսպորտային ընկերությունների շրջանում իրականացվող տարեկան հարցումները:

- 2024 թվականի օգոստոսին ավարտվել է ԵՄ աջակցությամբ Համաշխարհային բանկի կողմից տրամադրվող տեխնիկական աջակցության ծրագիրը՝ մաքսային հետբացթողումային հսկողության ուժեղացման և մաքսային մարմնի աշխատակիցների կարողությունների զարգացման ուղղությամբ: Մասնավորապես, տրամադրվել է աջակցություն հետբացթողումային ռիսկերի վերլուծության համակարգի կատարելագործման, ստուգումների ուղեցույցների մշակման, ինչպես նաև հետբացթողումային ստուգումներ իրականացնող աշխատակիցների կարողությունների զարգացման ուղղությամբ՝ ոլորտի լավագույն միջազգային փորձագետների ներգրավմամբ:

- 2024 թվականի հունիսին ավարտվել է 2022 թվականի հուլիսից մեկնարկած «Հարկային և մաքսային վարչարարության արդիականացման» ծրագիրը: Այն բաղկացած էր երեք հիմնական բաղադրիչից և նպատակ ուներ նպաստել հարկային և մաքսային վարչարարության արդյունավետության բարձրացմանը՝ առկա ծառայությունների և ներքին բիզնես գործընթացների արդիականացման, թվայնացման բարելավման և կամավոր հարկային կարգապահության բարձրացման,

վարքագծային փոփոխությունների խրախուսման և տվյալների որակի բարձրացման միջոցով: Ծրագրի շրջանակներում մշակվել են հարկ վճարողների համար նախատեսված ոլորտային ուղեցույցներ, ստուգումների իրականացման ուղեցույց, անցկացվել են տարեկան հարցումներ հարկ վճարողների շրջանում, տրամադրվել է աջակցություն արհեստական բանականության և մեքենայական ուսուցման (AI & ML) կիրառման ուղղությամբ, իրականացվել է վարքագծային վերլուծություն հարկ վճարողների և սպառողների շրջանում, միևնույն ժամանակ, մշակվել են ուղեցույցներ ֆիզիկական անձանց կողմից եկամտային հարկի ինքնուրույն հաշվարկման (վճարման) և եկամուտների հայտարարագրման մասին:

- Շարունակվել է «Պետական հատվածի արդիականացման վարկային 4-րդ ծրագրի» ներդրումը, որի շրջանակներում մշակվել և ներդրվել են հարկ վճարողների նոր անձնական հաշվի քարտերի համակարգը, համատարած հայտարարագրման համակարգի web տարբերակը և բջջային հավելվածը, շարունակվում են աշխատանքները հարկ վճարողների ռիսկերի վերլուծության նպատակով արհեստական բանականության կիրառման համակարգի ներդրման ուղղությամբ: Միևնույն ժամանակ, նախատեսվում է մի շարք հարկային և մաքսային էլեկտրոնային համակարգերի մշակում և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների սարքավորումների ձեռքբերում:

- 2024 թվականին ՊԵԿ-ի կողմից իրականացվել են իր իրավասությունների ոլորտին վերապահված գործողությունները, որոնք նախատեսված են Համաշխարհային բանկի հետ կնքված տնտեսական, հարկաբյուջետային և պետական հատվածի կառավարման զարգացման քաղաքականության գործառնություն (ՋԲԳ) հուշագրով և ուղղված հարկային և մաքսային վարչարարության դյուրացմանը և բարելավմանը:

Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության (OECD) հետ համագործակցություն

2024 թվականի ՀՀ ՊԵԿ ուշադրության կենտրոնում են գտնվել հարկման նպատակով տեղեկությունների միջազգային փոխանակման ՏՀԶԿ Հարկման նպատակով թափանցիկության և տեղեկությունների փոխանակման գլոբալ ֆորումի ստանդարտների ներդրման աշխատանքները: Տարվա ընթացքում իրականացվել են

տեղեկությունների ավտոմատ փոխանակման ստանդարտի (Common Reporting Standard) ներդրմանն ուղղված աշխատանքներ, այդ թվում՝

- Ամփոփվել է «Ֆինանսական հաշիվների վերաբերյալ տեղեկությունների ավտոմատ փոխանակման մասին» իրավասու մարմինների բազմակողմ համաձայնագրի (AEOI MCAA) վավերացման գործընթացը, մասնավորապես՝ 2024 թվականի նոյեմբերի 5-ին ստորագրվել և ՏՀՀԿ ԳՖ քարտուղարությանն է տրամադրվել համաձայնագրի անբաժանելի մաս կազմող ծանուցումները:

- 2024 թվականի հոկտեմբերի 21-ին ընդունվել է «Հայաստանի Հանրապետության հարկային օրենսգրքում լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքը, որով սահմանվել է Ֆինանսական հաշիվների վերաբերյալ տեղեկությունների ավտոմատ փոխանակման ընդհանուր դրույթները: 2024 թվականի նոյեմբերից սկսած աշխատանքների են իրականացվում նաև ենթաօրենսդրական ակտերի լրամշակման ուղղությամբ՝ համագործակցելով նաև այլ վարչությունների և գերատեսչությունների հետ:

- 2024թ. առաջին եռամսյակում մեկնարկել է ՊԵԿ Տեղեկությունների անվտանգության կառավարման համակարգի պաշտոնական գնահատումը, որի շրջանակում 2024թ. մայիսի 14-ից 16-ը ՏՀՀԿ գնահատման թիմը տեղում իրականացրել է ՊԵԿ Տեղեկությունների անվտանգության կառավարման համակարգի գնահատում, որի արդյունքները ամփոփվել են 2024 թվականի նոյեմբերի 2-ին: Գնահատման արդյունքում Հայաստանը ստացել է դրական գնահատական:

- Ստանդարտով սահմանված տեղեկությունների փոխանակման ապահովման համար ՏՏ Պորտալի ներդրման շուրջ 2024 թվականին իրականացվել է համագործակցություն 2 ուղղությամբ՝

1. Ասիական զարգացման բանկի (ԱՀԲ) կողմից տեխնիկական աջակցության տրամադրում, որի շրջանակում 2024թ.-ի նոյեմբերի 18-ից 20-ը Հայաստան են ժամանել միջազգային փորձագետներ՝ տեխնիկական աջակցության տրամադրումը տեղում իրականացնելու նպատակով: Այցի շրջանակում լրամշակվել է «Ֆինանսական հաստատության կողմից հաշվետերերի և վերահսկող անձանց ֆինանսական հաշիվների մասին տեղեկությունների տրամադրման» ձևաչափը,

2. Տեղերի արդյունքում «ԹԻՄ ՍՈԼՅՈՒՇՆՍ» ՓԲԸ-ի (TEAM SOLUTIONS) հետ պայմանագրային հարաբերությունների հիման վրա վերջինս իրականացնում է ծրագրավորման աշխատանքներ Պորտալի ստեղծման ուղղությամբ:

Հայաստանը, հանդիսանալով Ասիական նախաձեռնության 2024-2025 թվականների համաժամանակ, ստանձնել է Ասիական նախաձեռնության 6-րդ բարձրաստիճան հանդիպման կազմակերպումը, որը իրականացվել է 2024 թվականի հունիսի 23-ից 25-ը՝ Երևանում ինչպես նաև օգոստոսի 21-ից 23-ը Հայաստանում է անցկացվել ՏՀՀ հարցումների հիման վրա տեղեկությունների փոխանակման ստանդարտի դրույթների վերաբերյալ դասընթացը:

2024 թվականի հունիսին մեկնարկել է ՏՀՀ Հարցումների հիման վրա տեղեկությունների փոխանակման ստանդարտի ներդրման երկրորդ փուլի միջազգային փորձագիտական գնահատման աշխատանքները, որը ամփոփվել է 2024 թվականի նոյեմբերի 25-ին՝ Նախնական Հայաստանին տրամադրելով «Մեծամասամբ համապատասխան» գնահատական:

2024թ.-ին ավարտվեց ՏՀՀ և Միավորված ազգերի կազմակերպության զարգացման ծրագրի (ՄԱԶԾ) «Հարկային տեսուչներն առանց սահմանների» (*Tax Inspectors without Borders - TIWB*) նախաձեռնության շրջանակում և Իտալիայի հարկային գործակալության աջակցությամբ տրանսֆերային գնագոյացման և ստուգումների ոլորտում իրականացող կարողությունների զարգացման ծրագիրը: Ծրագրի ամփոփումը տեղի է ունեցել 2024թ.-ի փետրվարի 7-9-ը, Իտալիայի Հանրապետության Միլան քաղաքում: 2024 թվականի հոկտեմբերի 15-ին TIWB-ի շրջանակներում ՀՀ ՊԵԿ և Իտալիայի հարկային գործակալության միջև մեկնարկել է աջակցության նոր ծրագիր՝ Նախնական գնագոյացման պայմանավորվածության (Advanced Pricing Agreement - APA) ընթացակարգերի շուրջ: Ծրագրի շրջանակում Հայաստանի և Իտալիայի հարկային մարմինների միջև ստորագրվել է կողմերի լիազորությունների շրջանակը սահմանող փաստաթուղթ (TOR):

Միավորված ազգերի կազմակերպության զարգացման ծրագրի հետ «Հարկը՝ հանուն կայուն զարգացման նպատակների» նախաձեռնության շրջանակում համագործակցություն

Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի և

Միավորված ազգերի կազմակերպության զարգացման ծրագրի միջև, «**Հարկը՝ հանուն կայուն զարգացման նպատակների**» նախաձեռնության շրջանակներում, 2023 թվականի մայիսից մեկնարկած համագործակցությամբ, ինչպես նաև Նորվեգիայի և Ֆինլանդիայի կառավարությունների ֆինանսական աջակցությամբ ՀՀ ՊԵԿ-ում հիմնադրվել է Թվային հետախուզության լաբորատորիա: Վերջինիս պաշտոնական բացումը տեղի է ունեցել 2024 թվականի հուլիսի 3-ին: Լաբորատորիայի հիմնադրման նախնական փուլում ՄԱԶԾ հայաստանյան գրասենյակի կողմից ներգրավվել է միջազգային փորձագետ, ում կողմից տրամադրված տեխնիկական զեկույցի հիման վրա էլ ապահովվել են լաբորատորիայի ֆիզիկական և ՏՏ ենթակառուցվածքները: ՄԱԶԾ հայաստանյան գրասենյակի կողմից տրամադրվել են սարքավորումներ և ծրագրային ապահովումներ, մասնավորապես, թվային տվյալների ձեռքբերման գործիքներ, բջջային հեռախոսների գաղտնաբառերի բացահայտման սարքավորումներ, ամպային տվյալների ձեռքբերման ծրագրակազմ: ՊԵԿ կողմից ապահովվել են ֆիզիկական և ՏՏ ենթակառուցվածքները, ինչպես նաև լաբորատորիայի գործարկման համար անհրաժեշտ ինստիտուցիոնալ և իրավական շրջանակները:

Լաբորատորիայի հիմնադրումն էականորեն բարելավում է ՀՀ ՊԵԿ ինստիտուցիոնալ կարողությունները՝ հարկային հանցագործությունների դեմ պայքարում թվային ապացույցների հավաքագրման, ձեռքբերման, արտահանման, պահպանման, փաստաթղթավորման, վերլուծման, մեկնաբանման և դրանք դատարանում ներկայացման տեսանկյունից:

Համաշխարհային մաքսային կազմակերպության (WCO) հետ համագործակցություն

- 2024թ. հունիսի 27-ից 28-ը ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի տեղակալ Կարեն Թամազյանի գլխավորած պատվիրակությունը Բրյուսելում մասնակցում է Համաշխարհային մաքսային կազմակերպության (ՀՄԿ) խորհրդի 143-րդ և 144-րդ տարեկան նստաշրջաններին: Նստաշրջանների ընթացքում ներկայացվել են ՀՄԿ կարողությունների զարգացման,

տեխնիկական, իրավակիրառ և այլ կոմիտեների, ինչպես նաև ֆինանսական, աուդիտի ու քաղաքականության կոմիտեների հաշվետվությունները:

- 2024 թվականի ապրիլի 8-ից 12-ը Պետական եկամուտների կոմիտեի նախաձեռնությամբ և Համաշխարհային մաքսային կազմակերպության աջակցությամբ ՊԵԿ «Ուսումնական կենտրոնում» կայացել է «Մաքսային արժեք» թեմայով վերապատրաստման դասընթաց:
- 2024թ. ապրիլին Համաշխարհային մաքսային կազմակերպության կողմից հրավիրված փորձագետների մասնակցությամբ տեղի է ունեցել «Ռենտգեն պատկերների վերլուծություն» թեմայով վերապատրաստման 4-օրյա դասընթացը:
- 2024թ. օգոստոսի 19-ից 22-ը ՀՀ ՊԵԿ Ուսումնական կենտրոնում Համաշխարհային մաքսային կազմակերպության աջակցությամբ մեկնարկել է Միջուկային և ճառագայթային հայտնաբերման մասին իրազեկման ծրագրի (RANDA) շրջանակներում ՊԵԿ մաքսային ծառայողների վերապատրաստման 4-օրյա դասընթացը:

Հարկային մարմինների ներեվրոպական կազմակերպության (IOTA) հետ համագործակցություն

2024թ.-ին Հարկային մարմինների ներեվրոպական կազմակերպության հետ ՀՀ ՊԵԿ անդամակցության շրջանակներում շարունակվել են ակտիվ աշխատանքները կազմակերպության գործունեության բոլոր ասպարեզներում, ներառյալ՝ ՀՄՆԿ 2023-2027թթ.-ի ռազմավարության մշակումը և հաստատումը, ՀՄՆԿ տարեկան ծրագրով նախատեսված միջոցառումներին մասնակցությունը: Տարվա ընթացքում ՀՀ ՊԵԿ աշխատակիցները վերապատրաստվել են ՀՄՆԿ-ի կողմից կազմակերպված 20 ուսումնական և փորձի փոխանակման միջոցառումներին, ինչպես առկա, այնպես էլ առցանց ձևաչափով: Նշենք, որ IOTA հերթական 28-րդ Ընդհանուր համաժողովին, որը տեղի է ունեցել 2024 թվականի հունիսի 19-ից 20-ը, ՊԵԿ պատվիրակությունը ունեցել է ակտիվ մասնակցություն՝ ներկայացնելով նաև ՏՏ լուծումները Համաժողովին զուգահեռ իրականացվող Ցուցահանդեսին:

ՀՄՆԿ տեխնիկական հարցումների գործիքի շնորհիվ ապահովվել է հարկային բնագավառի տարբեր հարցերում օտարերկրյա փորձի մասին տեղեկությունների հավաքագրումը և ամփոփումը, ինչպես նաև օտարերկրյա գործընկերներից ստացված

10 տեխնիկական հարցումներով նրանց տրամադրվել է տեղեկատվություն հարկային վարչարարության տարբեր ասպարեզներում ՀՀ փորձի մասին:

Եվրոպական միության հետ համագործակցություն

Եվրոպական հանձնաժողովի տեխնիկական աջակցության և տեղեկատվության փոխանակման գործիքի շրջանակներում (TAIEX) Պետական եկամուտների կոմիտեի ներկայացրած հետևյալ ծրագրերը իրականացվել են 2024 թվականի ընթացքում:

- 2024թ. փետրվարի 27-ից 29-ը կազմակերպվել է ՀՀ ՊԵԿ թվով 5 մաքսային ծառայողների ուսումնական այց Չեխիայի մաքսային ծառայություն՝ LSO ինստիտուտի բարեփոխման շրջանակներում:
- 2024թ. մարտի 12-ից 15-ը տեղի է ունեցել ԵՄ TAIEX փորձագիտական առաքելություն Հայաստանում՝ շնագիտական կենտրոնի կարողությունների զարգացման ուղղությամբ:
- 2024թ. մայիսի 22-ից 24-ը ՊԵԿ մաքսային ծառայողների համար, Տեխնիկական աջակցության և տեղեկատվության փոխանակման (TAIEX) Եվրահանձնաժողովի գործիքի շրջանակում, մեկնարկել է «Պատժամիջոցների ենթակա ապրանքների նույնականացումն արագ և արդյունավետ կազմակերպելու վերաբերյալ» եռօրյա դասընթացը:
- 2024 թվականի սեպտեմբերի 17-ին և 18-ին Երևանում ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտեի աջակցությամբ տեղի է ունեցել Միավորված ազգերի կազմակերպության Եվրոպական տնտեսական հանձնաժողովի նախաձեռնած ՄՃՓ գրքույկի կիրառմամբ բեռների միջազգային փոխադրման մասին մաքսային կոնվենցիայի (TIR Convention) էլեկտրոնային ընթացակարգի (eTIR) գործարկման հետ կապված խնդիրների քննարկմանը նվիրված տարածաշրջանային աշխատաժողովը:
- 2024թ. մարտի 20-ին Երևանում՝ հեռավար ձևաչափով կայացել է Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական Միության միջև կնքված Համապարփակ և ընդլայնված գործընկերության համաձայնագրի ներքո գործող մաքսային հարցերով ենթակոմիտեի չորրորդ նիստը, որին մասնակցել է ՀՀ ՊԵԿ պատվիրակությունը:

Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկ (ՎՋԵԲ)

2024թ. մայիսի 14-ին ՎՋԵԲ տարեկան հանդիպման և գործարար համաժողովի

շրջանակում, Հայաստանի Հանրապետության ու Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի միջև ստորագրվել են «Սյունիքի մաքսային և լոգիստիկ կենտրոն» վարկային և դրամաշնորհային համաձայնագրերը: Միաժամանակ, քննարկման փուլում է Երևանի արտաքին տնտեսական գործունեության կենտրոնի կառուցման ֆինանսավորման հարցը:

Օտարերկրյա պետությունների իրավասու մարմինների հետ երկկողմ համագործակցություն

Ռուսաստանի Դաշնություն

- 2024 թվականի հոկտեմբերին ՀՀ ՊԵԿ պատվիրակությունը մասնակցել է Մոսկվայում տեղի ունեցող ամենամյա «Միջազգային մաքսային ֆորում-2024»-ին:
- 2024թ. դեկտեմբերի 19-20-ին Մոսկվայում կայացել է Հայաստանի Հանրապետության և Ռուսաստանի Դաշնության միջև տնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի 23-րդ նիստը, որին մասնակցել է նաև ՀՀ ՊԵԿ պատվիրակությունը:

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ

- 2024թ. հունիսի 11-ին ստորագրվել է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների կառավարության միջև իրենց մաքսային մարմինների փոխադարձ օգնության վերաբերյալ» համաձայնագիրը:
- 2024 թ. հունիսի 27-ին տեղի է ունեցել «Ապավեն» մաքսային պահեստում ռենտգենյան սարքերի և ճառագայթային հայտնաբերման սարքավորումների տեղադրման միջոցառումը: Նոր սարքավորումները ձեռք են բերվել ԱՄՆ պետքարտուղարության «Արտահանման վերահսկողության և սահմանների անվտանգության» (EXBS) և ԱՄՆ էներգետիկայի դեպարտամենտի «Միջուկային մաքսանենգության կանխարգելման և բացահայտման» (NSDD) ծրագրերի ֆինանսավորմամբ և աջակցությամբ:

Իրանի Իսլամական Հանրապետություն

- 2024թ. փետրվարի 14-15-ին Թեհրանում կայացել է Հայաստանի

Հանրապետության և Իրանի Իսլամական Հանրապետության միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի 18-րդ նիստը: Նիստի ավարտին ստորագրվել է փոխըմբռնման հուշագիր, որում արձանագրվել են Հայաստանի և Իրանի միջև համագործակցության փոխադարձ հետաքրքրություններ կայացնող բոլոր ուղղություններում հարաբերությունների զարգացմանը միտված պայմանավորվածություններ:

- «Հայաստանի Հանրապետության պետական եկամուտների կոմիտեի և Իրանի Իսլամական Հանրապետության մաքսային ծառայության միջև «ՄՃՓ» ընթացակարգի կիրառման բնագավառում համագործակցության մասին» փոխըմբռնման հուշագրի նախագիծը ներկայացվել է Արտաքին գործերի նախարարություն և գտնվում է փոխհամաձայնեցման փուլում:

Վրաստան

- 2024թ. հունվարի 26-ին Թբիլիսիում կայացել է Հայաստանի և Վրաստանի միջև տնտեսական համագործակցության միջկառավարական հանձնաժողովի հերթական նիստը:

Ճապոնիա

Բանակցվել է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Ճապոնիայի կառավարության միջև եկամուտների կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելն ու շրջանցելը կանխելու մասին» համաձայնագիրը՝ 2024թ. հոկտեմբերի 9-ից 11-ը:

Հոնկոնգ

2024 թվականի հունիսի 24-ին ստորագրվել է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետության Հոնկոնգի հատուկ վարչական շրջանի կառավարության միջև եկամուտների և գույքի կրկնակի հարկումը բացառելու և հարկումից խուսափելը կանխելու մասին» համաձայնագիրը:

Համագործակցություն միջազգային մասնագիտացված ուսումնական հաստատությունների հետ

Հարավ-արևելյան Եվրոպայի տարածաշրջանի ֆինանսական առաջավոր փորձի կենտրոնի (CEF) կողմից 2024 թվականի ընթացքում կազմակերպել է թվով 2 առկա

դասընթացներ, որին մասնակցել են 4 աշխատակիցներ և մեկ առցանց դասընթաց, որին մասնակցել են 4 հոգի:

«Մեկ գուրի՝ մեկ ճանապարհ» նախաձեռնության հարկային մարմինների համագործակցության մեխանիզմի (BRITACOM) կողմից 2024 թվականի ընթացքում կազմակերպել են մի շարք առցանց դասընթացներ (52 մասնակից) և 1 առցանց հանդիպում, որին մասնակցել են ՊԵԿ ղեկավարները:

Արժույթի միջազգային հիմնադրամի Կովկասի, Կենտրոնական Ասիայի և Մոնղոլիայի կարողությունների զարգացման կենտրոնի (CCAMTAC) կողմից 2024 թվականին կազմակերպվել են թվով 3 առկա դասընթացներ, որոնց մասնակցել է 8 ներկայացուցիչ ՊԵԿ-ից:

Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպության Գլոբալ Ֆորումի Ասիական նախաձեռնության շրջանակներում 2024 թվականի ընթացքում կազմակերպվել են 4 առկա դասընթացներ, որին մասնակցել են 27 ներկայացուցիչ ՊԵԿ-ից:

Եվրոպայում անվտանգության և համագործակցության կազմակերպությունը Միավորված ազգերի կազմակերպության զարգացման ծրագրի հետ համատեղ 2024 թվականի սեպտեմբերին կազմակերպել է «Կայուն զարգացման նպատակները հարկային վարչարարության բարելավման գործընթացում» խորագրով դասընթաց:

VII. ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ



7.1 ՄԱՐԴԱՅԻՆ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ

2024 թվականին հարկային ծառայողների թիվը կազմել է 1205, նախորդ տարվա նկատմամբ նվազելով 3.3%-ով, մաքսային ծառայողների թիվը կազմել է 1236, նախորդ տարվա նկատմամբ աճելով 9.9%-ով, իսկ քաղաքացիական ծառայողների թիվը կազմել է 115՝ նախորդ տարվա նկատմամբ աճելով 3.6%-ով: Խրախուսված հարկային ծառայողների թիվն նվազել է 84.9%-ով, իսկ խրախուսված մաքսային ծառայողների թիվը՝ 81.7%-ով:

Շարունակվել է հարկային և մաքսային համակարգը նոր որակի ծառայողներով համալրելու, ինչպես նաև մաքսային ծառայողների որակավորման բարձրացման նպատակով անցկացվող դասընթացները, որոնց շրջանակներում իրականացվել է նաև նրանց բարեվարքության գնահատումը:

Աղյուսակ 14: 2024թ. հարկային, մաքսային և քաղաքացիական ծառայողների վերաբերյալ

Հ/Հ	Ցուցանիշ	Հարկային ծառայող		Մաքսային ծառայող		Քաղաքացիական ծառայող	
		2023	2024	2023	2024	2023	2024
1	Ծառայողների թիվը	1246	1205	1125	1236	111	115
2	Վերապատրաստված ծառայողների թիվը	31	59	120	208	21	35
3	Խրախուսված ծառայողների թիվը	192	29	235	43	30	-
4	Կարգապահական պատասխանատվության ենթարկված ծառայողների թիվը, այդ թվում՝	11	21	35	22	-	-
4.1	Նախազգուշացում	-	9	11	8	-	-
4.2	Նկատողություն	6	10	20	12	-	-
4.3	Խիստ նկատողություն	5	2	3	2	-	-
4.4	Նյութական պատասխանատվություն	-	-	-	-	-	-
4.5	Ծառայության դադարեցում	-	-	4	-	-	-
5	Անցկացված մրցույթների թիվը	30/104 պաշտոն/	6/276 պաշտոն/	17/45 պաշտոն/	7/859 պաշտոն/	11	12
5.1	Մրցույթների մասնակիցների թիվը	344	304	185	948	28	25

5.2	Մրցույթների հաղթողների թիվը	90	249	33	852	10	10
5.3	Մրցույթների արդյունքում աշխատանքի նշանակվածների թիվը	83	249	26	403	10	10
6	Ժամանակավոր թափուր պաշտոններ զբաղեցնելու նպատակով փաստաթղթերի ընդունման վերաբերյալ հայտարարությունների թիվը	132	122	213	296	6	7
6.1	Դիմորդների թիվը	259	305	1282	1594	9	23
6.2	Փաստաթղթերի ուսումնասիրության արդյունքներով աշխատանքի նշանակվածների թիվը	118	108	189	268	5	7

VIII. ՀԱՇՎԵՏՎՈՂԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԹԱՓԱՆՑԻԿՈՒԹՅՈՒՆ



8.1 ՊԵԿ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ՊԵԿ ներքին աուդիտի վարչության կողմից 2024 թվականի ընթացքում շարունակվել են իրականացվել ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ՀՀ ՊԵԿ ստորաբաժանումների ռիսկերի գնահատման հիման վրա ռազմավարական և տարեկան ծրագրերի կազմման և դրանցով նախատեսված աուդիտների կատարման աշխատանքները, ինչպես նաև աուդիտին առնչվող վերահսկողական և վերլուծական բնույթի այլ աշխատանքներ: Վերոնշյալ ներքին վերահսկողական աշխատանքների արդյունքում տրվել են համապատասխան առաջարկություններ բացահայտված ռիսկերի նվազեցման ուղղությամբ:

Վարչության կողմից 2024 թվականի ընթացքում իրականացվել են աուդիտորական առաջադրանքներ 8 միավորներում, որից 4 միավորներում իրականացվել է հավաստիացման աուդիտ, իսկ 4 միավորներում՝ խորհրդատվական աուդիտ:

Իրականացված աուդիտորական առաջադրանքների արդյունքում կազմվել են հաշվետվություններ, որոնցում ներկայացվել է 70 բնույթի անհամապատասխանություն (այդ թվում ռիսկեր և խնդիրներ) և դրանց վերացման համար կազմվել ու հաստատվել է 40 միջոցառում: Նշենք, որ դրանց կատարման նկատմամբ վարչության կողմից իրականացվում է մշտական հսկողություն:

Աուդիտի արդյունքում արձանագրված թերությունները և ներկայացված առաջարկությունները վերաբերվում են տարբեր ստորաբաժանումների կողմից հարկերի, տուրքերի և այլ վճարների հաշվարկմանն ու գանձմանը, ՊԵԿ-ի կարիքների համար ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների պլանավորմանը, դրանց գնման գործընթացներին, «Տեղեկատվական անվտանգության կառավարման համակարգի ISO/IEC 27001:2013» միջազգային ստանդարտի պահանջների պահպանմանը, ՊԵԿ կառուցվածքային ստորաբաժանումների գործառույթների իրականացման ընթացքում իրավական ակտերով սահմանված պահանջների պահպանմանը, այլ բնույթի ռիսկերի նվազեցմանը և աուդիտի միավորների առավել արդյունավետ աշխատանքների իրականացմանը:

Բացի ՊԵԿ-ի գործունեության բարելավմանն ուղղված՝ ֆինանսական կառավարման, հսկողության համակարգերի արդյունավետության բարձրացման,

ընթացակարգային բացերի վերացման, բիզնես պրոցեսների վերաբերյալ ներկայացված բազմաթիվ առաջարկություններից՝ ներքին վերահսկողական աշխատանքներով բացահայտված անհամապատասխանությունների և թերությունների վերացման արդյունքում ՀՀ պետական բյուջե վերականգնման են առաջադրվել լրացուցիչ գումարներ, ՊԵԿ-ի կարիքների համար ապրանքների, աշխատանքների, ծառայությունների պլանավորման և ձեռքբերման մասով եղել են տնտեսումներ:

2024 թվականի ընթացքում իրականացվել են նաև հետևյալ աշխատանքները.

✓ Հեռախոսազանգերի կենտրոն-բաժնի կողմից ստացված դիմում-բողոքների վերլուծում և տեղայնացում: 2024 թվականին Վարչություն է ստացվել 1200 դիմում-բողոք, իսկ 2023 թվականին՝ 1181 դիմում-բողոք:

✓ Գնման գործընթացների ընթացիկ ուսումնասիրություններ, որոնց շրջանակում ուսումնասիրվել է 823 հանձնման-ընդունման արձանագրություն և 228 գնման պայմանագիր:

✓ Ավելացված արժեքի հարկի վերադարձի գործընթացի ուսումնասիրություն:

✓ Եկամտային հարկի հաշվարկման ճշտության ուսումնասիրություն՝ տոկոսների մասով:

✓ Պետական տուրքի հաշվարկման ճշտության ուսումնասիրություն:

✓ Շահութահարկի հաշվարկման ճշտության ուսումնասիրություն:

✓ Մթնոլորտային օդ. վնասակար նյութերի արտանետման դիմաց բնապահպանական հարկի գումարների վճարման ուսումնասիրություն:

✓ ՀՀ-ում չգրանցված (չհաշվառված)՝ բեռնատար ավտոտրանսպորտային միջոցներով ՀՀ ավտոմոբիլային ճանապարհներից օգտվելու համար ճանապարհային հարկի գումարների վճարման ուսումնասիրություն:

✓ Մինչև 10 մարդ տեղափոխելու համար նախատեսված տրանսպորտային միջոցների մթնոլորտային օդ. վնասակար նյութերի արտանետման դիմաց բնապահպանական հարկի գումարների վճարման ուսումնասիրություն:

✓ Մաքսային կանոնների խախտումների արձանագրությունների ուսումնասիրություն:

8.2 ՊԵԿ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ

ՊԵԿ գործունեության վերաբերյալ գոհունակության գնահատման հարցումն իրականացվել է 2024 թվականի ապրիլի 1-ից մայիսի 1-ն ընկած ժամանակահատվածում: Հարցումն իրականացվել է հարցաթերթիկի միջոցով, որը տեղադրվել է ՊԵԿ պաշտոնական կայքում և «Հաշվետվությունների ներկայացման էլեկտրոնային (file-online)» համակարգում՝ դեպի ՊԵԿ պաշտոնական կայք ուղղորդող հղումով: Հարցումն իրականացվում է 3-րդ տարին անընդմեջ և նպատակ է հետապնդում գնահատել հարկ վճարողների գոհունակությունը մատուցվող ծառայությունների և իրականացվող վարչարարության նկատմամբ:

Հարցմանը մասնակցել է 839 հարկ վճարող, որից 710-ը (84.6%) հանդիսացել է կազմակերպություն (ԱԶ), իսկ 129-ը կամ հարցվածների 15.4%-ը՝ ինքնուրույն հարկ վճարող (ֆիզիկական անձ):

Հարցմանը մասնակցել են ինչպես Երևանում, այնպես էլ մարզերում գործունեություն ծավալող հարկ վճարողներ, որոնցից 44.0%-ը հանդիսացել են ԱԱՀ վճարող (կամ հարկման ընդհանուր համակարգում գործունեություն իրականացնող), 32.3%-ը՝ շրջանառության հարկ վճարող, 9.3%-ը՝ միկրոձեռնարկատիրության սուբյեկտ, իսկ 14.4%-ը՝ ինքնուրույն հարկ վճարող (ֆիզիկական անձ):

Հարցման արդյունքները փաստում են, որ ՊԵԿ գործունեությունը դրական են գնահատել հարկային մարմնի մասով հարցման մասնակիցների 82.6%-ը, մաքսային մարմնի մասով՝ 79.4%-ը, իսկ ընդհանուր հարցման մասնակիցների՝ 82.1%-ը:

Հարցման ընթացքում գնահատվել են Հեռախոսազանգերի կենտրոն-բաժնի, ՊԵԿ սպասարկման բաժինների, Պետական սահմանի ցամաքային անցման կետերում մաքսային սպասարկման և հսկողության, էլեկտրոնային առևտրի և օդային տրանսպորտով իրականացվող փոխադրումների, Արտաքին տնտեսական գործունեության մաքսային սպասարկման և հսկողության վարչությունների կողմից, հարկային և մաքսային մարմինների կողմից էլեկտրոնային համակարգերի միջոցով մատուցվող ծառայությունների որակը, ապրանքների բացթողման և մաքսային այլ գործառնությունների վրա ծախսվող ժամանակի տևողությունը, ինչպես նաև Իրավաբանական ու Հետաքննության և օպերատիվ-հետախուզության վարչությունների

կողմից իրականացվող վարչարարությունը, որոնցից ամենաշատ դրական գնահատական ստացել է ՊԵԿ սպասարկման բաժինների կողմից մատուցվող ծառայությունների որակը՝ 85.1%:

Հարկային մարմնի մասով հարցման մասնակիցների 779 մասնակից (93.9%), իսկ մաքսային մարմնի մասով՝ 199-ը (92.6%) նշեն են, որ ՊԵԿ պաշտոնատար անձանց հետ հարաբերություններում չեն առնչվել կոռուպցիոն դրսևորումների հետ:

Հարկ վճարողների հնարավորություն է տրվել նաև ներկայացնել առաջարկություններ, որոնք ըստ իրենց, կբարելավեն հարկային և մաքսային մարմինների կողմից մատուցվող ծառայությունների որակը: Ներկայացված առաջարկներն ամփոփելով կարող ենք փաստել, որ դրանք ընդգրկել են էլեկտրոնային ծառայությունների մատուցման, խորհրդատվության և իրազեկման, օրենսդրական կարգավորումների, ծառայողների կողմից իրավաչափ վարքագծի, հարկային/մաքսային վարչարարության պարզեցման խնդիրները:

ՊԵԿ կողմից իրականացված հարցումներից բացի՝ «ԱՄ Փարթնըրզ Քոնսալթինգ Քամփնի» ՍՊԸ-ի կողմից Համաշխարհային բանկի «Հարկային և մաքսային վարչարարության արդիականացման» ծրագրի շրջանակում իրականացվել է «Հարկային վարչարարության վերաբերյալ վերաբերմունք և ընկալումներ Հայաստանում. հարկ վճարող կազմակերպություններ և անհատ ձեռնարկատերեր», իսկ «Մաքսային վարչարարության զարգացման» 2-րդ ծրագրի շրջանակում՝ «Մաքսային վարչարարություն և ընկալումներ Հայաստանում. արտաքին տնտեսական գործունեություն իրականացնողներ, մաքսային միջնորդներ և բեռնափոխադրողներ» ընտրանքային հետազոտությունները, որոնց արդյունքներն, ընդհանուր առմամբ, ևս դրական են գնահատվել: